

Siunnersuummut nassuiaatit

Nassuiaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Tupat tupanullu taarsiunneqarsinnaasut innuttaasut peqqissusaannut ajortumik sunniuteqartarnissaannik pinaveersaartitsinissaq Inatsisartut inatsisaata siunertaraa. Nikotinip tupallu pujuata peqqinnissakkut ajoqusiisumik sunniutaannik pinaveersaartitsiniarluni kiisalu arlaata nammineq kajumissuserinngisaminik nikotinip tupallu pujuanit sunnerneqarnissaanik pinaveersaartitsiniarluni avatangiisit nikotineqarfiunngitsut tupatorfiunngitsullu siammarnissaat Inatsisartut inatsisaanni siunertarineqarputtaa. Ukioq 2018-mi innuttaasunik misissuinermi kingullermi paasineqarpoq 15-inik ukiullit utoqqaanerusulluunniit 52 %-ii ullut tamaasa pujortartartuusut. Tupap pujua ilummoorneqartartoq akuutissanik tuusintilinnik akoqarpoq. Tassunga ilaallutik sananeqaatit usserummik nikotinimillu kræfteqalissutaasartunik akullit. Nikotin tassaavoq tupap pilutaanit imerpalasoq toqunartulik nunarsuarmilu tamarmi uerinernerpaat ilaannik akoqartutut ilisimaneqartoq. Pujortartarnerup tupanillu allatigut atuinerup pissutsinik nappaatinillu arlalissuarnik atugaqalersinnaaneq annertusisarpaa, tassunga ilanngullugit puakkut kræfti kræfteqartarnerillu allat arlallit, ataavartumik ajoqusiisoq puakkut nappaat (KOL), uummatip taqarsuatigut nappaatit, sukkorneq type 2, naggussakkut gigti kiisalu arlalinnik nappaateqarnerit siusissukkullu toqusarneq¹. Innuttaasut peqqissusaat eqqarsaatigissagaanni tupamik atuneq peqqissutsimut ulorianarluinnartuni pinaveersaartinneqarsinnaasut ilagaat.

Innuttaasut peqqissusiannik siuarsaanissaq aamma nikotinimik tupamillu atuinerup innuttaasut peqqissusaannut ajortumik sunniuteqartarnerisa pinaveersaartinnissaat siunnersuummi matumani siunertarineqarpoq. Tamanna pinaveersaartitsinermik suliniutit atuutsilernerisigut pisinnaavoq, taamaalilluni ilaatigut nikotinimik tupanillu il.il. atuneq annikillisinneqarsinnaavoq. Pujortartarnermik pinaveersaartitsineq inuiaqatigiinnut innuttaasunullu ataasiakkaanut inuunerissaarnerannut iluaqutaassaaq. Aaqqissuussinikkut suliniutit iluaqutaasartut uppersarneqarsimavoq, ilaatigut innuttaasut pujortarunnaarsinniarnannut tunngasuni ilaatigullu inuusuttut pujortartalinngissaannik pinaveersaartitsinikkut. Taamaammat siunnersuummi anguniarneqarpoq uppersaatissaqarluartunik nikotinimit tupamiillu ajoqusiisunik sunniutaasartunik, innuttaasunut tamanut illersuutaasumik tunngavissanik pilersitsinissaq.

1.1. Siunnersuutip siunertaa tunuliaqutaalu

1.1.1. Siunertaq

Pujortartarnermut tunngasuni suli aaqqissugaanerusumik pinaveersaartitsisoqarnissaa siunertaralugu siunnersuut suliarineqarpoq. Taanna peqqissutsikkut siuarsaasumik sinaakkutinik pilersitsinissamik

¹ Danmarkimi nappaatit artukkiinerat — pissutsit aarlerinartitsisut. Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik 2022.

siunertaqarpoq, Inuuneritta III najoqqutat sisamaat kommunit peqatigalugit Paarisamit suliarineqartut pinaveersaartitsilluni sulinernik ikorfartuisut taperserlugit, meeqqat tamarmik toqqissimasumik pitsaasumillu alliaartornermi atugaqarnissaannik, persuttaanernut innarliinernullu illersorneqarnissaannik aamma aanngajaarniutinit tupamillu ajoquserneqannginnissaannik siunertaqartoq. Siunnersuutikkut innuttaasut tupamit ajoquserneqarsinnaanerit pinaveersaartinneqassaaq. Aammattaaq siunnersuutip siunertaraa meeqqat inuillu nammineerlutik nikotinimik tupanillu atuinnginnissaminnik toqqaasimasut nikotinimut tupallu pujuanut illersorneqarnissaat. Illersuineq kikkunnit tamanit orninneqarsinnaasunut killeqartinneqarpoq, tassa kikkunnit tamanit orninneqarsinnaasuni nikotini tupallu pujua akiorniarlugu suliniutit annertuumik aningaasaqarnikkut sunniuteqarluartumik isumassarsiaammata ilaatigut pujortarneq ajortut nikotinimut tupallu pujuanut illersorneqarlutik tamatumalu saniatigut nikotinimik tupamillu atuisarnerup "nalinginnaasuujunnaartinneranut" iluaqutaasut, tamannalu maannakkut pujortartartut pujortarunnaarnissamat kajumissuseqalernissaannut iluaqutaassalluni². Siunnersuut nikotinimik tupamilu atuisarnerup peqqissutsikkut ajortumik sunniutaanut innuttaasut illersornerinut ikorfartuisumik tunngavissiissaaq. Inuk kajumissuserinngisaminik nikotinimik tupamillu atuisarnermut illersorneqassamat siunnersuutip matuma peqqinnissakkut siuarsaasunik tunngaviit iluaqutigalugit taamatut illersuinermit ikorfartuinissaaq siunertaraa, soorlu kikkunnit tamanit iserfigineqarsinnaasuni inini nikotinimik tupamillu atuisarnermut inerteqqutaalluni. Inuit ataasiakkaat pujortartarniarlutik aalajangersimasut siunnersuutikkut innarlerniarneqanngillat, inuilli ataasiakkaat illersorneqarnissaat ataqqiniarneqarluni.

Siunnersuummi sullinniakkat pingaarnertit tassaapput meeqqat inuusuttullu. Siusissukkut pujortartalernikkut tupamut attuumassuteqartunik nappaateqalersinnaaneq annertusisarpaa soorlu uummatip taqarsuatigut nappaatit, anersaartuutikkut ajoqutit, kræfteqartarnerit arlalissuit aammattaaq nikotinimik pinngitsuuisinnaajunnaarneq annertusisarlugu pujortartarunnaarnissaaq ajornakusuulersillugu. Taamaattumik siusissukkut pujortartalernerneq aamma inersimasunngornermi pujortartarnermut aalajangiisumik sunniuteqartarpoq. Inuit pujortartartut imaluunniit siusinnerusukkut pujortartarsimasut amerlanersaat 18-inik ukioqalinnginnerminni akuttunngitsumik pujortartalersimasarput³.

Ilisimatusarnermi paasineqarpoq tupa meeqqanut inuusuttunullu peqqissutsimut immikkut ittumik ajoqusiisartoq, tassami timaat inerivissorsimasanngimmat. Inuusuttut inooriaasiat ulluinnarnilu atugaat pillugit misissuinermit arlalinnit takuneqarsinnaavoq nikotinimik tupamillu atuisarnerit aamma aalakoornartumik aanngajaarniutinillu atuisarnerit akornanni ataqatigittoqartoq.

Kalaallit Nunaanni innuttaasunik 2018-imi misissuinermit takuneqarsinnaavoq angutit inuusuttut 15-24-nik ukiullit akornanni ulluinnarni pujortartartut 58 %-ii ullormut pujortartarlutik. Arnat

² WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke. Pingaarnernik eqikkaaneq

³ §PUJU – Tupamik, pissusilersuutininik malittarisassanillu misissuineq Ileqquulersimasut aalajangersimasut 2022, nalunaarusiat sisamaat. Statens Institut for Folkesundhed.

ukioqatigiinni taakkunani amerlassusaat 52 %-iupput. Ullormut pujortartartut amerlanerit tullii tassaasimapput 25-34-nik ukiullit, tassanilu 57 %-ii angutit arnallu ullormut pujortartarsimallutik. Atuartuni 5.-10. klassit akornanni atuartunik misissuinermit ilisimavarput 2022-mi aqqanillinnik-aqqaneq marlunnik ukiulinni 13 %-it allapput pujortartarlutik⁴. Tamatuma kingorna atugaanera qaffappoq taakkunanilu atuartuni 15-17-init akornanni ukiulinni 46 %-it 2022-mi pujortartarlutik allallutik. 16-inik ukiullit akornanni 2022-mi 32 %-it allapput ullut tamaasa pujortartarlutik. Taamaammat siunnersuummi matumani siunertaq tassaavoq meeqqanut inuusuttunullu pitsaaliuinermik aqqissuussamillu suliniutit ilanngunnissaat.

1.1.2 Tunuliaqutaasoq

Innuttaasut pujortartartut amerlassusiisa ikilisinnissaat Naalakkersuisut sivitsortumi sammisimavaat. "Peqqinnartumik toqqaaneq" pillugu oqaasertaliussat isumalu Inuuneritta II-mit 2013-2019-imit innuttaasut peqqissuunissaannut tunngasumit aaneqarsimapput. Siunnersuutip uuma inuit peqqinnerulernissaannut suliniummi anguniakkanut toqqammavisseeqataassaaq, tassani peqqinneq inuunerinnertut isigineqarluni taamaammallu innuttaasut inuunerinnerannik inooriaatsimut attuumassuteqartunik nappaatinik pinaveersaartitsineq anguniangaalluni. Inuuneritta II-mi pujortartarnerup akiorniarnera ilaatigut sulissutigineqarpoq, pujortartarnerullu pinaveersaartinneqarneranut iliuusissatut pilersaarummi 2017-imeersumi meeqqat inuusuttullu amerlanerit pujortartalinnginnissaat anguniagaalluni. Immikkoortumi qulaani taaneqartumut kisitsisinut tunngatillugu ineriartorneq ajortumut ingerlavoq, tassami angutit inuusunnerit 15-24-inik ukiullit akornanni ulluinnarni pujortartartut amerlanersaammata.

1993-imi innuttaasut 68 %-ii ullut tamaasa pujortartarput. Naak 2018-mi innuttaasunik kingullermik misissuinermit uuttuisoqarmat 52 %-imut apparaluartoq innuttaasut affai sinnerlugit suli pujortartarput⁵. Nunani avannarlerni nunanut assersuukkaanni Islandimi 15-inik amerlanerusunilluunniit ukiulinni angutit 7%-ii arnallu 8%-ii ullut tamaasa pujortartarput, Savalimmiuni angutit 25%-ii arnallu 17%-ii ullut tamaasa pujortararput, Danmarkimi angutit 15%-ii arnallu 11%-ii ullut tamaasa pujortartarput, Sverigemi angutit 10%-ii arnallu 9%-ii ullut tamaasa pujortartarput, Norgemi angutit arnallu 9%-ii ullut tamaasa pujortartarput Finlandimilu angutit 14%-ii arnallu 11%-ii ullut tamaasa pujortartarput⁶. Taamaalilluni Kalaallit Nunaat Nunani Avannarlerni nunani tassaavoq innuttaasut ullormut pujortartartut amerlanersaaffiat, ullormullu pujortartartut amerlanersaasa tulliusunut Savalimmiunut naleqqiullugu amerlasuupilussuullutik. Taamaattumik aqqissugaasumik pinaveersaartitsinikkut nikotinimik tupamillu ajoquserneqartut innuttaasut amerlassusiisa killeqartinnissaat siunnersuummi siunniunneqarpoq. Nunanit tamalaanit

⁴ HBSC Greenland 2022. Nalunaarusiaq saqqummersinneqalersoq.

⁵ Kalaallit Nunaanni Innuttaasut Misissuiffigineqarneri 2018. Inuuniarnermi atugassarititat, Inooriaatsit Peqqissuserlu. Statens Institut for Folkesundhed, SDU 2019

⁶ Sundhedsstyrelsen, 2020. Danskernes rygevaner 2020; Tervejden ja hyvinvoinnin laitos, 2020.

Tupakkatilasto 2020; Statistisk sentralbyrå, 2022. Røyk, alkohol og andre rusmidler; Folkhälsomyndigheten, 2018. Bruk av sigaretter, snus och e-sigaretter i den vuxna befolkningen; Directorate of Health Iceland, 2018. Surveillance of Determinants of Health; Statens Institut for Folkesundhed, 2016.

akuerisaasut suliniutit atorlugit pitsaaliuineramik suliat sukateriffigineqarput. Pitsaaliuineramik suliat imai paasiniarukkit siunnersuummi immikkoortuni pingaarnerni aappaat takuuk.

1.1.3 Inatsisissap piareersarnerani immikkoortut pingaarnertit

Siunnersuut siusinnerusukkut siunnersuutaasumi tusarniutigineqarsimavoq tassungalu tusarniaanermi akissutit inatsisip suliarineranut tapertaasimapput.

1.1.3.1 E-sikaritsit pillugit inatsisitigut aalajangersangaqannginnera

Inatsisissatut siunnersuummut uunga piareersaanermut atatillugu e-sikaritsinik killilersuinissamut periaatsit assigiinngitsut misissorneqarsimapput. Siunnersuutip matuma siornatigut e-sikaritsit peqqinnermut tunngasunik inatsiseqartitsinermi immikkut malittarisassiorfigineqarsimanngillat. Taamaalilluni inatsisitigut aalajangersarneqarsimanani. E-sikaritsit tuniniarneqarput, tamakkuli nakkutigisaasumik ingerlanatik. E-sikaritsit tupanut inatsimmut ilaatinneqarsimanngillat, imerpalasoq atorneqartoq tupap naasuanit pissarsiarineqarsimanngippat, taamaalillunilu meeqqanut inuusuttunullu 18-it inorlugit ukiulinnut e-sikaritsinik tuniniaanissamik inerteqqummik inatsisitigut tunngavissaqarsimanani. E-sikaritsit meeqqanut inuusuttunullu immikkut pilerigineqartarmata⁷ inatsiseqartinneqannginnerata aaqinneqarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq.

EU-mi Danmarkimilu e-sikaritsit nikotinitallit nikotinitaqanngitsullu inerteqqutaanngillat. EU-mi tuniniarneqarnissaat sioqqullugu e-sikaritsit imassaalu isumannaallisaanermik peqqissutsimullu tunngasunik sukannersunik piumasqaateqarfigineqarput. Tamanna assersuutaasinnaasumik peqquteqarpoq eletronikkip isumannaatsuunissamut naammattumik naammassineqarsimannginnerata kingunerisaanik atuisup atuinerani e-sikaritsimik qaartoortoqarsimammat. Taakku saniatigut imassai e-væskit assigiinngitsorpassuupput. Imassai assigiinngitsunik nikotineqassusilinnik akoqarput. Nikotinimik akoqarpallaartut nikotinimik toqunartoqalernermik kinguneqarsinnaapput. Taakku saniatigut imerpalasut ilai peqqissutsimut ajoqutaasunik arlalippassuarnik akoqartut ilisimatusarnermi paasineqarsimavoq.

Savalimmiuni e-sikaritsit imassaat taamaallaat nakorsaataasivimmit tuniniarneqarsinnaapput. Asia-mi nunani arlalinni Amerikamilu naalagaaffinni arlalinni e-sikaritsimik tuniniaaneq inerteqqutaavoq. Nunat ilaat, soorlu Kalaallit Nunaat e-sikaritsinut suli killilersuisimanngillat. Inatsiseqartitsinermi assigiinngissutit peqqutaat tassaasinnaavoq e-sikaritsit nunarsuarmi niuffaffinnut aatsaat 2003-mi saqqummiunneqarnerat, taamaammallu nunani assigiinngitsuni piffissani assigiinngitsuni atugaalersimallutik. Pujortartarnermut peqqinnarnerusumik toqqagassatut saqqummiunneqaaqqaarpoq kiisalu nikotinitalinnik tyggequmminut assingusumik pujortartarunnaarnissamut neqeroorutaallutik. E-sikaritsit sivikitsuinnarmik nioqqutaaneri peqqutaallutik e-sikaritsit peqqissutsimut sunniutai ilisimaneqarpallaarsimanngillat. WHO 2019-imi nalunaarusiani Global tobacco epidemic saqqummiuppaa, tassanilu pujortartarnermik

⁷ WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke - World Health Organization 2023

unitsitsiniaatitut e-sikaritsit sunniuteqartarnerat ilisimatuussutsikkut tunngavissaqanngitsoq inaarutaasumik inerniliunneqarluni. Taakku taamaalillutik ilaatigut nikotinip taartaanut imaluunniit pujortartarnerup unitsinnissaanut ilisimatuussutsikkut tunngavilersorneqartunut periutsinut allanut sanilliuunneqarsinnaanngillat. Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni nakorsaait pillugit ataatsimiititaliaq qinnuigaat e-sikaritsit nikotinalinnik tyggequmminut sanilliuunneqarsinnaanersut isummerfigeqqullugu. Tassunga peqqutaavoq Kalaallit Nunaanni peqqinnermut tunngasunik inatsiseqartitsinermi Kalaallit Nunaanni Nakorsaait pillugit ataatsimiititaliap Kalaallit Nunaanni nakorsaatinik akuersisartuummat. Nakorsaait pillugit ataatsimiititaliaq nalilivoq e-sikaritsit nakorsaaitut taaneqarsinnaanngitsut.

Naalakkersuisut qulaani allassimasut malilugit e-sikaritsinik inerteqquteqarnissamik WHO-p inassutaa malinniarlugu toqqarsimavaat. Tamanna meeqqat inuusuttullu sullinniarneqartutt salliuunneqarnerannik pissuteqarpoq. E-sikaritsit pujortarunnaarnissamut neqeroorutitut tuniniarneqarluni nittarsaanneqarnera meeqqanut inuusuttunullu pilerinarsaarinnigorluni ineriartorsimavoq. E-sikaritsi assigiinngitsunik ilusilinnik qalipaatilinnillu pisiassaasarpur imassaasalu mamai assigiinngitsorpasuit pisiarineqarsinnaallutik soorlu sukkulaatisunnitsut naatitarsunnitsullu, pujuilu qalipaateqarsinnaasarlutik.

1.1.3.2 Nioqquteqarfinni soqutigisallit peqataatinneri

Siunnersuutip tusarniaassutiginninnerani nioqquteqarfinni soqutigisallit oqaloqatigineqarsimappur. Susassaqartut peqataatillugit ataatsimut aqqiissutissamik siunertaqarluni oqaloqatigiittoqarpoq. Pujortartarnermik pinaveersaartitsinissamut atatillugu susassaqartut suleqatiginissaat peqataatinnissaallu Naalakkersuisut pingaartippaat.

Nioqquteqarfinni soqutigisallit peqqinnissakkut siuarsaalluni sulinermut ilaatilernissaat siunertaralugu ilanngunneqarsimappur, Naalakkersuisunit aallartinneqartumi Inuuneritta III-mi pinaveersaartitsinermi sulinermut ikorfartuisussatut nioqquteqarfiit suleqatigalugit meeqqat tamarmik toqqissimasumik pitsaasumillu alliariornermi atugaqarnissaannik siunertaqartoq, persuttaanermut innarliinernullu illersorneqarlutik aamma aanngajaarniutinit tupamillu ajoquserneqarnatik.

1.1.3.3 Inatsisip piareersarnerani Paarisap ilaatinneqarnera

Siunnersuutip piareersarnerani pitsaaliuinermit immikkoortortap, Paarisap, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmiittup peqataatinnissaa pingaaruteqarsimavoq.

Aaqqissugaasumik pinaveersaartitsineq kisimiissinnaanngilaq taamaattumillu pingaarluinnarluni tamatuma peqatigisaanik ingerlataqarfinni tamani siunnerfeqartumik siunissamullu ungasinnerusumut pinaveersaartitsinikkut sulisoqarnissaa. Aningaasarsiornikkut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaminni, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera, 2019-imeersumi erseqqissarpaat innuttaasut ilai amerlasuut pujortartartuusut. Nalunaarusiami tikkuarneqarpoq pinaveersaartitsinermi suliniutit nappaatinut inooriaatsimik aallaaveqartunut siunnerfeqartut

innuttaasut peqqissusiannut iluaqutaassasut peqqinnissaqarfimmullu oqinnerulersitsissallutik. Pujortartarnejq nalunaarusiaq malillugu suliniuteqarfiusussani pisariaqarnerpaajusutut nalilerneqarpoq.

Paarisami Inuuneritta aqqutigalugu pujortartarnejq aamma suliniutit assigiinngitsut annertuumik sammineqarsimapput. Ilaatigut eqqaaneqarpoq pujortartarnermik unitsitsiniarluni kommunini siunnersortit amigaatigineqartut, tak. Statens institut for Folkesundhedip nalunaarusiaa: "Pujortartarnerup unitsinnissaanut neqeroorutit pillugit qulaajaaneq".

Pujortartarnerup unitsinnissaanut siunnersortit nunaqqatigiinnut periarfissaanerat pingaarluinnarmat pujortartarnerup unitsinnissaanik siunnersuineramik Allorfik neqerooruteqartassanersoq oqallisigineqarpoq.

Immikkoortut allat ilanngullugit Paarisa peqatigalugu oqallisigineqarput:

- Tupamut akitsuutit qaffanneri.
- Pujortartarnermut politikip assigiissaakkap kiisalu aqutsisunut ilitersuinermi atortussanik piareersaaneq.
- Tupanit nioqqutissanik assiaqusiineq.
- Sikaritit puui attuumassuteqanngitsut assigiissarneqarsimasullu.
- Paasititsiniaanerit.
- Silami pujortartarfiit.

1.1.3.4 Ingerlataqartut allat ilaatinneri

Siunnersuut Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmuq peqataasutut tusarniutigineqarsimavoq, tassanilu nikotinip ajortumik sunniuteqartarnera erseqqissaatigineqarsimalluni. Nikotini pingitsuuissinnaajunnaartitsisinnaavoq peqqissutsikkullu kingunerlutsitsisararluni. Tamanna sunoorsit tupartaqanngitsut kisiannili nikotinillit peqqissutsikkut ajoqusiisarneri pillugit oqallinnermut atatillugu pingaaruteqarsimavoq.

Tamatuma saniatigut inatsisip piareersarlugu suliarinerani peqqinnissaqarfik ilaatinneqarsimavoq.

Aammattaaq inatsisip piareersarlugu suliarinerani tupanit nioqqutissanik tuniniaasinnaaneq akuerineqartinnagu tuniniaanissamut akuersissuteqarnissaq pillugu piunasaqaat eqqunneqassanersoq oqallisigineqarsimalluni. Assingusoq imigassaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 35, 23. november 2017-imeersumi nassaassaavoq, akuersissummik atuuttumik aatsaat peqaraanni imigassanik aalakoornartulinnik taamaallaat tuniniaasoqarsinnaallunilu sassaalliisoqarsinnaammat. Akuerissuteqarnissaq pillugu piunasaqaammi siunertaq tassaasimavoq tunisineq pillugu sinaakkutinik aqutsinissaq. Tamatuma saniatigut assersuutigalugu tuniniaaffik meeqqanut inuusuttunullu 18-it inorlugit ukiulinnut sikaritsinik tupanillu nioqqutissanik ataasiakkarlugit tunisisaattaarsimappat akuersissutip arsaarinnissutigineqarallarsinnaaneratigut pineqaatissiinissamut periarfissat eqqunneqarsinnaallutik.

Imigassaq pillugu inatsimmi kommunit tassaapput akuersissutinik tunniussisartut, taamaattumik tupanit nioqputissanik tuniniaanissamut akuersissutinik tunniussisartut tassaasinnaallutik kommunit. Inatsisip suliarineranut atatillugu taamatut aalajangersaanissaq anguniakkat anguniarnerinut tulluassanersoq kommunit tusarniaaffigineqarsimapput. Tamanna naleqqutinngittoq kommuninit nalilerneqarpoq.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit

Siunnersuut siullermik tassaavoq inatsisinik atuuttunik ataatsimuulersitsineq: Tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqputissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 14. november 2004-imeersoq kiisalu pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 26. maj 2010-imeersoq. Siunnersuutikkut ugguuna taamaammatt pingaarnertut imarisamigut inatsisit atuuttut ingerlateqqinneqarput, matumani ilaallutik pujortarfiunngitsut, tupanit nioqputissanik inunnut 18-init inorlugit ukiulinnut tuniniaaqqusinnginneq, tupanit nioqputissanik piseqqusaarutitut inerteqquteqarneq, tupanit nioqputissat ersarissumik nalunaaqutserneqartarnissaat kiisalu tupanik nioqputinik atuinermi navianaatit.

Nunani avannarlerni nunat tupanik nakkutilliinerannik sulineq tupamik nakkutilliineq pillugu tunngaviummik Nunarsuarmi peqqinnissakkut suliniaqatigiiffiup (WHO) isumaqatigiissutaanik (tunngaviummik isumaqatigiissummik) 2003-imeersumik aallaaveqarpoq. Tunngaviummik isumaqatigiissut tassaavoq nunarsuarmi innuttaasut peqqissuunissaat pillugu isumaqatigiissutit siullersaat. Taanna pujortarnerup pitsaaliornissaanut atatillugu ilisimasanik tunngavilinnik suliniutinik sunniuteqarluarnerpaanik tunngaveqarpoq. Nunat 181-it isumaqatigiissummut atuutsitsilersimapput, taakkununga ilaallutik Danmark aamma Island. Kalaallit Nunaat sinaakkusiussatut isumaqatigiissummik atuutsitsilersunut peqataangilaq, siunnersuummilli uannga suliaqarnermi sinaakkusiussatut isumaqatigiissut isumassarsiorfigineqarsimavoq. Sinaakkusiussatut isumaqatigiissut ilaatigut malillugu nunat isumaqatigiissummik atuutsitsilersut meeqqat inuusuttullu tupanik saqqumilaarfigineqarnerinut illersornissaannut pisussaaffilerneqarput.

WHO-mit kaammattuutigineqarpoq tupamik nakkutilliineq pillugu tunngaviummik isumaqatigiissut malinniarlugu najoqputaq MPOWER⁸ aallaavigalugu sulisoqassasoq. Tassaniipput tupamik atuneq annikillisinriarlugu aamma tupap nikotinillu ajoqusiisarneri pillugit innuttaasut illersugaanissaat pillugit uppersaatinik tunngaveqartut suliniutit arfinillit.

M: Monitor tobacco use and prevention policies. (Tupamik atuinermik nakkutilliineq aamma pinaveersaartitsinermi politikki)

P: Protect people from tobacco smoke. (Inuit tupamut illersorlugit)

O: Offer help to quit tobacco use. (Pujortarunnaarnissamut ikiuiniarluni neqeroorneq)

W: Warn about the dangers of tobacco. (Tupap ulorianaatai pillugit mianersoqqusineq)

⁸ WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke - World Health Organization 2023

E: Enforce bans on tobacco advertising, promotion and sponsorship. (Tupanik ussasaarineq, pilerisaarineq tapersiinerlu pillugit inerteqquteqartitsineq)

R: Raise taxes on tobacco. (Tupanut akitsuutinik qaffaaneq)

Immikkoortut arfinillit taakku siunnersuutip matuma kiisalu tupa siunnerfigalugu pinaveersaartitsinermi suliniutit allat atulersinnissaannut uuttuutaasutut atorneqarsinnaapput. Taamaattorli immikkoortut arfinillit tamarmik siunnersuutip matuma saqqummiunneqarneranut atatillugu atulersinneqangillat.

Siunnersuummi aamma suliniutit nutaat makku ilanngunneqarsimapput:

2.1 E-sikaritsinik inerteqquteqarneq

E-sikaritsit taakkulu imassaat killilersornissaat siullertut pingaaruteqarsimavoq. Taakku siunnersuummik uuminnga suliaqarnerup siornatigut peqqinnissakkut inatsisini killilersugaasimangillat, taamaammallu nioqqutissat taakku Kalaallit Nunaannut eqqussorneri tuniniarneqarnerilu nakkutigineqarsinnaasimanatik. E-sikaritsi peqqinnermut akornutaasunik arlalinnik akoqarmat e-sikaritsit inerteqqutaalersinniarneqarpoq. E-sikaritsi niuertarfinni nutaajuvoq. Taanna siullermeertumik ukioq 2003-mi saqqummiunneqarpoq. Aallaqqaammut pujortartarnerup unitsinneqarnissaanut neqeroorutit saqqummiunneqarpoq. Nioqqut meeqqanut inuusuttunullu sammitinneqalermat e-sikaritsi siunnersuummi uani inerteqqutigineqarpoq. Aamma teknik eqqarsaatigalugu isumannaatsuujuaannarsimangilaq, tassami e-sikaritsit kissappallaarlutik qaarsinnaasarmata. Taakku saniatigut e-sikaritsit imassaat imerpalasut peqqinnermut akornutaasorujussuarnik akoqarput.

2.2 Sunoorsit, sukuluussat tupallu tamuasakkanik (tupat pujoqanngitsunik) inerteqquteqarneq

Sunoorsit e-sikaritsillu tupanik nioqqutinut nalinginnaasunut soorlu cigaritsinit akumikkut atorneqartarnermikkullu allaanerupput. Sunoorsit tupaapput pujortarneqaratik oqummiartakkat. Assigiinngitsuupput, assersuutigalugu sunoorsit immikkut pooqanngitsut kiisalu puullit tiit puuinut mikisunut eqqaanartunik. Sunoorsit aamma tupat sinneri kræfteqalissutaasartunik akoqarput nikotinitaqarlutik pinngitsuuisinnaajunnaarsitsisartunik uerinartortallit. Nikotinip qarasaq sianiteqarfiillu sunnertarpai, tassa timimi sananeqaatit kalerriisartut pingaarutillit assigalugit saneqaateqarami. Sunoorsit sorliuneri tunisassioortullu kikkuneri apeqqutaallutik nikotineqassusaat assigiinngitsorujussuusinnaapput. Sunoorsit pujortartarnermit uloriananginnerusutut oqaatigineqarajupput, tassa sunoorsit torlummik puannillu nalinginnaasumik pujortarnermit ajoqusiinerusangitsutut oqaatigineqartarmata. Sunoorsinik atuneq pujoqartanngimmat sunoorsinik atuisup avatangiisiinut aamma sunniuteqartanngilaq. Taamaattoq sunoorsinik atuneq peqqinnermut suli aarlerinartorsioortitsisarpoq. Sunoorsinik atuneq uummatikkut taqarsuakkullu sukkornermullu (type 2 diabetes) nappaateqalissutaasinnaapput kiisalu ilaatigut aqajaqqup sanilequtaatigut, qanikkut torlukkullu kræfteqalernissamat qaninnerulersitsisarlungi. Sunoorsit qanimi atorneqartarmata tamanna aamma qanip ameraasaanut, kigutit neqaanut kigutinullu annertuumik ajoqusiisinnaapput.

EU-mi nunani sunoorsit tuniniaqqusaanatillu nittarsaateqqusaanngillat 1992-imili, Sverigilli EU-mut 1995-imi ilanngunneqatigut Sverige tassunga nangaassuteqarpoq, taamaammallu sunoorsit Sverigemi inerteqqutaanatik nioqquatapput.

2.2.1 Nikotinimit tunisassianut inerteqquteqarneq, tassaasut nikotin atorlugu tunisassiat pujortagassatut imaluunniit qanikkut iisassatut naatsorsuussat aamma nakorsaaitut akuerisaanngitsut, e-sikaritsit, nikotinit imaluunniit e-imerpalasut.

Sunoorsinut inerteqquteqarnikkut atortuutitsinermi ajornartorsiutit akueriniarlugit nikotinimit tunisassianut inerteqquteqarneq ikkunneqarpoq. Tupanit/nikotinimit tunisassiat suli amerliartuinnartut nioqquataalersarput. Tassunga ilanngullugit nikotinit puussiaaqqamiittut, sunoorsinut paarlaanneqarsinnaasut, taamaattorli tupanik akoqanngitsut. Nikotinit puussiaaqqaniittut taamaattoq nikotinimik akussanik sananeqaaterpassuarnik allanik akusimasarput amerlanertigut mamarsaateqarlutik. Tunisassiat qanorluunniit nikotinimik akoqarput, taannalu sakkortuumik pinngitsuilersitsisarlungi aamma ilaatigut meeqqat inuusutullu qarasaasa ineriartornerinut peqqinnissakkut ajoqusiisarlungi.

2.3 Akuutissanik soorlu assigiinngitsunik mamarsaatinik pujuisalu qalipaasernissaanut inerteqqut
Mamarsaatinik akusinissamut inerteqqussut, tassunga ilanngullugit mentolit, meeqqat inuusuttullu tupanik imaluunniit nikotinimit tunisassianik aallartinnissaat pinngitsoortinnissaa anguniagaqarnermik tunngavilersuuteqarpoq. Mentol tupanut akuutissatut atornerpaat ilisarnarnerpaallu ilagaat. Mentol puanni sulluaqqanut ameraasaannut nipaallisaatitut sunniuttarpoq taamaalilluni puju ilummoornarnerulersillugu. Mentol asseqarani nillarsaasutut ittarpoq tupamik iluaalliorneq sakkortussusaalu malunnarunnaartiusattarlugu. Mentolimik akoorinikkut taamaammat inuusuttorpassuit pujortartalerannut aallartissutaasarpoq, tassa tupasunninnera mentolisunninnerata toqqortaramiuk. WHO-p tupanit nioqquutissanut mamarsaatinik, matumanilu mentolimik akuneqartannginnissaat inassutigaa. Nalinginnaasumik mamarsaatit misissuinermit⁹ paasineqarput inuusuttunut kajumilersitsisartut, taamaalillutillu nikotinimik pinngitsuuisinnaajunnaartarlutik. Aamma akuutissanut pujumik qalipaasersuisartunut inerteqqummi tunngavilersuutaavoq.

2.4 Inuusuttut 18-ini inorlugit ukiullit tupanik nioqquutissanik il.il. tuniniaasarnissaannut inerteqqut.

Siunnersuut aqutigalugu inuit 18-ini inorlugit ukiullit tupanik nioqquutissanik tuniniaasinnaajunnaassapput. Tupa ulluinnarni nioqquutissanut nalinginnaasutut inngilaq inooriaatsimullu nappaatinik arlalinnut ataneqarluni. Aalajangersakkakkut meeqqat inuusuttullu tupanik nioqquutissanik passussinissamut saqqummiunnessaannullu illersorneqassapput.

2.5 Sikaritsinik poortani 20-nik ikinnernik nioqquateqarnissamut inerteqqut

⁹ WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke - World Health Organization 2023

Inatsimmi atuuttumi sikaritsinik ataasiakkaarlugit tuniniaanissamut inerteqquteqarpoq. Annermik meeqqat inuusuttullu sikaritsinik ataasiakkaanik akikinnerummata pisinerusarput. Inerteqqut taanna siunnersuummi uani annertusineqarpoq, tassa sikaritsit poortani ikinnerpaanik 20-nik amerlanernilluunniit imalinnik siunissami taamaallaat tuniniaasoqarsinnaalissammat. Sinaakkutitut isumaqatigiissummi meeqqat inuusuttullu illersornissaat isiginiarlugu tamanna inassuteqaat malinneqarpoq. Nunani arlalinni sikaritsit qulinik imallit nioqqutiginiisaat inerteqqutaalereernikuuvoq.

2.6 Pisinianut takuneqarsinnaasunngorlugit tupanik nioqqutissianik inissiinissamut inerteqquteqarneq

Siunnersuummi tupanik nioqqutissianik ersarissuutitsinermut killilersuutit eqqunniarneqarput. Tupanit nioqqutissat pisinianut takuneqarsinnaasumut inissinneqarsinnaanerannut inerteqquteqarneq ilanngunneqarpoq. Aalajangersaaneq tupanik nioqqutinik “nalinginnaasuutitsinerup” millisarnissaanik aallaaveqarpoq, pingaartumik meeqqat inuusuttullu siunertaqanngitsumik sunnerneqarnissaannut illersorneqarnissaat anguniarneqarluni. Pujortartarnermut “nalinginnaasuujunnaartitsineq” meeqqat inuusuttullu akornanni pujortartalernissamut pinaveersaartitsinermut pingaaruteqarpoq. Assersuutigalugu pingaaruteqarpoq meeqqat inuusuttullu pujortarfiumngittumiinnissaat. Inersimasut akornanni pujortarnermut pinaveersaartitsinerit meeqqant pujortartalinnginnissaannut pinaveersaartitseqataasarput.¹⁰

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

3.1 Pisortat aningaasatigut isertitaat

Siunnersuut tupanit nioqqutissanik pingaartumik siunissami ungasinnerusumi atuinikinnerulernermik kinguneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, taamaammallu pisortat akitsuutitigut isertittagaasa annikillinerannik kinguneqassalluni. Pingaartumik ukiuni pingasuni (2021, 2022 aamma 2023) 17,5 mio-nik ukiumut agguaqatigiisillugu isertitsissutaasimasut¹¹: sunoorsinut, sukuluussanut, tupanut tamuasakkanullu inerteqquteqalernermut atatillugu. Sukumiinerusumilli aningaasatigut kingunerisassai pitsaannginnerusut qulakkeeriikkamik kisinneqarsinnaanngillat.

¹⁰ Forebyggelsespakke – Tobak, 2. udgave, Sundhedsstyrelsen, 2018

¹¹ Tobaksstatistik i 2023 – Grønlands Statistik

Qulakkeerneqarsinnaangilaq inerteqquteqalernerup kingunerisaanik piffissami ikaarsaariarfiusumi tupanik tunisassiat inerteqqutaanngittut tunineqartut amerlanerulernissaat, taamaasilluni inerteqquteqalernermit akitsuutitigut isertittakkat annikillissutaat minnerusinnaalluni, nioqqutissanimmi siunnersuummi inerteqqutaalersinniarneqartunik atuisuusut allanik nikotineqartunik atuileratarsinnaammata. Siunnersuutilli anguniagaa tassaammat nutaanik nikotineqartunik atuisunngortoqartarnerata millisinneqarnissaa, ilimagineqarpoq amerleriartoqarnissaa eqqaaneqartoq piffissami killeqartumi taamaallaat atuutissasoq. Tupat pillugit kisitsisinik misissuinermit takuneqarsinnaavoq tunisassianut taakkunungarpiaq niuernerq annertusiartortoq. Taamaakkaluortoq pingaartumik tunisassiat taakku inuusuttunit pilerigineqartarput kingunerisaanillu pinngitsoorneqarsinnaajunnaartarlutik, taamaattumik inerteqquteqarneq eqqunneqarluni.

Nikotineqartunik atuisuusut ikinnerulernerisigut naatsorsuutigineqarpoq innuttaasut nikotinimik atuisuunermik pissuteqartunik nappaateqartut ikinnerulissasut taamaasillunilu siunissami ungasinnerusumi peqqinnissaqarfimmut tassunga aningaasartuutit ikinnerulissallutik. Maannakkut piffissami angutit arnallu akornanni toqussutaasartuni kræfti pissutaanerpaasarpoq, annermillu puakkut kræfti atugaakkajulluni. Pujortartarneq puakkut kræfteqalertarnermut pissutaasartoq uppersaatissaqarluarpoq, ataasiakkaanut artukkiisuulluni pisortanullu aningaasartuuterujussuulluni.

Finskit misissuinerisa takutippaat¹² ukiut 27-it kingumut isigissagaanni pisortanit aningaasartuutit agguaqatigiisillugu pujortarneq ajortunut amerlanerusut pujortartartunut sanilliullugit, pujortartartullu pensionisisarnerisa ukiut annikinnerusarnerat tapanullu akittuutunik akileraasarnerat pisooqataalluni. Misissuinermi inernilerneqarpoq pujortarneq peqqissutsikkut aningaasartuutit annertunngitsumik appasinnerusut annertuumillu utoqqalinersiaqarnermi aningaasartuutit appasinnerusut toqusartut amerlanerunerannik peqquteqartumik. Kisianni aningaasat nalingi ukiut inuuffigisassat annaaneqartunut isigissagaanni pujortarneq ajortunut tamakkiisumik kinguneri inuiaqatigiinnut iluaqutaasut amerlanerupput.

3.2 Pujortarunnaarnissamut neqeroorutit

Inatsisissatut siunnersuutip suliarinerani innuttaasunut pujortarunnaarnissamut neqerooruteqarnermik pilersitsisoqassasoq oqallisigineqarpoq. Maannakkut Naalakkersuisut pujortarunnaarnissamut neqerooruteqarnissaq siunnersuutip anguniangaanut tapertaasussaq sulissutigaat.

Pujortarunnaarnissamut neqerooruteqarneq soorunami aningaasatigut kinguneqartussaassaaq, taamaattorli neqeroorutip sinaakkutassai pillugit aalajangiisoqartinnagu aningaasatigut kingunerisassai naattorsorneqarsinnaanngillat.

¹² Tihonen, Ronkainen, Kangasharu & Kauhanen, 2012: The net effects of smoking on healthcare and welfare costs

4. Inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Tupanit nioqqutissanik atuinikinnerulernermik siunnersuut kinguneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma tupanit nioqqutissanik tunisineq sunnissavaa tunisassianullu taakkununga attuumassuteqartunut inuussutissarsiortunut kaaviiartitat appasinnerulernerinik kinguneqassalluni.

Immikkoortoq 3-mi eqqaaneqartutut aningaasatigut kingunerluutissaat qulakkeerlugit kisinneqarsinnaanngillat.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusaannut kingunerisassai

WHO malillugu pujortarneq nappaataajuartussanut aarlerinaateqartitsinerulersarpoq, soorlu kræft, puakut nappaatit kiisalu uummatip taqarsuaatigut nappaatit¹³. Nunarsuaq tamakkerlugu tupanik atuinerup kingunerisaanik ukiumut 7 millionit sinnerlugit toqusarput. Tassunga tupap pujuanit sunnerneqarlutik pujortarngitsut toqusartut 1,3 millionit ilanngunneqassapput¹⁴. Kisitsisit Danmarkimeersut takutippaat toqusut quliugaangata sisamaat pujortarnermit toqquteqartartoq, taakkulu saniatigut inuit pujortarfigineqartut ukiumut toqusartut 3 %-erissagaat naatsorsuutigineqarluni. Danmarkimut naleqqiullugu Kalaallit Nunaanni pujortarneq atugaanerummat tupap toqqutaasernerata nunatsinni annerunerunissaa naatsorsuutigisariaqarpoq. Aammattaaq pitsaasumik ukiut inuuffissat annaanerinit arlalissuarnut pujortarneq pissutaasarpoq, soorlu aamma innuttaasut ukiuni qassini peqqissuullutik inuiaqatigiinni innuttaaqataanerinit pingaaruteqarluni.

Siunnersuummi pujortarnerup pinaveersaartinnissaanut aqqissuussanik arlalinnik ilaqartinneqarput. Taamaammat naatsorsuutigineqassaaq siunnersuut tupanit nioqqutissanik atuneq annikilleriassasoq innuttaasullu peqqinnerulissasut. E-sikaritsit imassaalu imerpalasut Kalaallit Nunaanni siornatigut killilersugaasimanngimmata pingaartumik imassaasa imerpalasut imaat nakkutigineqarsimanngillat. Imerpalasut taakku eqqarsaatigalugit tunisassiortoq nalunaaqutsigaaneralu apeqqutaalluni paasineqarsimavoq kræfteqalissutaasinnaasunik sananeqaatinillu peqqinnissakkut ajoqusiisunik arlalinnik akoqartartut. Taakku ilai tupanit nioqqutissaasunit nalinginnaasuniit peqqinnissakkut ajoqusiisunik sananeqaatinik amerlanernik imaqartarlutik.¹⁵

Qulaani allassimasut malitsigisaannik inuit pujortartartut ikiliartorneri naapertorlugit innuttaasut peqqissusiat pitsaanerulissasoq naatsorsuutigisariaqassaaq. Inunnik pujortartartunik imaluunniit pujortartarsimasunik peqqinnissaqarfimmi katsorsaanermut paarsinermullu aningaasartuutit Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmut qaavatigut annertuumik aningaasartuutaaneri ilimanarluinnarpoq. Danmarkimi taamatut qaavatigut 2017-mi aningaasartuutit 13.235 million kr.-

¹³<https://www.who.int/topics/tobacco/en/>

¹⁴ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

¹⁵ <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/343287/9789240032095-eng.pdf?sequence=1>

usimapput. Taakkunannga 11.213 million kr.-t peqqinnissaqarfimmur kisimi aningaasartuutaasimapput.

Nikotinik puussiaaqqamiittunik tuniniaanissamur inerteqquteqarneq avatangiisinur pinngortitamullu ajunngittumik kinguneqarluarsinnaavoq. Nikotinit puussiaaqqamiittut atornikut pinngortitamur inginneqartut arriittumik arrioriartuaartarsorineqarput, sikaritsit kimmivikui assigalugit. Nikotinit puussiaaqqamiittut pinngortitamur ajoquseeratarsinnaapput. Ilanngullugu nikotinit puussiaaqqamiittut atornikut inginneqarsimasur uumasunur toqunartunitsitsinnaanerur, nikotinit puussiaaqqamiittummi arlaannur nerineqarsinnaasunur assingutinneqarsinnaammata. Ilaatigut assersuutigineqarsinnaapput qimmit nikotinimik toqunartunissimasur, nikotinik puussiaaqqamiittunik atornikunik inginneqarsimasunik nerisimanermikkut. Taamaattoq kingunissaaratarsinnaasur pitsaasunur aalajangiisuussaaq nikotinik puussiaaqqamiittunik atuineq sikaritsinik kimmivilinnik taarserneqannginnissaa, kimmivikummi taamatuttaaq pitsaannginnerusumik avatangiisinur kinguneqarsinnaammata.

6. Innuttaasunur kingunerisassai

Siunnersuut innuttaasunur annerusumik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq. Siunnersuut innuttaasur ataasiakkaat tamanna kissaatigippassuk ajornannginnerusumik "peqqissutsimur toqqaanissaannur" tunngavissiissaaq. Siunnersuut nikotinimik tupamillu atuinermiit innuttaasur annertunerusumik illersugaanerannik kinguneqassaaq, tassunga ilanngullugu nikotinik tupallu pujuanik piunassuserinngisamik sunnerneqarneq. Inuit pujortartartur tamanur ammasuni pujortarnissamur periarfissaat annikillissaaq.

7. Kingunerisinnaasai pingaernerit allat

Siunnersuut ilimagineqanngilaq allanik pingaarutilinnik kinguneqartussatur.

8. Pisortanik aamma kattuffinnik il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut ulluni 1. maj 2024-miit 24. juni 2024-mur tusarniaassutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut inatsisissatur siunnersuut piffissami tassani tusarniaanermur nittartakkami saqqumisinneqarpoq.

Tusarniur inatsisissatullu siunnersuut nassuiaatitaat ilanngullugit ukunani tusarniaassutigineqarpoq: Namminersorlutik Oqartussani naalakkersuisoqarfiit tamarmik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunua, Kommune Qeqertalik, Avannaata Kommunua, Peqqissutsimur Pitsaaliuinernullu Aqutsisoqarfik, Allorfik, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, Kalaallit Nunaanni Politimesteri, Naalagaaffiur Sinniisoqarfia, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik, Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia, Meeqqat Pisinnaatitaaffiunik Oqartussaqarfik MIO, Imigassamur Ikiaroorartunullu Siunnersuisoqatigiit, GIF, Kalaallit Meerartaannur Peqatigiiffik, Neriuffik, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut, Pisiffik, Brugseni, KNI/Pilersuisoq aamma Nuuk K bmandshandel.

Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuut piffissami tassani tusarniaanermut nittartakkami saqqumisinneqarpoq.

Siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit.

§ 1-imut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkami inatsisip atuuffia nassuiarneqarpoq. Nakorsaatit akuerineqartut pillugit uniuissinnaanermut aalajangersakkamik ikkussisoqarsimavoq. Nakorsaatit akuerineqartut tassaapput nakorsaatit suulluunniit nakorsaatit pillugit inatsit malillugu nakorsaatit akuerisaasut. Nakorsaatit nikotimik akullit assersuutigalugu tassaasinnaapput nikotininit tyggegummit, nikotinplasterit allalluunniit nakorsaatit pillugit inatsimmi nakorsaatit akuerineqartut. Nakorsaatit pillugit allattuiffik nakorsaatit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 1, 12. Maj 2005-meersumi, kingusinnerusukut inatsisartut peqqussutaanni nr. 6, 1. juni 2006-mi allangortinneqartumi § 7, imm. 2-mi tunngavissinneqarsimavoq. Nakorsaatit pillugit allattuiffik peqqik.gl-imi tamanut saqqummiunneqarsimavoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap nassuiarneranut illersornissaq pillugu isumaqatigiissut innersuunneqarpoq, ilanngullugu artikel 7.

§ 2-mut

Imm. 1-imut

Tupat nassuiarneqarput tassaasut piluttat tupallu naasuata ilaanit pinngortitameersut, suliarineqarsimasut imaluunniit tupap naasuata (Nicotiana) ilai suliarineqarsimanngitsut, tassunga ilanngullugit tupat annertusisat suliareqqinneqarsimasullu. Tamanna isumaqarpoq assersuutigalugu sikaritsit, sikaat, cigarillos, cerutsit, pujortaatit tupatassaar, imusassat tupatassaallu nassuiaammi ilaatinneqartut.

Tupat suliarineqarsimasut allisarlugit taamaalillunilu nammineq imusassanut sikaritsinut tupat ikinnerit atorneqarsinnaalerlugit. Tupat sinneri tassaapput tunisassiornermi sinneri pujoralaat assigisaallu nioqqtissiornermi tupanillu poortuinnermit sinneruttut. Tassa tupat sinnerinik atueqqinneruvoq.

Imm. 2-mut

Tupanit nioqputissat tassaatinneqarput nioqputissat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit tupanik akoqartut. Tupanit nioqputissat aalajangersakkami amerlatinneqarput, taamaammatt tupap sananeqaatsimigut allanngortissimaneqarnera apeqqutaanngilaq. Imarisaa tupap naasuanit (Nicotiana) imaqarnera tupanit nioqputissap nassuiarneranut taamaalilluni aalajangiisuunani. Tunisassiap imaa Nicotianamut ilaasumi naasumi tupat naasuisa arlanniit pissarsiarineqarsimappat tupanik nioqputissat pillugit taaguummumt ilaassaaq. Taamatuttaaq pujortarneqartussatut, sunoorsitumt milluarneqartussatut tamuaneqartussalluunniit atorneqartussiaanera apeqqutaatinneqanngilaq. Nassuiaammumt ilaanngillat nakorsaatit akuerisaasimasut, tak. § 1.

Imm. 3-mut.

Tupanumt taarsiunneqarsinnaasooq tassaavoq tunisassiaq tupanit nioqputissaanngitsumiit nikotinimik akoqartoq, aamma nakorsaatit pillugit inatsit malillugu nakorsaatit akuerineqarsimanngitsooq, kiisalu atortoq nioqputissaaq peqatigalugu atugassatut naatsorsuussaaq. Immikkoortumumt aallaaviatigut ilaappumt nikotinimit tunisassiat tupanumt nioqputissatut siunertaqartumt imaluunniit atorneqartussat. Niuerfinni tunisassiat nutaajusumt tassaappumt sunoorsit tupamik akoqanngitsumt. Tupanumt taarsiunneqarsinnaasunumt ilaappumt nikotinit puussiaaqqaniittumt imaluunniit "puussiaaqqat" nikotinimik akullit, sunoorsinumt tupaqanngitsunumt ilaasumt.

Imm. 4-mut

Sunoorsit oqummiussassatut naatsorsuussaappumt amerlanertigullu puussiaaqqani poortugaasarlutik. Sunoorsit qangaaniilli tupanit sanaajusarput. Taamaattoq nioqputissiat nutaat niuffatigineqartumt sulii amerliartorput. Nikotin tassaavoq tupap pilutaanit sananeqaat nunarsuarmilu tamarmi uerinarnerpaat ilaannik akoqartumt ilisimaneqartoq. Taamaattumik nioqputissap nikotinimik akoqarnera aalajangiisuungaatsiassaaq nikotinimut eqqaanartumik suliarineqarsimanera soqutaanani. Niuerfinni tunisassiat nutaanerusumt tassaappumt sunoorsit tupamik akoqanngitsumt. Sunoorsit tupamik akoqanngitsumt tupataqanngillat, kisiannili nikotineqarlutik, taamaattumik nioqputissaaq taamatut ittoq nassuiaammumt ilaanani. Nassuiaammulli ilaanngillat nakorsaatit akuerineqarsimasumt, e-sikaritsit aamma e-væskit.

Taamaalilluni tunisassiaq sunoorsit pillugit nassuiaammumt ilaanersooq missiliuilluni naliliinerussalluni. Naliliinermi piumasaqaatit uku immikkumt annertuumik pingaartinneqassappumt.

- Tupap naasuata ilaanik akullit.
- Tupaasuusaartillugit sulianik akullit.
- Nikotinimik akusat.
- Ileqqusumik tupamit tunisassiatumt imaluunniit tupanumt taarsiunneqartartumt oqummiussassatut aalajangiussaaq.

Imm. 5-imut

E-sikaritsi, aamma sikaritsit elektroniskit ut taaneqartartoq, tassaavoq kimmivillit nikotinik imaqartunik nikotinitaqanngitsunilluunniit aniatit milluartaqqat. E-sikaritsit assigiinngitsuupput ilaatigut tupamik imaluunniit imerpalasumik akullit, kissattartut battereqartullu. Sikaritsit elektroniskiusut ataasiaannarlugit atugassiaasinnaapput imaluunniit immeqqinneqarsinnaallutik immeqqittagaqarlutik imaluunniit ataasiartakkamik ikkuttakkamik immeqqissinnaasut.

Nassuiaammi sikaritsi elektroniskiusumi e-sikaritsitaa kisimi pineqanngilaq, aamma taassuma nioqqutissiap ilai soorlu imassai, tankia bateriiviluunniit.

Sikaritsit elektroniskiusuni e-sikaritsit saniatigut tassaapput e-pujortaatit, e-sikaat aamma e-pujortaatit imertallit aamma tupat kissanneqartartut.

Tunisassiaq e-sikaritsit nassuiaataannut ilaanersoq missiliuilluni taamaalilluni naliliinerusaaq. Naliliinermi ilaatigut piumasaqaatit uku pingaartinneqassapput:

- Tunisassiaq tupap naasuaniit tunisassiaava.
- Tunisassiaq tupanut taarsiunneqartartunut tunisassiatut atorneqarpa.
- Tunisassiaq nikotinimik akusaava.
- Tunisassiaq pujortagassatut imaluunniit iisassatut naatsorsuussaava ileqquusumik tupanit tunisassiatut imaluunniit tupanut taarsiunneqarsinnaasutut.

Imm. 6-imut

E-væskit tassaapput imerpalasut assigiinngitsunik akuutissartallit e-sikaritsimut ikkunneqartussatut naatsorsuussat.

Imerpalasoq e-sikaritsimi aalannguuttussatut naatsorsuussaannersoq pillugu naliliisoqassatillugu naliliineq imerpalasumik pissusissamisut atuineq pillugu paasissutissanik aamma tunisassiap isikkuanik aamma tupanit nioqqutissanut allanut tupanullu taarsiunneqarsinnaasunut naleqqiullugu assersuunneqarneranik naliliinermik tunngaveqassaaq.

Nioqqutissaq imaluunniit aniatinneqartoq nikotinimik akoqarnersoq nikotineqannginnersorluunniit apeqqutaatinneqanngilaq.

Imm. 7-imut

Tupa tamuasagaq tassaavoq tupanit nioqqutissaq pujoqanngitsaq, taamaallaat tamuaassatut naatsorsuussaasoq.

Tupa tamuasagaq pooqanngitsuusinnaavoq, puussiaaqqani annertussusiligaasinnaavoq imaluunniit puussiaaqqaniissinnaavoq. Puussiaaqqani annertussusileriikkani aamma puussiaaqqani tupa tamuasagaq tupatut tamuasakkatut pooqanngitusutut atugassaavoq. Puussiaaqqani annertussusileriikkani aamma puussiaaqqani tupa tamuasagaq tupatut imaluunniit tupanut taarsiunneqarsinnaasutut atorneqarpat tunisassiaq sunoorsit nassuiaataannut ilaalissaaq.

Tupanit nioqqutissaq tupatut tamuasakkatut nassuiaammut ilaanissaanut aalajangiisoq taamaalilluni tassaavoq tupatut nioqqutissaq tamuaassatut naatsorsuussaannersoq. Tupanit nioqqutissap tupatut

tamuasakkatut isigineqassappat immikkut akulikissuseqartumik tamuaneqarnissaa pillugu piumasagaateqanngilaq. Taamaalilluni assersuutigalugu tyggegummitut nioqqutissap tamuaneqarnissaa pisariaqanngilaq.

Tupanit nioqqutissaq tamuaassatut naatsorsuussaansoq pillugu naliliisoqassatillugu naliliineq tunisassiamik pissusissamisut atuneq pillugu paasissutissanik aamma nioqqutissap isikkuanik aamma tupanit nioqqutissanut allanut tupaasanullu naleqqiullugu assersuunneqarneranik naliliinermik tunngaveqassaaq.

Imm. 8-mut

Sorlukkootut nikotinimit nioqqutissat tassaapput tupanit nioqqutissat imaluunniit tupanut taarsiunneqarsinnaasut pujoqanngitsut, qingakkut atugassiat. Taamaattumik aalajangersakkamut nassuiaammut aalajangiisuussalluni nioqqutissaq nikotinimik akoqarpat apequtaananilu nikotini nikotinimut assigusumik suliarineqarsimappat. Nioqqutissaq "sorlukkut nikotinimit tunisassiaq" pillugu nassuiaammut ilaansoq missiliuinikkut naliliinerussaaq. Naliliinermi piumasagaatit uku ilaatigut pingartinneqarsinnaapput:

- Nioqqutissaq tupap naasuanit tunisassiaava.
- Nioqqutissaq tupaasatut tunisassiatut atorneqarpa.
- Nioqqutissaq nikotinimik akusaava.
- Qingakkut atugassatut naatsorsuussaava.

Tupanit nioqqutissaq imaluunniit tupanut taarsiunneqarsinnaasooq qingakkut atugassatut naatsorsuussaansoq pillugu naliliisoqassatillugu naliliineq nioqqutissamik pissusissaatut atuneq pillugu paasissutissanik aamma nioqqutissap isikkuanik aamma tupanit nioqqutissanut allanut tupanullu taarsiunneqartartunut naleqqiullugu assersuunneqarneranik naliliinermik tunngaveqassaaq.

Imm. 9-mut

Mamarsaatit tassaatinneqarput akuutissaq imaluunniit akuutissat, matumani mamarsaatit tupasunnitsitsiinnaratik allatut mamaqarlutillu tipeqartitsisut. Tassunga ilanngullugit naatitat, akuutissat, naasut, imigassat, mamakujuit, mentol, vanilje il.il. Mamarsaatinut amerlanertigut ilisarnaataavoq sakkortuumik nalinginnaasumillu iluartumik imaluunniit mamarsaaserneqarsimasutut tipeqarnera, taamaalilluni tupasunninnerat millisittarlugu akuutissallu ilaat nillartaartitsisutut malunnartarlutik.

Assersuutigalugu tassaasinnaavoq nioqqut vaniljesunnittoq tupamik tupanulluunniit taarsiunneqartartunik ikitsinermi, tupamik tupanulluunniit taarsiutaasinnaasumik pujortarnermi pisuniluunniit taakkunani tamarmi naamaneqarsinnaasooq.

Imm. 10-mut

Aniatitsinerit tassaatinneqarput akuutissat tupamik tupanulluunniit taarsiunneqartartut siunertaanut naapertuuttumik atornerani pujumiillutik aniasartut imaluunniit akuutissat tupanit nioqqutissanit pujoqanngitsunik atuinermut atatillugu aniatinneqartut.

Imm. 11-mut

Allat pujortarnerisigut pujumik najuussuineq tassaatinneqarpoq silaannaq sikaritsit, pujortaait, e-sikaritsit, sikaat, pujortaait imertallit, cerutsit assigisaasalu atorneqarnerini aniatitaasa silaannarmut avatangiisaasumut akuliullutik mingutsitaannik inunnit allanit najuussuineq.

§ 3-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarput nr. 1-miik nr. 6-mut taaneqartunik tunisassianik tuniniaanissamut, eqqussinissamut, tunniussinissamut, sananissamut, piareersaanissamut allatulluunniit niuernissamut inerteqquteqarneq. Paarisaqarneq tunngavimmigut aalajangersakkami ilaatinneqanngilaq, taamaattoq nr. 1-miik nr. 6-mut tunisassianik taaneqartunik tuniniaanissamut, eqqussinissamut, tunniussinissamut, sananissamut, piareersaanissamut allatulluunniit niuernikkut iliuuseqarnissamut atatillugu paarisaqarneq aalajangersakkami ilaatinneqarpoq.

Aalajangersakkami "Allatigut niuerneq" pineqarpoq inuussutissarsiorpalaartumik iliuuseqarnerit. Inuussutissarsiorpalaartumik paasineqassaaq iliuutsit aningaasatigut attuumassuteqarsinnaasut. Iliuutsit aningaasatigut attuumassuteqarsinnaasut tassaasinnaapput niueqatigiinnerit imaluunniit nioqqutissamik tunniussinerit toqqaannangittumik aningaasaqarnikkut iluanaarutaasut. Aalajangersakkami aalajangiisuutinneqanngilaq aningaasanik akiliuteqarneq, allatigulli pingisanik iliuutsitigulluunniit akiliuteqarneq aamma ilaatinneqassapput.

Nr. 1 – Sunoorsit, tupat tamuasakkat, sukuluussat nioqqutissallu nikotinit sorlukkoortakkat (qanikkut sorlukkulluunniit atugassatut naatsorsuussat tupat pujoqanngitsut) inerteqqussut eqqunneqarpoq.

Tunisassiaq pissusissamisoortumik tupamik suliarineqarsimasumik, assigusumik suliarineqarsimanersoq imaluunniit allanik akuutissaqarnerisigut inerteqquteqarnermut apeqqutaatinneqanngillat. Aalajangiisuusoq tassaavoq tunisassiap nikotineqarnera, § 2, imm. 2 aamma 3-mut immikkut nassuiaatini killiliussat erseqqinnerusumik takukkit.

Nr. 2 - Tupanit nioqqutissat mamarsaatitallit

Aalajangersakkap kingunerivaa tupanit nioqqutissamik mamarsaatilinnik inerteqquteqarneq. Matumanilu ilaallutik akut mamarsaatillit soorlu filterit, pappiaqqat, puut, kapsilit allatulluunniit atortulerluni tupanit nioqqutissap tikkanik mamaanilluunniit allannortitsisinnaasut.

Nr. 3 – Nutaatut inertequtigineqalerpoq tupanik nioqqtissanut vitamininik il.il. akoorinissat, taamaaliornermilu atuisumut isumaqalersitsisartut nioqqt peqqinnermut ajoqusiinngitsoq imaluunniit allanut sanilliullugu ajoqusiinnginnerusoq. Aalajangersakkamut vitaminit saniatigut aamma ilaapput akuutissiat allat nalinginnaasumik tunisassiap peqqinnartuuneranik atuisumut isumaqalersitsisut assersuutigalugu tunisassiaq sananeqaatinik (kalkimik) akuneqarsimasut taamaalillunilu saarnit napianerannut iluaqusiisinnaasut.

Nr. 4 – Nutaatut inertequtigineqalerpoq akuutissat tupap pujuanik qalipaasersuisartut. Qalipaantertut piginnaasat tupap ikumanerani, tupa ikumatinnagu imaluunniit pisuni taakkunani marlunni pinersoq inerteqqussummi apeqqutaatinneqanngilaq. Nittarsaanikkut tupanit nioqqtissanik ussassaarineq pillugu inerteqqussut ingerlateqqinneqarpoq.

Nr. 5 – Nutaatut e-sikaritsit taakkunungalu imerpalasunut inerteqqussut eqqunneqarpoq. E-sikaritsit e-væskillu § 2, imm. 5 aamma 6-.mut immikkut nassuiaatini erseqqinnerusumik nassuiarneqarput.

Nr. 6 - Nutaatut tupanut taarsiunneqarsinnaasunut inerteqqussut eqqunneqarpoq. Tupaasat § 2, imm. 3-imi immikkut nassuiaatini erseqqinnerusumik nassuiarneqarput. Nikotinimik akoqartunik kisianni tupanik akoqanngitsunik tunisassianik nutaanik ingerlaavartumik saqqummiussisoqartarpoq, aalajangersakkamilu tupanut taarsiunneqarsinnaasut taakku ilanngunneqarsinnaanerata siunertaalluni.

§ 4-mut

Aalajangersagaq taanna § 3-mi inerteqqussummut tapiliussaavoq. Aalajangersakkami siunnersuutigineqarpoq tupanit nioqqtissanik meeqqanut inuusuttunullu 18-it inorlugit ukiulinnut tunisinnermut inerteqqussummik saneqqutsinissaq, tak, § 7, imm. 1, nunanit ukiukittunut tupanit nioqqtissianik inerteqqutaanngittumik pisiffiusinnaasunit piseriarluni eqqussinissaq pinngitsoortinniarlugu.

Meeqqat inuusuttuaqqallu 15-it inorlugit ukiullit inatsimmik unioqqtitsisut pineqaatissinneqarsinnaannginnerat, tamatumani tak. Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 16, pinerluttulerineq pillugu inatsit tunngavigalugu pineqaatissinneqarsinnaassagaanni ukiut ammut killissaannut tunngasoq maluginiaqquneqarpoq.

§ 5-mut

Imm. 1-imut

Tupanit nioqqutissanik tuniniaaneq pisiniartitsisumit pisitinneqarnikkut taamaallaat pisinnaavoq. Taamaalilluni automatit assigisaalluunniit atorlugit tupanit nioqqutissanik tuniniaanissaq inerteqqutaalerpoq.

Oqaatsit "pisiniarfimmut ornigulluni" nutaajuvoq ersarissaataallunilu tupanit nioqqutissat internetikkut tuniniarneqarsinnaannginnerannut.

Imm. 2-mut

Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu toqqannaq sullinneqarnissaq pillugu piumasagaatip saneqqunneqarnissaa pillugu malittarisassanik nalunaarutitigut aalajangersaanissamut aalajangersakkami Naalakkersuisut pisinnaatinneqarput.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq naapertorlugu tupanit nioqqutissat ataasiakkaarlugit, assersuutigalugu sikaritsi ataasiinnaq, tunineqarsinnaanissaa inerteqqutaalerpoq. Inerteqquteqarnikkut qulakkeerneqarpoq, assersuutigalugu sikaritsinik ataasiakkaaraluni tuniniaannginnissaq, sikaratsimik pisinermi akikinneruneranik kinguneqartumik. Tamatuma saniatigut sikaritsit puuanni mianersoqqussutitaqaratik tuniniarneqannginnissaat qulakkeerneqarpoq. Taamatut inerteqquteqarnermut ilaanngillat sikaat, taakku nalinginnaasumik ataasiakkaarlugit tuniniarneqartarmata.

Imm. 2-mut

Nutaatut eqqunneqarpoq sikaritsit poortani 20-nik ikinnernik imalinnik tuniniaaqqusinnginnermik piumasagaat.

§ 7-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq tupanit nioqqutissanik inunnut 18 inorlugit ukiulinnut nioqquteqarnissamut inerteqquteqarneq. Taassuma atortinnissaa siunnersuummi matumani § 5, imm. 1-imi periarfissinneqarpoq tassani aalajangersarneqarmat tupanit nioqqutissanik pisineq taamaallaat toqqannaq pisitinneqarnikkut pisinnaasoq.

Imm. 2-mut

Tupanit nioqqutissanik nioqquteqartoq pisisup ukiuanik nakkutilliinerup qulakkeernissaanut akisussaasuvoq. Tassa imaappoq pisiniartitsisoq pisisup ukiuinik pisariaqartumik uppernarsaammik qulakkeerrinnissimangippat pisiniarfimmit tuniniaanissamut akuersissuteqartoq

akisussaatinneqarsinnaasoq. Tuniniaasup pisussaaffigaa sulisuni inerteqqummik uuminnga ilitsersuutissallugit.

Sulisitsisup sulisumi iliuusaannut eqquutsitsisannginnerinullu aallaavittut suli akisussaavoq.

Imm. 3-mut.

Aalajangersagaq nutaajuvoq tupanillu nioqqutissanik pisinissamut ukiut killeqarnissaannut ersarissaataalluni.

Tupanit nioqqutinik inunnt 18-init inorlugit ukiulinnut tuniseqqusaannginnera pisiniarfiup ersarissunik allagartalersuinikkut ilisimatitsisussaataavoq. Allagartaq taanna atuisunut ersarissaaq assersuutigalugu pisiniarfimmi akiliisarfiup nerrivittaaniissalluni imaluunniit tupanit nioqqutissat eqqaannut nivinngarlugu.

Imm. 4-mut

Allagartat ilusissaat inissisimaffissaallu pillugit maleruagassanik erseqqinnerusunik aalajangersaanissamut aalajangersagaq Naalakkersuisunut piginnaatitsivoq.

§ 8-imut

Imm. 1-imut

Tupanit nioqqutissanik tuniniaasooq 18-ileereersimassaaq. Tamanna maleruagassanik siuliinut naleqqiullugu sukaterineruvoq.

Taamaammat inuusuttuaqqat allallu 18-iliineqanngitsut tupanit nioqqutissanik tuniniaaqusaanngillat. Aalajangersakkami nioqqutissanik ilioqqaasinnaanersut pisinianulluunniit nioqqutissaanngikkaangata tupanik allatut passussisassanersut pillugit malittarisassiortoqanngilaq.

Tuniniaasup akisussaaffigaa inuit 18-init inorlugit ukiullit tupanit nioqqutissanik tuniniaannginnissaasa qulakkeernissaat. Taamaalilluni inuit 18-iniliineqanngitsut tupanit nioqqutissanik tuniniaasannnginnissaat sulisitsisup akisussaaffigaa.

§ 9-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkakkut qulakkeerneqassaaq tupanit nioqqutigineqaqqaasunik tuniniarneqartartunik atuinnermi atuisup peqqissusaanut ajoqusiisinaanerat ersarissumik allassimassasut. Tamanna tupanit nioqqutissani mianersoqqusinikkut pissaaq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap taassuma piffimmi manna tikillugu inatsisitigut inissisimaffik ingerlateqqippaa. Tupanit nioqqutissanik atuisoq tupanit nioqqutissanik pineqartunik atuinermi peqqinnissakkut peqqissutsikkullu ajoqusiisumik sunniutai pillugit eqqortumik mianersoqquneqarnissaa qulakkeerniarlugu tupap poortornerani tamani kalaallisut danskisullu mianersoqqussut erseqqissumik nalunaaqutserneqarsimassaaq.

Imm. 3-mut.

Piginnaatitsineq pillugu aalajangersakkami tupanit nioqqutissanik nalunaaqutsiinermi mianersoqqussutit imaannik ilusaannillu Naalakkersuisut erseqqinnerusunik aalajangersaanissaannut tunngavissinneqarput. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq mianersoqqussutit angissusissaannut, immikkut ilusissaannut atorneqartussanut immikkullu ilisarnaatinik atuinissamut immikkut piumasaqaataasinnaapput. Taamatuttaaq Naalakkersuisunut imm. 1 naaporsorlugu nalunaaqutsiisussaataitanermut saneqqutisinnanissamut sukumiinerusumut aalajangersaanissaannut pisinnaatitsissut ilanngunneqarpoq. Aalajangersagaq tunisassianut puumikkut mikivallaartunut poortorneqarsimangittunullu nalunaaqutsiisinnannginnermi saneqqutisinnermut atorsinnaanissaa siunertarineqarpoq. Aammattaaq aalajangersagaq tunisassianut saqqummiunneqartunut misissuinikkut peqqinnissamut- peqqissutsimullu ajoqusiisinnaasunik kinguneqartannginnerannik uppersarneqarsimasuni atorneqarsinnaassaaq.

§ 10-mut

Imm. 1-imut

Tupanit nioqqutissat imaai ajoqusiisinnaasut pillugit atuisut paasitinneqarnissaannut periarfissaqartinneqassapput.

Tamanna pissaaq tupanit nioqqutissat tamarmik usserummik, kuliltemik aamma nikotininimik qanoq annertutigisumik akoqarnerinik paasissutissartaqartinneqarnerisigut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami piffimmi mannakkumut inatsisitigut inissisimaffik ingerlateqqippaa. Tupanit nioqqutissanik atuisup tupanit nioqqutissap ajoqusiisunik sananeqaatinik imaqarnera pillugu eqqortunik paasissutissanik eqqortunik pissarsinissaa qulakkeerniarlugu tupat poortorneri tamani imarisai aalajangersimasut tjærip, kuliltip nikotinillu annertussusaat kalaallisut danskilu nioqqutissat allagartaani allassimassapput.

§ 11-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq tupanik nioqqutit nr. 1-miit nr. 6-mut taaneqartunik ilaqaratillu ersiuteqassanngittut.

Nr. 1 – Nunatsinni tupanit nioqqutissanik nittarsaassisup qulakkiissavaa poortat ataasiakkaat ilaatigullu taakku aamma puui eqqunngitsunik ilaqaratik ersiuteqassanngitsut. Tupanit nioqqutissanik il.il. pujortartarnerup peqqinnermut ajoqutai uppernarsaatissaqarluarput. Taamaammat atuisoq nioqqutissap imaanik suuneranillu eqqunngitsunik paasitinneqannginnissaa pingaaruteqarpoq. Paasissutissat, matumanilu paasissutissat tupanit nioqqutissanik iluartut saqqummiunneqartut piseqqusaarutaasinnaapput. Taamaammat nioqqutissanik nioqquteqartup qulakkeertussaavaa aalajangersakkap uuma malinneqarnissaa, tassami atuisup kukkusumik tupanit nioqqutissaq peqqissutsimut minnerusumik ajoqusiisinaanera paasisinnaammagu.

Nr. 2 – Tupanit nioqqutissat puuilu atuisunut ataasiakkaanut eqqunngitsutut ittunik ilaqarsinnaallutillu isikkoqarsinnaapput.

Aalajangersakkamut aallaaviatigut ilaasinnaasunut assersuutit tassaasinnaapput:

- Tupanit nioqqutissat aallaaviatigut tupanit nioqqutissiap tupanit nioqqutissanit allanik ajoqusiinnginnerunera pillugu paasissutissanik imaqartut.
- Tupanit nioqqutissap pujumi ajoqusiisinaanera aalajangersimasut sunniutaasa annikillisinneqarnissaannik siunertaqartunik imaqarnera pillugu tupanit nioqqutissaq paasissutissanik imaqassaaq.

Nr. 3 – Nr. 2 assigalugu tupanik tunisassianik tunisinissaq orniginarsarneqarsinnaavoq poortat ataasiakkaat imaluunniit puuisa silataanni peqqinnermut inooriaatsimulluunniit pitsaasumik sunniuteqartartutut isumaqalersitsinikkut.

Aalajangersakkamut ilaasinnaapput tupanit nioqqutissat inuummarinnartutut, nukissaqalersitsisutut, peqqissinartutut, inuusunnarsisartutut, pissusissamisoortutut, pinngortitamullu naviananngitsutut allatulluunniit peqqissutsimut inooriaatsimulluunniit pitsaasumik sunniuteqartartutut paasineqarsinnaasumik ersersitsisunik paasissutissanik tupanit nioqqutissaq imallit.

Tupanit nioqqutissat inuummarinnartutut, nukissaqalersitsisutut, peqqissinartutut, inuusunnarsisartutut, pissusissamisoortutut, pinngortitamullu naviananngitsutut allatulluunniit peqqissutsimut inooriaatsimulluunniit pitsaasumik sunniuteqartartutut paasineqarsinnaasumik nalinginnaasumik akoqarneranik ersersitsisunik paasissutissanik tupanit nioqqutissaq imaqassaaq. Assersuutigalugu inuunermi pisariaqartut aatsitassat, inuussutissat, inuummarissinartunik, nakorsaatinik, pissusissamisoortunik imaluunniit pinngortitamullu naviananngitsut akussat.

Nr. 4 – Mamarsaatinik akoorineq inerteqqutaavoq taamaammallu tupanit nioqqutissaq immikkut ittunik mamaqartutut nittarsanneqarluni tuniniarneqassanngilaq. Taamatuttaaq mamarsaasigaanngitsutut aamma nittarsanneqarqusaanngilaq, taamaaliornermimi nioqqutissaq peqqinnarnerusutut paasineqarsinnaassammat.

Nr. 5 – Tupanit nioqqutissaq allatut paasineqarsinnaasumik paatsiveerussutaasumik nittarsaanneqassanngilaq. Taamaammat tupanit nioqqutissaq pinnersaatitut nerisassatulluunniit saqqummiunneqassanngilaq.

Nr. 6 – Tupanit nioqqutissaq nioqqutissanut allanut naleqqiullugu avatangiisinut pitsaanerusutut isikkoqartinneqassanngilaq.

Aalajangersakkamut uku ilaasinnaapput:

- Tupanit nioqqutissap uumassuseqarnikkut arrortinneqarsinnaasunik akoqartunik imaqrnera pillugu paasissutissanik tupanit nioqqutissaq imaqarpat.
- Tupanit nioqqutissap pinngortitami sukkanerusumik arrortinneqarsinnaasunik imaqrnera pillugu paasissutissanik tupanit nioqqutissiaq imaqarpat. Assersuutigalugu: kimmivikut.
- Tupanit nioqqutissap pinngortitami ataqatigiinnermut pitsaasumik sunniuteqartumik aniatitsinera pillugu paasissutissanik tupanit nioqqutissaq imaqarpat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap nalunaaqutsiisussaatitsineq pillugu sukumiinerusunik Naalakkersuisut aalajangersagaliornissaannut pisinnaatippai.

§ 12-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq tupanit nioqqutissat pillugit pilerisaarutit tamarmik inerteqqutaasut.

Piseqqusaarinermi pineqarpoq tupanit nioqqutissat toqqaannartumik toqqaannanngikkaluamilluunniit kaaviiartitanik annertusaaniarluni anguniangarisamilluunniit inuussutissarsiornikkutt angusaqarneq.

Allagartarsualiinerusinnaavoq, imaluunniit tunisassianik saqqumisitsineq, pisinianut perusutsitsilersinnaasut.

Siunnersuutip kingunerissavaa, inerteqquteqarnerup ilanngutissagai pisut, inuussutissarsiornikkut iliuuseqarnerni toqqaannartumik toqqaannanngittumilluunniit tunisinnermut annertusititsisut. Taamaasilluni ersarissarneqarput, tupanik akikillititsissutit inerteqqutaasut.

Toqqaannanngittumik angusaqarneq paasineqassaaq, tupanit nioqqutissat nioqqutissanut allanut suliaqarnissamilluunniit neqeroorutini atorneqarneri.

Apeqqutaanngilaq inuussutissarsiornermik iliuuseqarneq oqaatsitigut, allakkatigut, tusangassiutitigut, aalasuliatigut nittartakkatigut allatigulluunniit pingaluarpat. Taaneqartut

tamakkiisuunngillat. Allammi amerlasuunut niuernikkut attaveqarfiujumaartussat aalajangersakkami ilaatinneqassapput. Aalajangiisuusussa q tassaa assaaq iliuuserineqartoq siunertaminik tupamik tunisassianik tunisaqassutsikkut siuariartitsinersoq

Imm. 2-mut

Imm. 1-imi piseqqusaaruteqarnissamut inerteqqummut aalajangersakkamut ilassutaavoq, taamaalilluni aalajangerneqarluni tupanit nioqqutissiortut aqqinik allanik atueqqusaanngitsoq tupat allat ilisarnaataannut aqqinulluunniit aalajangersimasunut assersuunneqarsinnaasunik.

Imm. 3-mut.

Kalaallit Nunaata avataani pissutsinut malittarisassiornissaq ajornarmat nunani allani tusagassiuutit, tassunga ilanngullugit tusagassiat il.il. eqqussorneqartut, imm. 1 aamma 2-mi inerteqqussummut ilaatinneqanngillat. Nunani allani tusagassiuutini taaneqartuni paasineqassapput tusagassiuutit eqqunneqartut ussasaarutillu taamaattumik nunatsinni niuerfimmu immikkut suliaaanatik, taamaattumillu nunani allani tusagassiuutitigut ussasaarutini suliffeqarfimmu ajornarluni taakkulu eqqullugit taamaalillunilu imm. 1-imi inerteqqussummiit ilaatinneqarnani.

§ 13-imut

Imm. 1-imut

Tupanit nioqqutissat tuniniaavimmi takussaasumik inissinnissaasa inerteqqutigineritigut ussasaarinissamut inerteqquteqarnermut aalajangersagaq tapertaavoq. Tupanit nioqqutissat pisinianut takuneqarsinnaasumut inissinneqassanngillat. Taamaattorli tupanit nioqqutissat assersuutigalugu sikaavimmut imaluunniit ilitivimmut inissinneqarsinnaapput pisiniartup pisinerani tupanit nioqqutissap pisiarineqartup pisiniartitsisumit tiguneqarnerani takuneqarsinnaalersillugit.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami siunertaq tassaa voq pisiniartut tupanit nioqqutissanik piserusuttut pisiniarfimmi qinigassat suunerinik nioqqutissallu pineqartut qanoq akeqarnerinik ilisimasaqalersinnaalerlutik. Aalajangersakkami siunertaavoq tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsisip eqqortinneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa. Tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsit malillugu nalunaaqutsiinikkut, allagartaliinikkut akit pillugit paasissutissat allatigulluunniit erseqqissumik nioqqutissamut imaluunniit tuniniaavimmi nioqqutissanut neqeroorutigineqartumut aki tamarmiusoq pillugu erseqqissumik paasissutissiinissamut pisussaaffeqartoqarpoq. Tamanna aalajangersakkakut naammassineqartutut isigineqarsinnaavoq. Aalajangersakkap taamaalilluni tupanit nioqqutissap akianik ilisimasaqalernissamut periarfissaqalernerq namminer mi malittarisassaliunngilaa, akerlianilli akip qanoq takutinneqarnissaa pineqarluni.

Imm. 3-mut.

Piginnaatitsineq pillugu aalajangersakkami tupanit nioqutissanik tuniniaavimmi takussaasumik inerteqquteqarneq pilerisaarerpalaanngittumillu paasissutissat qanoq ittuunissai pillugit Naalakkersuisut erseqqinnerusunik aalajangersaanissaannut tunngavissinneqarput.

§ 14-imut

Aalajangersakkakut siunertaq naqissuserneqarpoq kiisalu tupanit nioqutissanik piseqqusaaruteqarnissamut inerteqquteqarneq ilanngunneqarluni. Pisiassanik akeqanngitsumik misiligutissanik tunioraaneq nioqutissiamut tassungarpiaq piseqqusaarutitut isiginarsinnaammat tamanna inerteqqutaavoq.

§ 15-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami pujortarfiunngitsut isumannaarnissaannut tunngavoq. Innuttaasut pujortartuunngitsut pujortartuniit pujorfigineqannginnissaannik illersuinissaq siunertaavoq. Tamanna siunnersuummi uani peqqinnerup siuarsarnissaanut aaqqissuulluakkamik tunngavissiinikkut pissaaq. Taamaammat kapitali 4-p atuuffia annermik inuit tamarmik tikissinnaasaannut tunngavoq.

Nr. 1 – Pisortat suliffeqarfiutaat

Aalajangersakkami tassani sumiiffiit inillu inunnit Namminersorlutik Oqartussanit, Inatsisartunit, Naalakkersuisunit, kommuninit taakkualu ataanni aqutsisoqarfinnit, sullissivinnit il.il. akissarsiaqartitaallutik suliffigisaattut atorneqartut pineqartunut ilaatinneqarput.

Nr. 2 – Aktiaateqarluni piginneqataassuteqarlunilu ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut Aalajangersakkami pineqartunut ilaatinneqarput aktiaateqarluni piginneqataassuteqarlunilu ingerlatseqatigiiffiit, aktiaataat piginneqataassutaalluunniit Namminersorlutik Oqartussanit kommuninilluunniit 50 %-imik annertunerusumilluunniit pigineqartut. Aalajangersakkami ilaapput aktiaateqarluni piginneqataassuteqarlunilu ingerlatseqatigiiffiit, aktiaataat piginneqataassutaalluunniit pisortanit pingineqartut, tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit Naalakkersuisunit kommuninilluunniit minnerpaamik 50%-mik pigineqartut.

Nr. 3 - Namminersortut suliffiutaat qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisullit.

Aalajangersagaq Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisinut inatsimmut atassuteqarpoq. Pingaartinneqarpoq suliffeqarfiit qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisullit suliffeqarfiup isumannaallisaanikkut peqqissutsikkullu aaqqissuussiviginissaanut pisussaaffeqarnerat atorfeqartitaasullu isumannaallisaanermi sinniisussamik qinersisussaanagerat pingaartillugit

isiginiarneqarsimapput, tak. Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit Inatsimmi nr. 295, 4. juni 1986-meersoq kingullermi Inatsimmi nr. 724, 13. juni 2023-meersumi allanngortinneqartoq. Sulisut tamarmik, piffissap ilaannaani sulisartut suliffeqarfimmi suleqatiminnuluniit pisortaangitsut ilanngullugit, suliffeqarfiup sulisuinik naatsorsuinermi ilanngunneqassapput. Taakkunanga naatsorsuineq pillugu sulinermi avatangiisinut inatsit innersuunneqarpoq.

Suliffimmi avatangiisinut sinniisaasoq suliffeqarfimmilu isumannaallisaaniaqatigiittut pilersinneqartut pujortarnerup inerteqqutaanera pillugu Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkat malinneqarnersut nakkutigissavaat, pujortarunnaarniarlunilu pikkorissarnissamut periarfissaqarnera paasissutissiissutigisinnaallugu. Suliffeqarfiit qulit ataallugit sulisoqartut eqqarsaatigalugit allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinerup ajoqutaasumik kingunerisa isiginiarneqarnerulernerat suliffeqarfiup sulisuisalu aaqquissuussinermik atorfeqartitaasut allat pujortarnerisigut pujumik najuussuisannginnissaannik qulakkeerisumik nassaarnissaannik kinguneqassasoq Naalakkersuisut naatsorsuutigaat.

Nr. 4 - Ilinniarfiit, meeqqanik paaqqinnittarfiit, matumani ulluunerani paarsisartut, ilanngullugit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit, paaqqutarinniffittut angerlarsimaffiit, ilinniartut ineqarfii kiisalu suliffeqarfiit taakkununga assersuunneqarsinnaasut.

Aalajangersakkami tassami ilaatigut meeraaqqeriviit, angerlarsimaffinni ulluunerani paarsisartut, meeqqeriviit, meeqqat atuarfii atuarfiillu namminersortut, fritidshjemmit, atuareernermi ornittakkat, efterskolit assigisaallu ilaatinneqarput, taakku namminersortunit pisortanilluunniit ingerlanneqarnerat apeqqutaatinnagu. Aalajangersakkami tassani sullissiviit meeqqat atuarfianni inaarutaasumik atuartsissutinik atuartsinermik soraarummeersitsinermilluunniit neqerooruteqartartut aamma ilaatinneqarput.

Aalajangersakkami tassani ulloq unnuarlu paaqqinniffiit, tarnip nappaataanik katsorsaaviit, paaqqutarinniffittut angerlarsimaffiit, ilinniartut ineqarfii il.il. aammattaaq ilaatinneqarput. Aalajangersakkami tassani sullissiviit namminersortunit pisortanillu ingerlanneqartut ilaatinneqarput.

Aalajangersakkami ilaatinneqarput suliffeqarfiit ilinniarfiusut meeqqat atuarfianniit ingerlariaqqiffiullutik, assersuutigalugu Ilisimatusarfik, nunatsinni ilinniarnertuunngorniartut inuussutissarsiutinut niuernermillu il.il. ilinniarfiit.

Assersuusiordermi suliffeqarfinnik atuarfinnillu pineqartunut ilaatinneqartunik taaguineq sukumiisuunngilaq.

Nr. 5 – Init kikkunnilluunniit isersimaffiusinnaasut

Aalajangersagaq taanna ininut tamanit iserfigineqarsinnaasunut tamanut tunngasuuvoq, tassa imaappoq init kikkunnilluunniit iserfigineqarsinnaasut isersimaffineqarsinnaasullu. Ini

namminersortumit, peqatigiiffimmit pisortanilluunniit pigineqarnerisq aalajangiisuunngilaq, aalajangiisuusorli tassaavoq kikkunnilluunniit akeqanngitsumik akiliuteqarluniluunniit iserfigineqarsinnaanersaq.

Uku assersuutaasinnaapput:

- 1) Kiffartuussivit tamanit iserfigineqarsinnaasut, soorlu allakkeriviit, innuttaasunik kiffartuussiviit inillu namminersortut kiffartuussivii, soorlu niuertarfiit, niuertarfeqarfissuit, aningaaseriviit angalatitseqatigiiffiillu.
- 2) Oqaluffiit, kulturip illui/illorsui, katersugaasiviit, saaffiginnittarfiit, aningaaseriviit initaat, atuakkanik atorniartarfiit, timersortartut klubbii, timersortarfiit, init atuartitsiviusut, init utaqqisarfiit inillu allat inuit isersimaffigisartagaat.
- 3) Isaarissat, elevatorit, majuartarfeqarfiit, torsuusarsuit, anartarfiit inillu allat inuit aqqusaartagaat isersimaffigisartagaalluunniit.

Ininik tamanit iserfigineqarsinnaasunik assersuusiorluni taaguineq sukumiisuunngilaq.

Nr. 6 - Taxat inunnillu amerlasuunik angallassissutit

Aalajangersakkami tassani bussit, taamaaqataallu taxallu ilaatinneqarput. Bussit, taxat taamaaqataasaluunniit ataatsimoortumik angallassissutit iluini pujortartoqaqqusaanngilaq. Tamanna aamma atuuppoq ingerlatsisup unikkallarnerani piffissanilu kiffartuussiviunngitsuni ilaasoqanngiffiusunilu.

Timmisartunik assartuussineq ataatsimoortumik angallassinertut isigineqanngilaq, ullumili timmisartuni pujortarnek nunami namminermi nunanullu allanut ingerlaartarfinni inerteqqutaavoq - timmisartuussinermi isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu.

Umiarsuit inunnik amerlasuunik assartuutitut siunnersuummi ilaatinneqarunnaarput.

Tamatunngalulu ilaatigut pissutaavoq eqquutsitsiniarnermik peqquteqarnek. Kingornatigullu nalilerneqarpoq umiatsiani pujortartarnerit killilersussallugit siunertamut naapertuutinngitsoq.

Nr. 7 – Neriniartarfiit, cafet allalluunniit kikkunnut tamanut sassaallerfiusartut

Aalajangersakkami tassani init nerisassanik imigassanillu sassaallerfiusartut, neriniarfissatut imerniarfissatullu aqqissuussaasut ilaatinneqarput. Aalajangersakkami tassani sumiiffik tamarmi ilaatinneqarpoq, matumani init sullitanit/neriartortunit/imerniartunit iserfigineqarsinnaanngitsut ilanngullugit eqqarsaatigalugit. Init silatimi ammaannartumiiffiusinnaasortallit aamma aallaavittut ilaatinneqassapput.

Imaappoq silatini ammaannartumiiffiusinnaasuni neriniartarfinni, caféni allanilu kikkunnut tamani sassaallerfiusuniittuni § 15, imm. 2 naapertorlugu “illup iluanik” taaneqartumi ilaatinneqarput.

Siunnersuutip neriniartarfeqarnermi suliffeqarfinnut qulinit ikinnerusunik sulisoqartunut atuutsinneqarnissaa aalajangersakkap taassuma nassataraa.

Nr. 8 – Init pisortanit pigineqartut

Aalajangersakkami tassani init pisortanit pigineqartut ilaatinneqarput. Ininut kikkulluunniit isersinnaanerit apeqqutaanngilaq. Aalajangiisuusussaq tassaavoq init pisortanit pigineqarnerat. Assersuutitut taaneqarsinnaapput pisortat inissiaataanni init katerisimaartarfiit/festertarfiit. Taakkunani inatsit malillugu illup iluani pujortarneq inerteqqutaassaaq.

Nr. 9 - Inissiat ineqqat unnuisarfiillu assigisaat inuussutissarsiornermi atorineqartartut.

Aalajangersakkami tassani init unnuiffissatut attartortinneqartut pineqartunut ilaatinneqarput. Assersuutitut taaneqarsinnaapput akunnittarfiit ineerartaat, umiarsuit ineerartaat, akunnittarfiit inissartaat, pisuttuurtunut unnuisarfiit ineerartaat inillu taakku assigisaat. Taakkunani inatsit malillugu illup iluani pujortarneq inerteqqutaassaaq.

Imm. 2-mut

Kapitali 4-p atuuffiata iluani illup iluani pujortarnermik nalinginnaasumik inerteqquteqarneq atuupoq. Inatsisartut inatsisaata atuuffiata iluani inini taamaallaat pujortartoqarsinnaavoq tamanna inatsimmi aalajangersakkani allani ajornanngitsoq aalajangersarneqarsimappat.

Imm. 3-mut.

Piginnaatitsineq pillugu aalajangersakkami illup iluani pujortarnerup qaqutigoortumik akuerisinnaaneranut malittarisassanik erseqqinnerusunik Naalackersuisut aalajangersaanerinit piginnaatitsinermik aalajangersaavoq.

Piginnaatitsineq tarnikkut nappaatillit nakkutigineqartut napparsimmavimmiinnerini, Kalaallit Nunaanni inissinneqarsimasunut ilaatigut eqqarsaataavoq, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaanni politiit isertitsiviiniillutik pillagaasimasut tigummigallarnejartullu.

"Tarnikkut napparsimasut mattuussaasut"-nik oqarnermi napparsimasut pinngitsaaliinikkut aalangeerneqarsimasut imaluunniit napparsimasunit allanit immikkoortitaallutik immikkut ineqartitaasut pineqarput.

Napparsimmavinni ataasiakkaani aamma pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfinni ataasiakkaani illup iluani pujortarnissamut periarfissaqartitsinerat, napparsimmavimmilu napparsimasut imaluunniit isertitsivimmi inissinneqarsimasut sinnerisa pujortanngikkaluarlutik putsumik najuussuisinnaannginnerat tunngaviulluni.

Illup iluani pujortarnermik immikkut ittumik akuersisumik malittarisassanik sulii allanik aalajangersaanissamut pisariaqartitsisoqarpat tamanna pisariaqartillugu malittarisassanik erseqqinnerusunik Naalackersuisut aalajangersaasinnaapput.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami Naalackersuisut inini pujortarfiusinnaasuni sulisut allallu tupap pujuanik najuussuinissannut illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu malittarisassanik aalajangersaasinnaapput, matumani pujortartut pujortarnerlu ajortut immikkoortinneqarnissaat aamma illutatigut aaqqiissutit allat pillugit malittarisassat ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

Pisuni illup iluani pujortarnerup ajornangiffiini allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinermit sukumiisumik illersuinerup qulakkeerneqarnissaa sullissiviup pisortaasa aallaavittut pisussaaffigaat. Malittarisassanilli qilersuisuusunik sukumiisumik illersuinermit piumasaqaatinik suussusiliisunik minnerunngitsumillu aningaasanik taamaaliornissamut atugassanik immikkoortitsisoqarnissaanik qulakkeerisunik imm. 1 tunngavigalugu aalajangersaanissamut pissutissaqarsinnaavoq. Malittarisassat qilersuisuusut, matumani illutatigut aaqqiissuteqarnissamik piumasaqaatit ilanngullugit eqqarsaatigalugit, nassatarisaannik aningaasartuutit illumik atuisuusumit, tassa imaappoq illumik piginnittuusumit attartortuusumilluunniit akilerneqartussaasussaapput.

§ 16-imut

Imm. 1-imut

Silami pujortartarfiliortoqarsinnaavoq.

Taamaammat akerlianik suli atuuppoq illup iluani pujortartarfiliunnginnissaq (takuuk § 15, imm. 2), soorluttaq nuannisarlu unnessiuuaqatigiinnerit ilaannut illup iluani pujortarnissamut akuersissuteqartoqartassanngitsoq.

Pisortat, inuussutissarsiortut, suliffeqarfiit namminersortut, peqatigiffiit, klubbit, angerlarsimaffimmi ulluunerani paarsisartut namminersortut il.il. silami pujortartarfinnik pilersitsinissaq kissaatigippassuk nunaminertamik nutaamik tunineqarnissaq kommunimut qinnutigineqassaaq. Taamaalilluni pilersitsisinnaanermi kommunip akuersissuteqarsinnaanera apeqqutaavoq.

Imm. 2-mut

Silami pujortartarfiit tassaatinneqarput pujortartarfiit illutanit immikkoorlutik inissisimasut, illunut allanut ataneqanngitsut. Silami pujortartarfiit pilersinneqassapput illuaqqatut ussissagaanngitsutut ammaannartutut, anorimut sialummullu oqqisimaarfiusinnaalersillugit. Silami pujortartarfiit illutut matoqqasutut pissusilerlugit pilersinneqarsinnaanngillat. Taamaattumik pilersitsisoqarpat taamaattoq silami pujortartarfittut isigineqarsinnaanngilaq. Taamaattumik pilersitsisoqarpat sumiiffik pineqartoq inatsisip atuuffiani tasanilu aalajangersakkani pineqartunut ilaatinneqarnerisq immikkut naliliiffigineqartussaassaaq.

Imm. 3-mut.

Silami pujortartarfimmi sikaritsikunut ilitsivissamik ikkussisoqarsimassaaq taamaalilluni sikaritsikut akornutaanatik. Ilitsiviit imatut matoqqasuussapput imai assersuutigalugu anorimit tinginneqarsinnaanatik.

Imm. 4-mut

Pujortartarfiit silamiittut pujortarnermut atugassiaapput, siunertanullu allanut atorneqassanatik. Assersuutigalugu silami pujortartarfiliortoqassanngilaq silami pujortartarfimmiinnissamut sammisassanut periarfissiisunik inuit pilersilerlugit. Silami pujortartarfiit ass. imilerlugit, kiassaaserlugit, imigassamik sassaallerfilerlugit, aliikkusersuisarfilerlugit, nerisassanik sassaallerfilerlugit assigisaannilluunniit atortorissaaruserlugit pilersinneqarsinnaanngillat.

Imm. 5-imut

Imerniartarfiit, natklubbit unnuakkullu sutorniartarfiit silami pujortartarfinnik illumut pioreersumut atasunik illumut ilassutitut pilersitsinissaminnut periarfissaqarput. § 16, imm. 2, nr. 1 aamma 3-mi aamma imm., 3 aamma 4-mi silami pujortartarfiit pillugit piumasagaatit sinneri eqqortinneqassapput.

§ 17-imut

Imm. 1-imut

Inini pujortarnerup inerteqqutaanera aalajangersakkap taassuma sukannernerusunnortippaa, sullissiviup silataai ilanngullugit. Silatinut ilaatinneqartut tassaapput sullissiviup silatai, sullissiviup silataani inissisimasut sullissiviup silataatut naattorsuussat meeqqanit sulisunilluunniit naliginnaasumik atorneqartartut. Allatut oqassagaanni inunnit allaminngaanneersunit naluneqassanngilaq sullissiviup silataatut naatsorsuussaasoq. Sullissivik allagartanik ungalunilluunniit sullissiviup piffii nalunaarsimappagit, takussutissaassaaq piffiit aalajangersakkami ilaatinneqartut.

Inuit aalajangersakkami pineqartunut ilaatinneqartut killilerneqanngillat. Aalajangersakkami tassani atuartut sulisullu inuillu allat silami nunaminertamiittut ilaatinneqarput, taakkulu tassaasinnaapput angajoqqaat allallu pulaartut.

Meeqqat inuusuttuaqqallu 15-it inorlugit ukiullit inatsimmik unioqqutitsisut pineqaatissinneqarsinnaanngillat, tamatumani tak. Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 16, pinerluttulerineq pillugu inatsit tunngavigalugu pineqaatissinneqarsinnaassagaanni ukiut ammut killissaannut tunngasoq. Meeqqat inuusuttuaqqallu 15-it inorlugit ukiullit aalajangersagaq unioqqutillugu pujortarpat, tamanna sullissivimmi torersuunissamik malittarisassat atuuttut allat tunngavigalugit naalasseriitsuliornermut tunngatillugu qisuariaateqarnermik nassataqartinneqarsinnaavoq.

Imm. 2-mut

Pisinnaatitsilluni aalajangersakkami Naalakkersuisut silami nunaminertani meeqqanit inuusuttunillu sammisassaqaartitsinermut atorneqartuni pujortaqqusinnginnermut malittarisassanik aalajangersaasinnaanissaannik tunngavissiivoq.

Silami nunaminertani sammisassaqaartitsiffiusuni meeqqat inuusuttullu peqataanissaannik periarfissaqaartuni, Naalakkersuisut pujortarnermut inerteqquteqarnermik sukumiinerusumik aalajangersaasinnaapput, tamanna Naalakkersuisut meeqqat inuusuttullu allat pujortarnerisigut pujumik najuussuitinneqarnermut ingalassimatitsinissamut tulluorsorippassuk.

Sammisassaqaartitsiviusuni allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinnermut sukumiisumik illersuinerup qulakkeerneqarnissaa, malittarisassanillu atuutsitsinissaq aqutsisuusut aallaavittut pisussaaffigaat. Malittarisassanillu atuuttunik sukumiisumik illersuinnermut piunasaqaatinik takussutissiineq minnerunngitsumillu aningaasanik taamaaliornissamut atugassanik immikkoortitsisoqarnissaanik qulakkeerisunik iliuuseqarnissaq pissutissaqarsinnaavoq.

Malittarisassat atuuttut kingunerisaanik aningaasartuutit, matumani sanaaertukkatigut aaqqiissuteqarnissat ilanngullugit sumiiffimmik atuisuusumit, tassa imaappoq sumiiffimmik piginnittuusumit attartortuusumilluunniit akilerneqartussaasussaapput.

§ 18-imut**Imm. 1-imut**

Aalajangersakkami tassani namminerisamik angerlarsimaffiit meeqqanik atualersimanngitsunik paarsinnermut ilaatillugu (ulluunerani paaqqinniffittut) akissarsiaqaatigalugu atorneqartut ilaatinneqarput. Aalajangersagaq taanna kommunalbestyrelsimit akuerineqarsimasuunera imaluunniit kommunalbestyrelsimut tamanna pillugu nalunaaruteqartoqarsimanera apeqqutaatinnagu atuutissaaq. Aalajangersagaq taanna akissarsiat aningaasannorlugit allatulluunniit ilillugit tunniunneqartarnerat apeqqutaatinnagu atuutissaaq.

Aalajangersakkamut ilaangillat ilaannikkut meeqqanik paarsisarneq, assersuutigalugu ernutaanik paarsineq imaluunniit ataasiarluni "meeraaqqamik paarsineq", naak tassunga atasumik tunisisoqaraluartoq imaluunniit annikitsumik akiliisoqaraluartoq.

"Meeqqanik paarsaqarneq"-mik oqarnermi pineqartoq tassaavoq piffissaq meeqqap siulliup tigungeraniit meeqqap kingulliup aaneqarnerata tungaanut ingerlasoq. Taamaalillutik piffissat assersuutigalugu meeqqat tamarmik silami aneerussivinni siniffigisaat aamma ilaatinneqarput.

Imm. 2-mut

Inini pinnguarfiusartuni isersimaffiusartunilu pujortarnermik inerteqquteqarnermi meeqqat najuunnerat apeqqutaatinneqanngilaq. Tamatuma nassataraa inini pineqartuni pujortarnerup inerteqqutaalluinnarnera, aamma unnukkut, sapaatit akunnerisa naanerini, piffissani feriarfiusuni

il.il. Inerteqquteqarneq piffissamit angerlarsimaffimmi ulluunerani paarsisutut sulisalerfimmit taamatut sulinerup unitsivinneqarnerata tungaanut atuuppoq.

§ 19-imut

Imm. 1-imut

Inini pujortarnissamik ataatsimut inerteqquteqarneq, inuit arlaannik pissuteqarlutik pisortat namminersortulluunniit sullissiviutaanni tamatumunngalu peqatigitillugu najugaqartut allat sulisutullu atorfeqartitaasut sumiiffigissaanni ineqartut naammaginartumik mianeralugit oqimaaqatigiissaarivigineqassapput.

Inini pujortarnermik ataatsimut inerteqquteqarneq inersimasunik paaqqinniffinni ilaatinneqanngilaq. Taamaaliornikkut inuit inersimasut namminerisaminnik angerlarsimaffimmini pujortarnissartik kissaatigigunikkut pujortarnissaminnut periarfissaqartinneqartariaqarnerat pingaartillugu isiginiarneqarsimavoq.

Aalajangersagaq taanna sullissivinnut, inunnit 18-it sinnerlugit ukiuliunerusunit najugaqarfigineqartunut tunngasuvoq. Taamaalilluni sullissiviit inunnit 18-it inorlugit aamma 18-it sinnerlugit ukiulinnit angerlarsimaffittut najugaqarfigineqartut aalajangersakkami ilaatinneqarput.

Imm. 2-mut

Sullissivinni inini pujortarsinnaatitaaffiusuni sulisut najugaqartullu allat pujumik najuussuinnginnissaat sullissiviup pisortaasa sukumiisumik qulakkiissavaat. Sukumiisunik qulakkeerinnermut tunngatillugu pisuni ataasiakkaani naliliineq apeqqutaavoq. Ineraq namminerisamilluunniit inigisaq pujortarfiusoq sullissiviup iluani init allat eqqarsaatigalugit soorunami matuneqarsinnaasuusaaq. Taakku saniatigut paaqqinnittarfiup peqqussutigisinnaavaa init ataasiakkaat pujortartoqareernerisa kingorna silaannarissarneqartassasut assersuutigalugu sulisut tassunngassagunik suliaminnik suliaqariartorlutik.

Sulisut najugaqartullu sinnerisa illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu annertunerusumik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpat inini ataasiakkaani pisariaqarneratut annertutigisumik silaannarissarfilersuisoqarsinnaavoq.

Pujortartut pujuannik najuussuineq pinaveersaartinniarlugu sukumiisumik qulakkeerisoqarnissaanik aalajangiinnermi sullissiviup pisortaasa sulisut, isumannaallisaanermilu suliniaqatigiinnik pilersitsisoqarsimappat, taakku ilaatissavaat.

§ 20-imut

Imm. 1-imut

Sulisut innuttaasumi taassuma namminerisaminik inigisaani kiffartuussisut eqqarsaatigalugit aalajangersakkakut tassuuna aalajangersarneqarpoq pisortat nammineq ikiortimik angerlarsimaffimmilu ikiortimik kiffartuussisitsissappata piunasaqaataasoq najugaqartoq taamatut kiffartuunneqartoq peqquneqarsinnaassasoq piffissami sulisup inigisamiiffiata nalaani pujortassanngitsoq.

Aalajangersakkami tassani tunngavigineqarpoq inummut angerlarsimaffimmulluunniit ikiortiliinissamik pisumi aalajangiinermi piunasaqaataasoq najugaqartoq piffissami sulisut inimi tassaniiffigisaani pujortassanngitsoq. Inummut angerlarsimaffimmullu ikiortiliinissamik aalajangiinermi ikiortip najuunnerata nalaani pujortartoqannginnissaa piunasaqaatigineqarsimanngippat kiffartuussisoqarnerata nalaani najugaqartup pujortannginnissaa aallaavittut piunasaqaatigineqarsinnaassanngilaq. Aalajangersakkami taamaalilluni isumaginninnermik suliaqarfinni angerlarsimaffinnilu pisortatut ikiorsiinermut aningaasaliisutut oqartussat immikkut piunasaqaateqartoqarpoq.

Aalajangersakkami tassani eqqiaanikkut, paaqutarinninnikkut, katsorsaanikkut il.il. namminerisamik angerlarsimaffimmi kiffartuussinerit najugaqartoq peqatigalugu pilersaarusioneqarsimasut pineqartunut ilaatinneqarput.

Tassanngaannartumik ikiorneqarnissamik pisariaqartitsilerneq pineqarpat aalajangersagaq taanna atuutissanngilaq.

§ 21-mut

Imm. 1-imut

Pujortartarneq pillugu politikki siunnersuummut uunga naapertuutissaaq, matumani pingaartumik suliffeqarfinni illup iluani pujortartarnissamut inerteqqut pillugu aalajangersagaq. Pujortartarneq pillugu politikki malitassaq immikkoortortami sulisoqarnermut avatagiisit pillugit ataatsimiititaliami imaluunnit sulineri avatangiisit pillugit inatsimmut naapertuuttumik isumannaallisaanermut suleqatigiinnut ataneqartumik eqqartorneqarnissaa inassutigineqarpoq. Ilaatigut pujortarneq pillugu allakkatigut politikkimi ilanngunneqarsinnaapput allat pujortarnerisigut najuussuinerneq pinaveersaartitsineq. Ilassutitut qulaani § 2, imm. 1, nr. 11-mut immikkut nassuiaatit takukkit.

Imm. 2-mut

Pujortartarneq pillugu malitassaq minnerpaamik immikkoortunik ukuninnga imaqaassaaq:

Nr. 1 – Sulisut sulinerup nalaani pujortarsinnaanersut pillugu paasisitsiniaaneq.

Nr. 2 – Silami pujortartarfiliortoqarsimanersoq pillugu paasissutissiineq. Aammattaaq silami pujortartarfiit pillugit § 16-imi silami pujortartarfiliorneq pillugu immikkut nassuiaatit innersuussutigineqarput.

Nr. 3 - Pujortarunnaarnissamut pikkorissaanernik neqerooruteqartoqartarnersoq pillugu paasisitsiniaaneq.

Imm. 3-mut.

Sulisut pujortartarneq pillugu politikimit ilisimasaqarnissaannut sumiiffimmi aqutsisusoq akisussaavoq. Tamatuma saniatigut suliffimmi illup iluani sulisut pujortartannginnissaannik allakkatigut ilisimatitsinissamut sumiiffimmi aqutsisoq pisussaaffeqarpoq.

Imm. 4-mut

Pisortat sullissiviini sumiiffimmi aqutsisoq pujortartarnerup inerteqqutaanera allallugu allakkatigut pujortartarneq pillugu politikiliussaaq.

Meeqqanut inuusuttunullu 18-it inorlugit ukiulinnut paaqqinniffiit eqqarsaatigalugit pujortartarneq pillugu allatamik politikiliornissamut kiisalu paaqqinnittarfiup iluani silataanilu pujortarnerup inerteqqutaanera pillugu sumiiffimmi aqutsisoq pisussaaffeqarpoq. Inersimasunut paaqqinniffinni pujortartarneq pillugu allatamik politikiliornissamut kiisalu paaqqinnittarfiup iluani silataanilu pujortarnerup inerteqqutaanera pillugu sumiiffimmi aqutsisoq pisussaaffeqarpoq.

Tamatuma saniatigut Inatsisartut inatsisaannik unioqqutitsinerup kinguneri allanneqassapput, kiisalu pujortartarnerup unitsinnissaanut pikkorissarnissamut allatigulluunniit pujortartarnerup unitsinnissaanut ikiuunnissamik innersuussisoqarluni.

§ 22-mut

Imm. 1-imut

Piginnaatitsineq pillugu aalajangersakkami Naalakkersuisut nakkutilliinissamut ersarinnerusunik piumasqaasiorsinnaanissaannut tunngavissinneqarput. Aalajangersakkami nakkutilliisut oqartussanut nakkutilleereerneramik suliaqareersunut inissinnissaat periarfissinneqarpoq.

Aammattaaq aalajangersakkakut periarfissinneqarpoq, nakkutilliisuusut kapitali 4-mi taaneqartuni piffinni nakkutilliisinnaasut. Aalajangersaakkami sumiiffiit pigisat eqqartuussisumit aalajangiinertaqanngittumik nakkutilliiffigineqarsinnaanerannik ammaassivoq. Namminerisamik angerlarsimaffiit inatsisartut inatsisaanni taaneqartunik inuussutissarsiornermi atorneqartut, pisortat suliffeqarfii, suliffeqarfiit namminersortut qulinik amerlanerusunilluunniit sulisoqartut angallassitutillu inuussutissarsiutitut atorneqartut ilaatinneqarput.

Siornatigut inatsisini immikkut ittumik nakkutilliisoqarsimanngilaq, naak taama ittumik pilersitsinissamut periarfissaqartaraluarsimasoq.

Sullissiviit Inatsisartut inatsisaanni matumani pineqartunut ilaatinneqartut nakkutiginnissaannut kommuninut Namminersorlutillu Oqartussanut ullumikkut pisussaaffeqareerput. Inatsisartut inatsisaat atuuttut tunngavigalugit allamik aalajangersaasoqarsimanngippat nakkutilliisussaataaneq suliffeqarfiup piginnittuaniippoq, soorlu kommunini ataasiakkaani. Inatsisip malinneqarneranik pingaarnerusutigut nakkutilliineq Naalakkersuisut akisussaaffigaat.

Nakkutilliinerup erseqqissumik aalajangersaavigineqarneranik assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq kommunalbestyrelsi kommunip namminersortullu ingerlataannik namminerisamik angerlarsimaffinni ulluunerani paarsisarnermik aaqissuussinernik nakkutiginnittusoq, tak. Meeqqanut suli atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqeroorutit pillugit Inatsisartut inatsisaat.

Kommunalbestyrelsip nakkutilliinermut tassunga ilaatillugu Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkat malinneqarnerat aamma nakkutigissavaa.

§ 23-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami pissutsini taaneqartuni akilingassiilluni pineqaatissiinissamik toqqammavissiivoq.

Imm. 2-mut.

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq pineqaatissiisinnaaneq arsaarinninnikkut siunnersuut manna malillugu.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkanik unioqqutitsisoqarnerani Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermi inatsimmi malittarisassat malillugit pinerluttulerini inatsisitigut pineqaatissinneqarnissaannut tunngavimmik aalajangersaavoq.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami ingerlatseqatigiiffiit il.il. (inatsisitigut pisussaasut piginnaatitaasullu) inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkanik unioqqutitsisoqarnerani Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermi inatsimmi kapitali 5-imi malittarisassat malillugit pinerluttulerini inatsisitigut akisussaatinnaannut tunngavimmik aalajangersaavoq.

Imm. 5-mut

Inatsisartut inatsisaannik maleruagassanilluunniit unioqqutitsisimaneq peqqutigalugu akiligassiissuteqartoqarsimatillugu, akiligassiissut nunatta karsianut nakkartinneqartassapput.

§ 24-mut**Imm. 1-imut**

Inatsisartut inatsisaat qaqugu atuutilissanersoq aalajangersakkami allanneqarpoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap uuma atuutilerneratigut malittarisassat uku atorunnaarsinneqarput:

Nr. 1 - Tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 14. november 2004-meersoq.

Nr. 2 - Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 26. maj 2010-meersoq 2010-meersoq.

Imm. 3-mut.

Inatsisissatut siunnersuutip atuutilinnginneranut inatsisitigut tunngavissaqannginneq pinngitsoortinniarlugu nalunaarutit atuutereersut ingerlateqqinnissaat siunertamut naapertuuttut nalilerneqarpoq. Taamaammat pillaatissinneqarsimasut tigummigallagaasullu politiit isertitsiviiniittut, pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfinniittut aamma eqqarsartaatsimikkut nappaatillit napparsimmavinnut unitsinneqarsimasut mattussaasut illup iluani pujortarsinnaanerat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 29. september 2010-meersoq kiisalu Tupanik nioqqusiat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 6, 10. april 2015-imeersoq atuukkallassapput Inatsisartut inatsisaannik uannga tunngaveqartumik allangortinneqarnissaasa tungaannut.

Imm. 4-mut

Ikaarsaarnermi aalajangersakkami tassani Inatsisartut inatsisaatigut inatsisinik unioqqutitsisunngortinneqartunik nioqqutissat pigineqartut sinnerinik niuertarfiup tunisisinnaanera suli periarfissaavoq, piffissami Inatsisartut inatsisaata nalunaarutigineraniit aalajangersakkap atuutilernissaata akornanni. Aalajangersakkakut nioqqutissanik taaneqartunik tunisineq ulloq 31. marts 2025-imiit akuerisaajunnaarsinneqarpoq. Nioqqutissaq ulloq 31. marts 2025 sioqqullugu eqqunneqartoq aamma ulloq 31. marts 2025-mi tunineqarnissaanut inerteqqutaalerneranut ilaapput.

Ilanngussaq - Oqartussaasut kattuffiillu il.il. tusarniaavigineqarnerat

Ilanngussaq 1

Tusarniaanermi akissutininik allakkiaq

Tusarniaanerup killissaata naanerani ukunannga tusarniaanermi akissutininik tiguisoqarpoq:

- Greenland Airports
- MIO
- KAK - Kalaallit Arsaattartut Kattuffiat
- Neriuffik - Kræftens bekæmpelse i Grønland
- Nuuk Købmandshandel?
- KNI A/S?
- Kalaallit Nunaanni Brugseni?
- Pisiffik?
- British American Tobacco Denmark A/S
- Grønlands Erhverv
- Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia
- Kalaallit Nunaanni Politiit
- Kalaallit Nunaanni Naalagaaffiup Sinniisoqarfia
- Kommuneqarfik Sermersooq
- Qeqqata Kommunia
- Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik
- Meeqqanut Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik
- Inuusutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik
- Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik
- Allorfik

Tusarniaanermi killiliussap qaangiunnerani Naalakkersuisut, ataani oqaaseqaatinik pissutissiisunik tulliuuttunit tusarniaanermi akissutininik tigusaqarsimapput. Tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq, tusarniaanermi akissutit, annertooujussuusut, pingaarnertai kisimik kiisalu pingaassusaanik nalilersuineq tunngavigalugu uteqqinneqassapput. Naalakkersuisut tusarniaanermi akissutininut oqaaseqaatai kipungasumik allassimapput.

Tusarniaanermi akissutit tiguneqartut attuumassuteqartumik annertussusilimmik suliarineqarput.

Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik, Meeqqanut Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni

Naalagaaffiup Sinnisoqarfia aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisuuneqarfik inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaateqanngillat.

Greenland Airports

Greenland Airports-ip inatsimmut atuuttumut ilanngussisoqarnissaa, kiisalu suliniutinik nutaanik ilanngussisoqarnissaa tulluartilluinnarpaa.

Greenland Airports-ip piginnittuinit aamma Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnit ersarilluinnartumik naatsorsuutigineqarpoq, Nuummi, Ilulissani aamma Qaqortumi mittarfiit nutaat, nunarsuarmi aamma nunap ilaani mittarfinnut taama angissusilinnut qaffasissutsikkut naleqqersuussinnaassasut. Tamanna timmisartuni teknikkikkut pissutsinut, aammali pingaartumik kiffartuussinerup pitsaassusaanut tunngatillugu.

Greenland Airports-ip piffissami sivilisunerusumi misissornikuuaa, nioqqtissanik akitsuusersugaanngitsunik tuniniaaneq qanoq akisussaassusilimmik qulakkeerneqarsinnaanersoq, aammali nioqqtissat suut mittarfinni nutaani naatsorsuutigisanik naammassinnissinnaanersut. Tamatuma saniatigut pingaaruteqarpoq, tuniniaaneq pitsaanerpaatinneqassasoq, taamaasilluni aningaasaqarnikkut sapinngisamik annertunerpaamik tapersiisinnaassalluni. Greenland Airports-ip ukkatarisaasa ilagaat, nioqqtissat toqqagassat pitsaassusaasa, aammali nioqqtissat toqqagassaasut pilersuinikkut qularnaassusaasa qulakkeernissaa. Tamatuma saniatigut aamma pingaaruteqarpoq, ilaasut Kalaallit Nunaanni mittarfinnik atuisut, Kalaallit Nunaanni nioqqtissanik akitsuusersugaanngitsunik niuerniartarnissaat, allaniunngitsoq ass. Kalaallit Nunaannut timmisartumi imaluunniit mittarfinni ilaasut aallarfigisaaniunngitsoq.

Nuummi mittarfiup nutaap ammarneranut atatillugu Greenland Airports-ip tupamik tuniniaaneq pillugu inatsisitigut piumasaqaatit pillugit Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik qanimut oqaloqatiginikuuaa. Kalaallit Nunaanni inatsisinik atuuttunik kiisalu mittarfinnik ullutsinnut naleqquttumik ingerlatsinermut atatillugu naapiisunik aaqqiissutissamik nassaarnissaq ajornaatsuinnaasimangilaq. Aaqqiissut nassaarineqarpoq, kisianni Greenland Airports-imut pitsaanerpaanngilaq, mittarfinnullu Greenland Airports-ip sanillersuuttagaanut atatillugu aaqqiissut akitsorsaavoq. Tamatuma nassataraa, Greenland Airports aamma taassuma piginnittui nalinginnaasumik iluanaarutissaagaluartut annaassagai.

Nioqqtissanik akitsuusersugaanngitsunik tuniniaanermut atatillugu, ilaasut akit aamma kiffartuussinermi pitsaassuseq ilisimasaqarfigilluinnarpaat. Akitigut nikinganiminnguaq aalajangiisuussaaq, sumi pisisoqarnissaanut. Pissut alla aamma tassaavoq pisinerup qanoq pisariitsiginera imaluunniit pisariutiginera. Ilaasup pisiniarneq pisariusutut misigiguniuk, pisineq allami pissaaq. Greenland Airports-ip taamaattumik timmisartuutileqatigiiffiit aamma mittarfiit allat toqqaannartumik unammivai. Greenland Airports-ip kissaatigaa Kalaallit Nunaanni inatsisit Greenland Airports-ip mittarfinnit allanit unammillersinnaassutsikkut ajornerusumik inississanngikkaat.

Imigassaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni 2017-imeersumi § 1 imm. 3-mit erserpoq ”Nunanut allanut timmisartuussinernut atatillugu mittarfinni akitsuuteqanngitsunik tuniniaanermut Inatsisartut Inatsisaat atuutinngilaq.” Inatsimmut oqaaseqaatini allassimavoq ” Nunanut allanut

timmisartuussinerit pineqartillugit niuertarfiit akitsuuteqanngitsunik tuniniaaffiusut inatsimmi ilaatinneqanngillat, tassunga ilanngullussaaq Danmark aamma Savalimmiut”.

Imigassaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni §1 imm. 3-mi oqaasertaliussaq isumaqarpoq, at Greenland Airports-ip Kalaallit Nunaanni mittarfinni akitsuusigaanngitsunik imigassamik tuniniaanini niuernikkut pitsanngorsarsinnaagaa. Tamanna isumaqarpoq nioqqutissanik akitsuusigaanngitsunik tunisinermi iluanaarutissat annerpaanik, Greenland Airports-imik piginnittumut iluanaarutaasumik. Mittarfinni nutaani imigassamik tunisineq Imigassaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni ilanngunneqanngikkaluartoq, tunisinermi sulii Kalaallit Nunaanni inatsisit malinneqarput, kimut qanorlu ukiullit tunisiffiqineqarnerannut atatillugu.

Greenland Airports-ip pisariaqartippaa naatsorsuutigalugulu, tupamik tuniniaaneq pillugu inatsisissatut siunnersuut nutaaq iluarsarneqassasoq, taamaasilluni Imigassaq pillugu Inatsisartut inatsisaata nalganik tupa pillugu inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkamik eqqussisoqassalluni. Greenland Airports-ip kissaatigaa, tupa pillugu inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqassasoq ”Inatsisartut inatsisaat nunamut allamut angalanermi mittarfinni akitsuusersugaanngitsunik tuniniaanermut atuutinngilaq”. Pisariaqartitsinermit tunngaviusoq tassaavoq, Greenland Airports-ip ilaasunik pitsaanerusement sullissineq angusinnaammagu, kisiannili pingaartumik nioqqutissanik taakkunannga tuniniaanermi pitsaanerusement iluanaaruteqarnissaq angusinnaammagu, Greenland Airportsip piginnittuinut iluanaarutaasussamik. Inatsisissatut siunnersuut Greenland Airports-ip pisariaqartitai malillugit iluarsanneqassappat, tamanna sulii isumaqassaaq, tunisinermi kimut tunisisoqarnerisooq taakkulu ukiui pillugit Kalaallit Nunaanni inatsisit malinneqarnerannik.

Inatsisip oqaasertassatut siunnersuut § 1 imm. 13-itut nutaatut ilanngunneqarsinnaavoq.

Greenland Airports-ip kissaatigaa ilisimatinneqarnissaq, naalakkersuisoqarfiup inatsisissatut siunnersuut Greenland Airports-ip pisariaqartitaa malillugu iluarsarneqassanersoq.

Akissuteqaat: Ilanngunneqanngilaq.

MIO

MIO-p siunnersuutit tulluuttut tamakkiisumik tapersorsorpai:

- E-cigarettinik e-væskinillu inerteqquteqarneq.
- Nioqqutissanik allanik nikotineqartunik inerteqquteqarneq (nakorsaatit pinnagit).
- Sunoorsinut, sukuluussanut aamma tupamut aggukkamut tamuaneqarsinnaasumut (tupanut pujoqanngitsunut) inerteqquteqarneq.
- Tupanut akuutissanik soorlu assigiinngitsunik mamassutsinik pujuisalu qalipaasernissanut inerteqquteqarneq.

Meeqqat peqqissusaat atugarissaarnerallu illersorniarlugu suliniutit taakku aalajangiisuulluinnarput. MIO-p taamaattumik siunnersuummi immikkoortoq taanna immikkut pitsaasumik isigaa, annertut meeqqat aamma inuusuttut sunoorsunik aamma e-cigarettinik atuisuummata. MIO-p naalakkersuisoqarfik suliniut pillugu nersualaarussupaa.

Kisianni itisilerneqarnerusariaqarpoq, inerteqqummi suut ilaanersut. Assersuutigalugu tamanna isumaqarpa, ass. sunoorisit pigineqarsinnaannginnerinik? Taamaassappallu suna kinguneqaatigineqassava?

Akissuteqaat: Immikkut nassuiaatini ilanngunneqarpoq (maanna § 3) inerteqquteqarneq piginninnermut atuutinngitsoq.

Taamaattorli MIO isumaqanngilaq, pujortartarneq pillugu siunnersuut naammaginarpoq inatsit atuuttoq ilaannarlugu: Tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutsersorneqartarnerni pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 14. november 2004-imeersoq aamma Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 26. maj 2010-meersoq.

Taamaattumik siunnersuutip matuma inatsisit atuuttut imarisaatigut pingaarnertigut, matuma ataani avatangiisit pujortarfiunngitsut, inuusuttunut 18-it ataallugit ukiulinnut tupamik nioqqutinik tuniniaanermut inerteqquteqarneq, tupanik nioqqutinik ussasaarinissamut inerteqquteqarneq aamma tupamik nioqqutinik atuinnermi ulorianaatinik ersarissumik ilisarnaasersuineq pillugit malittarisassanik ingerlatitseqqiinnarpoq.

Kiisalu inerteqqutaalersillugit:

- Inuusuttut 18-it ataallugit ukiullit tupanik nioqqutissanik tunisisinnaanerat.
- Cigaretit 20-t ataallugit imallit tuniniarneri.

MIO-p matumani malugaa, misissuinerit takutikkaat, pujortartarneq nunami ajornartorsiutaasoq siammasissoq, inersimasut akornanniinnaanngitsoq aammali meeqqat inuusuttullu akornanni, kiisalu siunnersuummut nassuiaatini aamma inernilerneqartoq, inuiaqatigiit peqqissusaat pineqartillugu tupamik atuneq aarlerinaatit pinaveersaartinneqarsinnaasut annerpaartaasa ilagigaat. Taamaattorli siunnersuummi meeqqanut inuusuttunullu tuniniaanerup inatsisiliorneqarnissaa taamaallaat kiisalu ussasaarineq aamma sumiiffinni tamanut ammasuni avatangiisinik pujortarfiunngitsunik pilersitsinissaq ukkatarineqarput. Anguniagarli tassaappat meeqqat inuusuttullu peqqissusaasa illersornissaat, MIO-p kajumissaarutigaa, siunnersuut eqeersimaarnerulersinneqassasoq kiisalu cigaretit pillugit iliuutsinik siammasinnerusunik imalernerneqassasoq.

Sumiiffinni tamanut ammasuni avatangiisinik pujortarfiunngitsunik pilersitsiniarneq ukkatarineqaraluartoq, meerarpassuit inuusuttorpassuillu suli putsumik najuussuisartussaapput. MIO-p taamaattumik kissaatigaa FN-ip Meeqqap Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaani Artikel 24-mit allassimasoq erseqqissassallugu:

”Naalagaaffiit peqataasut akuerivaat, peqqissutsikkut... anguneqarsinnaasut qaffasinnerpaanissaannut meeqqap pisinnaatitaaffeqarnera”

Meeqqat, angerlarsimaffimmi putsumik najuussuisartut, peqqissuseq anguneqarsinnaasoq qaffasinnerpaaq pissarsiarisinnaanngilaat. Taamaasilluni meeqqap peqqinnissamut

pisinnaatitaaffiata, FN-ip Meeqqap Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaatigiissutaani aalajangersarneqarsimasoq unioqqutinissaa aarlerinaataavoq.

Siunnersuummi nassuiaatini erseqqissarneqarpoq, sumiiffinni tamanut ammasuni nikotinimik aamma tupap pujuanik killilersuineq, tupamik atuinermik nalinginnaajunnaarsaanermut ilaasoq. Tunngavilersorneqarsinnaavorli, meeraq angerlarsimaffimmi putsumik najuussuisaruni, meeqqap pujortarneq nalinginnaasuusutut isigisinnaagaa, tamatumalu meeqqap nammineq pujortartalernissaanut aarlerinaat annertusisinnaagaa.

Ilanngullugu siunnersuummi nassuiaatini tikkuarneqarpoq, siunertaanngitsoq inuit, nammineerlutik pujortartarnissamik aalajangiisimasut kanngunarsarnissaat, akerlianilli innuttaasut putsumik najuussuinissaraluannut illersornissaannut pisinnaatitaaffiat ataqqiniarlugu. Eqqaamanissaali pingaaruteqarpoq, meeqqat aamma innuttaasuummata, taakkulu pisinnaatitaaffiisa unioqqutinneqannginnissaat.

Pujortartarneq sunniuteqarluartumik akiorniarlugu MIO-p kajumissaarutigaa, tupat aamma nikotinit sulluunniit, matuma ataani cigarettit inerteqqutinngortinnissaannut pilersaarummik annertuumik suliaqartoqassasoq. Pilersaarummik suliaqartoqartariaqarpoq, nuna tamarmi qanoq ililluni pujortarfiujunnaariartuaartinneqarsinnaanersoq. Matumani assersuutigalugu Storbrittanien isumassarsiorfigineqarsinnaavoq, tassani inatsisissatut siunnersuut nutaaq saqqummiunneqarnikuuvoq, tupap inerteqqutaalivinnissaa siunertarlugu. Siunnersuut naapertorlugu ukiut killigititaasut ukiumit ukiumut qaffakkiartuaarneqassapput, tamanna isumaqassalluni, inuit 2009-mi tamatumalu kingorna inunngorsimasut inatsisit unioqqutinngit cigarettinik pisisinnaalinngisaannarnissaat. Siunnersuut utaqqiisaagallartumik parlamentimi akuersissutigineqarnikuuvoq. Nuna alla isumassarsiorfigisinnaasaq assersuutigalugu tassaavoq Finland, tassani anguniagaavoq, nuna 2040-mi pujortarfiujunnaavissasoq.

MIO isumaqarpoq, tupat aamma nikotinit sulluunniit inerteqqutaalluinnalersinnerat, meeqqat peqqissusaat atugarissaarnerallu illersorniarlugu sunniuteqarnerpaajussasut. Tupat aamma nikotinit sulluunniit meeqqat inuusuttullu peqqissusaannut akornutaapput, tamannalu inuiaqatigiinnut annertuumik kinguneqaateqarpoq. Taamaattumik Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut kajumissaarutigaarput tupamik atuinermik akiuiniarnermi sulinerup ingerlateqqinneqarnerani isumaliutersuutigeqqullugu.

Akissuteqaat: Peqqissutsimut Naalakkersuisup isumassarsiaq itigartinngilaa.

Ilanngunneqanngilarli, Naalakkersuisup nalilermag, siunnersuut

kinguarsaqinneqartariaqanngitsoq. Kingornatigut allannguutissatut siunnersuummi kingusinnerusukkut isumaliutersuutigineqassaaq.

Nunami meeqqat inuusuttullu amerlasuut pujortartartooreerput. Taamaattumik MIO-p naalakkersuisoqarfimmut kajumissaatigaa, pujortarneq pillugu meeqqanut inuusuttunullu sammiveqartumik, atuartitsinermi aamma paasititsiniaanermi atortussanik annertunerusunik ineriartortitsinissaq pillugu suliniuteqarneq annertusaqqullugu. Aamma pujortartalereersimasunut

ikiutissanik amerlanerusunik pilersitsisoqartariaqarpoq. Misissuinerit soorlu takutikkaat, ukiuni kingullerni amerlasoorpassuarni meeqqat inuusuttullu pujortartalinnginnissaat anguniarlugu naammaginartumik iliuuseqartoqarsimanngitsoq. Taamaattumik nunami oqartussaasut pujortarunnaarnissamut periutsit pitsaanerpaat paasiniallugit suliniutitik sakkortusisariaqaraat, kiisalu periutsit taakku eqqunneqarnissaat sulissutigisariaqaraat. WHO pujortartarnermik pinngitsuuisinnaajunnaarnissamut innersuussutinik peqarpoq.

Akissuteqaat: Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat (3.2) ataanni immikkut oqaaseqaatsini ilanngunneqarpoq, pujortarunnaarnissamut neqeroorutit pilersinneqassasut. Paasititsiniaanernik suliaqarneq suliamut akisussaasuusup, Paarisap ataani inissisimavoq.

KAK - Kalaallit Arsaattartut Kattuffiat

Inuiaqatigiit peqqissusaannut (aamma timersornerup ineriartorneranut), pingaartumillu meeqqanut inuusuttunullu pitsaassaaq, sumiiffinni meeqqat inuusuttullu nalinginnaasumik najortagaanni – soorlu ass. meeraaqqerivinni, meeqquerivinni, atuarfinni, sunngiffimmi ornittakkani, pinnguartarfinni assigisaannilu pujortarneq, sunoorserneq, aalakoorneq assigisaallu inerteqqutaappata.

Taamalu pingaartigippit sumiiffiit timersorfiusut soorlu timersortarfissuit, arsaattarfiit, sisorarfiit, naluttarfiit assigisaallu.

Ass. sumiiffiit taakku 100 m ataallugu qanitsigigaanni pujortarfiussanngillat, sunoorserfiussanngillat, aalakoornartutorfiussanngillat, aalakoorfiussanatillu.

Tamanna inuiaqatigiit peqqissusaannut aamma timersornermut, pingaartumillu meeqqanut inuusuttunullu iluaqutaassaaq.

Akissuteqaat: § 17, imm. 2-mi ilanngunneqarpoq, tassani Naalakkersuisut pisinnaatinneqarput, silami nunaminertani meeqqanut inuusuttunullu sammisaqartitsinermi atorneqartartuni, pujortarnerup inerteqqutigineqarnissaa pillugu malittarisassanik sukumiinerusunik aalajangiisinaanissamut.

Neriuffik – Kalaallit Nunaanni kræftip akiorniarneqarnera

Neriuffiit Kattuffiata tulliuuttut tuniniarneqarnerat aamma suliniutit sukasarneqarnissaat isumaqatigaa:

E-cigaretinik e-væskinillu inerteqquteqarneq

Nioqqutissanik allanik nikotineqartunik inerteqquteqarneq (nakorsaaitit pinnagit)

Sunoorsinut, sukuluussanut aamma tupamut aggukkamut tamuaneqarsinnaasumut (tupanut pujoqanngitsunut) inerteqquteqarneq

Tupanut akuutissanik soorlu assigiinngitsunik mamassutsinik pujuisalu qalipaasernissaanut inerteqquteqarneq

Inuusuttut 18-it inorlugit ukiullit tupanik nioqqutissianik il.il. nioqquteqarnermik isumaginnittuunissaannut inerteqquteqarneq

Cigarettit poortat 20-nik ikinnerusunik imalinnik nioqquteqarnissamut inerteqquteqarneq

Peqatigitillugu isumaqarpugut pujortartartut kinguneqaataasinnaasut pillugit paasititsiniaasoqartariaqartoq, takusinnaannginnatsigu cigarettit puuini assit saniatigut paasititsiniaanernik allanik ingerlaavartumik ingerlasoqartoq.

Akissuteqaat: Paasititsiniaanerit suliaqarfimmik akisussaasuusup allap, Paarisap ataaniipput.

Nuuk Købmandshandel

Akissuteqanngilaq.

KNI A/S

Grønlands Erhverv tusarniaanermi akissutaanut isumaqataavoq.

Kalaallit Nunaanni Brugseni

Grønlands Erhverv suleqatigalugu akissuteqarpoq.

Pisiffik

Grønlands Erhverv suleqatigalugu akissuteqarpoq.

British American Tobacco Denmark A/S

BAT-ip oqaatigaa, inatsimmut missingiummik siunertaasoq pujortartartut ikilisarnissaat, aaqqissuussamik pinaveersaartitsineq tapersersornissaa, innuttaasut ”peqqinnartumik toqqaanissamut” pitsaanerusumik periarfissaqarnissaat, kiisalu siunnersuut pingaarnertut meeqqanut inuusuttunullu sammiveqartoq.

BAT Danmark isumaqarpoq, tupamik imaluunniit nikotinimik atuneq sukannersumik ukiukitsunut inerteqqutaasariaqartoq. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuutip siunertaa isumaqatigaarput. Isumaqarpugulli, pujortartartut ikilisarnissaannut, kiisalu meeqqat ukiukitsullu tupamik aamma nikotinimik pissarsinissaannut pinaveersaartitsinermik allanik sunniuteqarnerusunillu periuseqartoq. Peqatigitillugu isumaqarpugut, inatsisissatut siunnersuummut missingiut siunertarinngisamik arlalinnik kinguneqaateqassasoq, matuma ataani inatsisinik unioqqutitsilluni niuerfimmik annertusaassalluni.

Tunngaviusumik BAT isumaqarpoq, inatsimmut missingiummi immikkoortut pingaarnertut inatsisissatut siunnersuutip siunertaanut akerliusut, tamatuma nassatarissanngimmagu, meeqqat

inuusuttullu ikinnerusut pujortartalernissaat. Taamaattumik inatsimmut missingiut tamakkiisumik tunngaviusumik misissorluarneqartariaqarpoq – matuma ataani pingaartumik immikkoortoq 2, inatsisissatut siunnersuummit iluarsaanneqartumit peertariaqartoq.

Isumarput naapertorlugu pujortartartut akornanni ataavartumik annikillisaanerit angunissaannut, kiisalu innuttaasut pujortarnerup kingunerisaanik ajoqusernertut illersorniarlugit matuersaataavoq, tupamik niuerfik niuerfimmumut, inersimasunut atuisunut pujortaannartussaagaluartunut, nioqutissanik annikillisanik aarlerinaatilinnik arlalinnik ("RRP") neqeroorfigineqarnissaat.

Nalinginnaasumik akuerisaavoq, ajoqusernerup, cigarettimut attuumassuteqartup annerpaartaa, tupamik ikumatitsinermi pujumik pilersumik najuussinermik pissuteqartartoq, kiisalu inunnut tupamik pujoqanngitsumik aamma nikotinimik atuiinnartunut, cigarettip pujuata peerneratigut tupamik ajoqusernerit annertuumik annikillisinnaannut periarfissaqartoq. Oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigissagaanni pujortartartut cigarettinut ikittakkanut taarsiutissaat amerlasimangitsut, maannakkut nutaaliornikkut nioqutissanik tupamik aamma nikotinimik pujoqanngitsunik, cigarettinut aarlerinaatikinnerusunik toqqagassaqarneruvoq.

Isumaqaarpugut, Naalackersuisut anguniakkaminnik angusinissaannut piviusorsiornerpaaq tassaasoq, pujortartartunut, pujortaannartartussaasunut RRP-nik siammasissumik toqqagassanik pissarsisinnaanermik periarfissisumik malittarisassanik eqqussineq aamma iluaqutaanerinik ilisimasaqalersitsineq. Ilisimatusarnikkut uppernarsaatit RRP-nik sakkortuumik tapersersuipput, nunani nioqutininik atuisunit akuersaanneqartuninik nioqutissiornermik ajornaallisaasunik malittarisassiornikkut, pujortarnermik annikillisaanerimut tapersersuisimasuni, kiisalu atuisunut pissarsiarinissaannut aamma iluaqutissaannut ilisimaarinninnermik siuarsaasunik, taamaasillutillu RRP-t sanilliullugit aarlerinassusaat pillugit paatsuuinissamut aarlerinaammik annikillisaasumik.

Meeqqat inuusuttullu RRP-nik atuinerat pillugu Naalackersuisut ernumassutaat isumaqatigaarput, aamma isumaqataavugut, nioqutissat taakku inersimasunuinnaq pissarsiassaasariaqartut. Ernumassutilli taakku, inuusuttut pissarsisinnaanerannut atuisinnaanerannullu annikillisaanissamut eqqortumik siunnerfeqartumik malittarisassiuussinermik periarfissat ikiorsiissutigalugit iluarsineqarsinnaapput, peqatigitillugulu inersimasut pujortartartut tupamik nioqutissanut ikinneqartartunut aalerinaateqannginnerusunut taarsiutaasinnaasunik siammasissumik ilisimaarinninnerannik aamma naleqquttumik pissarsisinnaanerannik, kiisalu nioqutininut taamaattunut nuunnissamut periarfissaqarnerannik qulakkeerinniffiulluni.

Akissut: Naalackersuisut kissaatigivaat sunniuteqarluartumik tupamik nioqutissanik nikotineqartunillu tunisassianik, innuttaasunut peqqissutsikkut akornutaasunik, pingaarnertut ilaatigullu meeqqanut inuusuttunullu tunngatinneqartumik atuinertup appartinneqarnissaannik iliuseqarnissaq. RRP-nik taaneqartartut peqqinnissakkut annikinnerusumik sunniuteqartaraluarlutik suli peqqinnissakkut akornutaasarput, taamaammat Naalackersuisut

taakkununnga taarsiullugu akeqanngittumik pujortarunnaarnissamut neqerooruteqarnissaq misissuiffigissavaat.

Tupanut pujoqanngitsunut aamma nioqputinik nikotinik tupataqanngitsunik inerteqquteqarnissamut siunnersuut innuttaasut peqqissusaannut periarfissaq asiutinneqartoq takutinneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuummi paragraf 2-mi aallarnerniarneqarpoq nikotinimik nioqputit tupataqanngitsut, matuma ataani e-cigarettit aamma nikotinit poortat (tupamut taarsiissutit), kiisalu tupat pujoqanngitsut, matuma ataani sunoorsit aamma tupat pujoqanngitsut, kiisalu tupamik nioqputit kissattartut inerteqqutigineqarnissaat.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini tunngavilersorneqarpoq, nikotinimik aamma tupamik atuinerup ajoqutaasumik sunniutaanut meeqqat aamma inuusuttut illersorniarneqartut. Peqatigitillugu oqaaseqaatini erseqqissarneqarpoq, Kalaallit Nunaat nunat avannarliit akornanni pujortartartoqarnerpaasoq, kiisalu pujortartarneq kræfteqalernermut pissutaasartoq akulikinnerpaaq. Taamaattumik aalajangiisuvoq, inatsiseqalernissaa, taamaasillutik maannakkut pujortartartut pujortarunnaarnissamut pitsaanerpaamik periarfissinneqartussanngorlugit.

Tupa pujoqanngitsaq aamma nikotinimik nioqputit tupataqanngitsut cigarettinut sanilliullugit aarlerinaataat annikinnerusinnaapput. Taamaattumik taakku nioqputit annikinnerusumik aarlerinaatillit (" RRP'er ") niuerfimmi nioqputigineqarsinnaatinneqassapput, pujortartartunut, pujortaannartartussaagaluartunut, annikinnerusumik aarlerinaateqartutut taarsiutaanissaannut periarfissaallutik.

Tamanna eqqarsaatigalugu BAT-ip pingaartumik tupigusuutigai inatsisissatut siunnersuutip imarisai aamma sunniutissai naatsorsuutigineqartut. Tupa pujoqanngitsaq aamma nikotinimik nioqputit tupataqanngitsut (nakorsaatit pinnagit) tamaasa inerteqqutaalersinnerisigut pujortarnissamut taarsiissutissat annikinnerusumik aarlerinaatillit, maannakkut niuerfimmi pigineqartut imaluunniit siunissami nioqputigineqarsinnaasut tamaasa piissavatit. Suliniut annertuvoq, atuisut, tupanik ikinneqarsinnaasunik pujortartartut soqutigisaannut, kiisalu naalakkersuisut innuttaasut peqqissusaannik pitsanngorsaanissamut anguniagaannut akerliusoq.

RRP-nik inerteqquteqarnissaq pillugu siunnersuut, isumarput naapertorlugu tamat soqutigisaannut aamma Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni pujortartartunik ikilisaanissaq pillugu anguniagaannut akerliuvoq. Inerteqqut siunnersuutigineqartoq inuiaqatigiit peqqissusaannut pitsaanngitsuik kinguneqassaaq, tupat ikumatinneqarsinnaasut ulorianarnerusut nioqputit attannerisigut.

Naalakkersuisut pujortartartunut tupamut ikumatinneqarsinnaasumut annikinnerusumik aarlerinaateqartumik taarsiutissatut RRP-t inuiaqatigiinni peqqissutsikkut iluaqutissartai

isigisimangilai. Ataani oqallisigineqartutut pujortartartut, pujortaannartussaagaluit, tupamik ajoqusernerit appartinniarlugit RRP-nut nuunnissaannut periusissiami pingaaruteqarluinnartut maannakkut ilisimatusarnikkut uppernarsaatit takutippaat.

Tupamik ajoqusernerit annikillisarnissaannut aallaavigineqarpoq, tupamik atuinerup kingunerisaanik ajoqusernerit amerlanerpaartaat, pujumik pisarmata – tupamik ikumatitsinermi nioqqutinit ikuallattartunit - nikotinimiiunngitsaq. Taamaattumik inuiaqatigiit peqqissusaannut annertuumik iluanaarutaasinnaavoq, inunnut nikotinimik atuiinnartunut cigarettip pujuanik najuussuisarneq peeraanni. Taaguut tupamik ajoqusernermik annikillisaaneq nunani tamalaani 'peqqinnissamat pisinnaatitaaffimmu' aamma inuup imminut naalakkersorsinnaanera, nioqqutissanik allanit aarlerinaateqannginnerusunik, imaluunniit nioqqutissanik allanik taarsiigaanni peqqissutsimut pitsanngorsaasinnaasunik pissarsisinnaanikkut nammineq peqqissutsimik illersuinissamat pisinnaatitaaffimmik pillugu tunngaviumut naapertuuppoq. Pujortartartunut tamatumunnga ilisimanninnermut aamma ilaavoq RRP-nik akuerisaasunik pissarsisinnaaneq kiisalu peqqissutsimut paasissutissat piviusut kiisalu nammineq tunngaviit, pissutsit aamma naleqartitat naapertorlugit ilisimasaqarluni aalajangiisnaaneq.

Ima, nioqqutissat taakku inerteqqutaalersinnagit, Naalakkersuisunut sukannersumik kajumissaarutigaarput RRP-nik niuerfimmu tapersersuisumik oqimaaqatigiissaakkamik malittarisassanik ineriartortitsinissaq ukkatarineqassasoq, taamaasillutik inersimasut atuisut, tupamut nalinginnaasumut sanilliullugu annikinnerusumik aarlerinaatilinnik toqqagassanik arlalinnik pissarsisinnaallutillu ilisimaarinninnissaat pillugu, peqatigitillugulu inuusuttut nioqqutissanik tupamik imaluunniit nikotinimik atuinissaraluannut illersuisumik.

Peqqissutsimut immikkut ilisimasallit akornanni isumaqatigiissutigiaruinnarneqarpoq, RRP-nik taamaallaat atuinermi nalinginnaasumik cigarettinik pujortartarnermut sanilliullugu ajoqusernissamat aarlerinaat annikinnerusartoq.

E-cigarettit

Ilisimatusarnermik aamma inuiaqatigiit peqqissusaat pillugu kattuffiit amerlasoorpassuit maannakkut uppernarsaataasut tunngavigalugit inernilerpaat, nikotinimik aalartitsineq pujortarnermut sanilliullugu annikinnerusumik aarlerinaateqartoq. Assersuutigalugu:

- 2022-mi Belgiami pingaarnertut peqqissutsimut siunnersuisoqatigiit (Belgiami naalagaaffimmu ilisimatusarnikkut ataatsimiititaliaq siunnersortaasoq) "akerliusoqanngitsumik" akueraat, e-cigarettit cigarettinit ajoqusiinnginnerusartut. Naalagaaffimmu inassuteqaammuni siunnersuisoqatigiit oqaatigaat, e-cigarettit aarlerinaateqanngitsuunngikkaluartut, tupamik cigarettimit nalinginnaasumit ersarissumik ajoqusiinnginnerusarput. Siunnersuisoqatigiit naapertorlugit e-cigaretti taamaasilluni

tupamik unitsitsiniarnermi atorneqarsinnaavoq, kisiannili suli pujortarneq ajortunut inuusuttunullu siunnersuutigineqarani. ” (issuaaneq nutsigaq)

- Frankrigimi nuna tamakkerlugu nakorsatut ilisimatusarnermi akadermi 2019-imi oqarpoq: " uppersarsarneqarpoq, vape cigarettimit uloriananginnerusoq... Taamaattumik pujortartartup aalamik pujortarnissaa orniginarneruvoq. 2016-imiilli qaffasinnerusumik peqqissutsimut oqartussaasut (HAS) isigaat 'pujortartartut tupamik atuinerminnik unitsitsinerannut imaluunniit annikillisaanerannut ikiuutitut.' Santé Publique Francep missingerpaa, [franskit] pujortartartut minnerpaamik 700.000-it e-cigarettinik atuinikkut pujortarunnaarsimasut. ...Pujortartartut, tupamik atuinermi aalamik atuinermut nuukkiartuuartut, nangaasariaqanngillat... ”. (issuaaneq nutsigaq)
- Aarlerinaatinik nalilersuinermit Tysklandimi kattuffimmut institutip oqaatigaa: "[a] maanna ilisimasat naapertorlugit e-cigarettit tupamik nioqqutissanit nalinginnaasunit ajoqusiinnginnerusarput, siunertaq naapertorlugu atorneqarunik " aamma "[s] cigarettinik nikotinimik poortanut killiliineq inummut pujortartartumut peqqissutsimi aarlerinaatinik annikillisaanermit takussutaasinnaavoq." (issuaaneq nutsigaq)
- Health Canada oqarpoq: "... ilisimatuut... uppersarsarpaat, pujortaannarnermit nikotinimik aalartitsinermit tamakkiisumik nuunneq ajoqusiinnginnerusartoq " aamma "nioqqutit [v]aperutit tupap pujuanit akuutissat 7000+-it annikitsortaannai akorai, soorlu aamma ajoqusiisinnaasunit annikinnerusut." (issuaaneq nutsigaq)
- New Zealandimi peqqissutsimut naalackersuisoqarfiup oqaatigaa: "... vapemik nioqqutit 2025-mut Smokefree (pujortartoqarunnaarnissaanut) anguniakkamat tapersersuisinnaasut [New Zealand] naligiinnginnerujussuillu akornusersinnaallugit " aamma "[e] immikkut ilisimasallip nalilerpaa, Vapemik nioqqutit tupamik pujortartakkamit ajoqusiinnginnerujussuusartut, ajoqutaanngiivinngitsulli ." (issuaaneq nutsigaq)

Inerniliinerit taakku aamma inuiqatigiit peqqissusaannut immikkut ilisimasalinnit aamma nunani tamalaani sullissivinnit uppersarsaatnik arlalinnik misissuinermit inerniliinerupput. Assersuutigalugu Public Health England (2018), 2015-imi allannguutaasumik nalunaarusiornerminit uppersarsaatnik nutarsaasoq, attuumassuteqanngitsumik immikkut ilisimasallit misissuineranni paasineqarpoq, "[v]aperneq pujortarnermi aarlerinaatit annikitsortaannaanik aarlerinaateqartoq, kiisalu pujortarnermit aalartitsinermit tamakkiisumik nuunneq, pujortaannarnermit sanilliullugu peqqissutsikkut annertuumik iluaqutissartaqartoq. Maannakkut ilisimasat tunngavigalugit suli attaveqatigiissutigissallugu pitsaasuvoq aarlerinaatip assigiinngissuterujussuata takutimmagu, aalartitsineq minnerpaamik 95%-imik pujortarnermit ajoqusiinnginnerusartoq, taamaattumik pujortartartut amerlanerusut pujortarnermit aalartitsinermit nuunnissaat. (issuaaneq nutsigaq) (Aamma takuuk PHE (2019) , PHE (2020) , 2020-mi nalunaarut,

UK Committee on Toxicity of Chemicals in Food, Consumer Products and the Environment (2020), NASEM (2018) aamma Abrams et al., (2018).

BAT-imit ilisimatusarnermit nalunaarusiaq atuarneqarsinnaasumittaaq BAT-ip e-cigaretiutaani navianaatit annikinnerusut taparserneqarsimavoq. Assersuutigalugu Margham et al., (2016) -llu misissuinermini paasivaa BAT-ip e-cigaretiini, Vype Epenimi, kemikaaliat 150-it atorneqarsimasut, naleqqiussiffissatut allamik aamma misissuisoqarsimavoq soorluttaaq laboratoriami silaannaq periusillu aamma misissorneqarsimasut. Misissuinermit paasineqarpoq Vype ePenimi aniatitat naleqqiussiffiutaasumut sanilliullugu 92 %-imit 99 %-mut annikinnerusut. BAT-imi misissuinermit allami (Cunningham et al., (2020)) BAT-ip e-cigaretiliai tallimat toqunartut aniatitai misissorneqarsimapput, tassanilu paasineqarpoq pujormut naleqqiussiffiutaasumut sanilliutissagaanni, tupallu pujuisa akui toqunartut WHO-mi TobReg-imi pingartitat qulingiluaasunut, e-cigaretimi anisut 99 %-imik annikinnerusut.

Misissuinermit nalunaarusianik atuagassat attuumassuteqanngitsuni allani aamma atuarneqarsinnaavoq, pujortartartut e-cigaretinut nuukkaangata tupamit sunnerneqarneq appartartoq, apparnera ima annertutigisarpoq inuit e-cigaret atornagu pujortassaartartut pujumik aniatitaattut annertussuseqartarluni. Misissuinerit taakkua atorlugit uppersarneqarsinnaavoq e-cigaretimi toqunartut pissarsiarineqartartut annikinnerusut, taamaalilluni pujortartartunut navianaataasoq annikinnerusoq. Assersuutigalugu Round et al., (2019) -p misissuinerani misissuiffigineqartut tupatorunnaarlutik e-cigaretitulernermi toqunartut 23-t nassaarineqarsimapput. Nikotini eqqaassanngikkaanni misissuiffigineqartut e-cigaretitulersimasuusut ullut tallimat qaangiummata, toqunartut timaanniittut annertussusaat appariangaatsiarsimavoq. Nalunaarusiortut allapput e-cigaretimik atuisut tupap pujuani toqunartut pisartagai e-cigaretimut nuukkaangamik annikinnerusartut, atuisorli suli nikotinimik pissarsisartog. (Aamma takukkit Shahab et al., (2017), Soulet et al., (2022), O'Connell et al., (2016), Goniewicz et al., (2017) kiisalu Pulvers et al., (2020)).

Amerikami inuussutissanut – nakorsaatinullu allattoqarfittaaq ("US FDA") e-cigaretinut assigiinngitsunut nittarsaassisinnaanermut akuersissummik pigisaqarpoq, akuersissut pigineqartoq "innuttaasut peqqissusaannut illersuinissamut atorneqarsinnaasut" tunngavigalugu tunniunneqarsimavoq. Amerikami FDA-mi BAT-imit sananeqarsimasut nittarsaannissaannut aamma akuersissuteqarpoq, taakkualu tassaapput VUSE Solo, Ciro aamma Vibet (USA-mi RJ Reynolds Vapor Company-imit nittarsaanneqartut). Amerikami FDA-p misissuinermini paasissutissat pissarsiarisai atorlugit, "innuttaasullu peqqissusaannut illersuinissamut atorneqarsinnaasut" tunngavigalugu nittarsaanissamut akuersissutit tunniunneqarsimapput, misissuinermit ilaatigut "serpartartuni nutaajusuni imaluunniit pissarsiarineqarsinnaasunut allanut sanilliullugit [e-cigaretinut] najuunneqarsinnaasut annertunerpaaffissaat allaat pigaluarlugu [partikelit (TPM) imaluunniit gasip aalaa (GVP)] mutagentiunngilaq, cytotoksiskiuunngilaq genotoksiskiuunanilu." aammalu "inersimasut pujortartartut pisiassanut ukununnga ikaarsaaralaruni

(nuuillutik pujortarnerminnilluunniit annikinnerulersitsigunik) HPHC-mit pisarnerat annikillingaatsiarsinnaavoq (issuaaneq nutsigaq).

*Tupami akut kissattartut (" **THP-it** ")*

Ilisimatusarnikkut misissuinermi uppersaait annertussusaat qiviaraanni takuneqarsinnaavoq pujortarnermut sanilliullugu THP-mit navianaatit annikinnerulertartut. Assersuutigalugu Public Health Englandip 2018-imi nalunaarusiaani naggasiutigalugu allanneqarsimavoq ”uppersaait pigineqartut aallaavigalugit takuneqarsinnaasoq tupani kissartuni navianaataasut cigaretinut tupatalinnut sanilliullugit annertunerusut,” aammalu “cigaretit sanilliussiffigissagaanni atuisut tupanik kissattakkanik atuisartut avatangiisiilu sananeqaatinik navianaatinillu allanik (HPHC)-nik pissarsinerussapput. Misissuinermi kisitsisit appariaataasut assigiinngisitaarput,” (issuaaneq nutsigaq)

Tuluit Nunaanni teknologi pillugu ataatsimiititaliami (2017) THP-t assigiinngitsut marluk misissorneqarsimapput, tupamit nalinginnaasumik pujortartakkami pujumeersumut sanilliullugu serpartartumi navianaataasinnaasut 90 %-imik annikinnerusimapput. (amma takukkit Caponnetto et al., (2018) , Haziza et al., (2016) , Haziza et al., (2020a) amma (2020b) kiisalu Simonavicius et al., (2018)).

Tysklandimi navianaataasinnaasut pillugit kattuffimmi misissuineq (" **BfR** ") (Mallock et al. , (2018)) ingerlanneqarsimavoq, tassanilu sananeqaatit peqqissutsimut THP-it navianaataasinnaasut ,misissorneqarsimapput. Misissuisut paasivaat ”Tupanut nalinginnaasumik pujortarneqartartunut sanilliullugu HNB-ni misissorneqartartuni kræfteqalissutaasartup annertussusaa annikinnerungaatsiarpoq (issuaaneq nutsigaq). Hollandimi peqqissutsimut avatangiisinullu instituttip (“ **RIVM** ”) maluginiarsimavaa: ”Naggasiutaasuni takussaavoq tupamit THP-nik pissarsiarineqartartumik pisarunnaarnerup kingunerissavaa pujortartartut akornanni inuuneqqortuneruneq kiisalu kræftimik toqquteqartarnerup annikinnerulernera” (Slob et al (2020)). (issuaaneq nutsigaq)

2019-imi aprilimi amerikami FDA-p amerikami niuerfimmi THP-mik tuniniaasoqarsinnaanera akuerivaa, tassungalu tunngaviusoq tassaavoq ”innuttaasut peqqissusaannik illersuinermit naleqqupput, tassungalu peqqutaavoq tunisassiat tupamut ikumasartumut sanilliullugit toqunartortai annikinnerummata imaluunniit appasinnerummata (issuaaneq nutsigaq). 2020-mi juulimi amerikami FDA-p THP-nik nittarsaassisoqarsinnaanera akueraat, nittarsaassinermi najuuttakkat annikinnerulerneri paasissutissiisutigineqarsinnaapput, ilaatigut tunisassiaq atorlugu navianaataasinnaasut annikillineri aammalu ilisimatuussutsikkut misissuinermi tupamit tunisassiamut nuunnermi navianaataasinnaasut annikillisarneri nittarsaassissutigineqarsinnaalerpoq. Akuersissummut nalunaarummi amerikami FDA allassimavoq: "paasissutissat tunisassiorumit pissarsiarineqarsimasut malillugit takuneqarsinnaavoq pujortartarunnaarluni tunisassianut nuuttoqarneratigut inersimasut tupamik pinngitsoorsinnaajunnaarsimasut ikiorneqarsinnaasut,

aammalu toqunartumik pisartakkaminnik annikinnerusumik pisalersinnaapput, tamannali taamaallaat anguneqarsinnaavoq tamakkiisumik tunisassiamut nuunnikkut” (issuaaneq nutsigaq).

BAT-imi ilisimatusarnermit misissuinermit nalunaarusiaq Internal and Emergency Medicinemi 2021-mi juulimi aammalu 2022-mi septembarimi saqqummersumi atuarneqarsinnaavoq pujortartartut qaammatit arfinillit ukioq ilivitsorluunniit BAT-ip glo TM-iliaanut nuukkunik navianaataasinnaasut annertuumik appariaateqassasut. Misissuinermi misissorneqartuni paasissutissat pissarsiarineqartut malillugit takuneqarsinnaasimavoq THP-innarnut nuuttuni kisitsisit qiviassagaanni pujortartarluni toqunartumik pinngikkaluarluni najuussisartut aammalu toqqaannartumik najuussisartut navianaataannik pissarsisartut annikinnerulertartut. THP-ginnarnik atuisut, tassa pujortassaarsimasut, misissorneqartut tamarmik takutippaat navianaataatit annikinnerulersimasut.

Snusit

Naak snusit navianaateqaraluartut ilisimatuussutsikkut paasisat aallaavigalugit snusit tupanit kissattakkanit naviananginnerupput. Snusertartut puakkut kræfteqalersinnaanissaat puallulernissaalluunniit (KOL) annikinneruvoq, taakkualu marlut tassaapput pujortartartunut peqqissutsikkut navianaataanerpaasut.

Royal College of Physiciansip 2017-imi nalunaarusiaanni paasineqarsimavoq “toksikologiskimik epidemologiskimillu tunngaveqartumik takuneqarsinnaavoq sverigemi tupat pujoqanngitsut tunisassiat peqqissutsimut navianaataat annikinnerpaasoq” (issuaaneq nutsigaq). WHO-milu tupat pillugit ilisimatuussutsikkut ataatsimiititaliaq siunnersuisartup oqaatigaa ”tupat pujoqanngitsut tunisassiaasut, ingammik sverigemi snusiliat, nitrosaminitai annikittuaraapput, tamannalu isumaqarpoq tupanit pujortagassianit uloriananginnerujussuusut.”

Ilisimatuussutsikkut paasisat tunngavigalugit amerikami inuussutissanut nakorsaatinullu allattoqarfiup (”FDA”) sverigemi snusit tunisassiat arfineq-pingasuusut pillugit oqaatigisaq tulliuuttoq akuerinikuuaa ”Nalinginnaasumik snusinik atuineq, tupanut sanilliullugu, qanikkut kræfteqalernissamut, uummallulernissamut, puakkut kræfteqalernissamut, iluaallernissamut, emfysemut ataavartumillu bronkitissilernissamut navianaataa annikinneruvoq.” (Nutsigaq). FDA-mi tupat pillugit Ilisimatuussutsikkut siunnersuisartuni (TPSAC) ilaasortat amerlanerussuteqartut nittarsaassinermi oqaaseqaatiginiarneqartoq akuerinikuuaat – ”Pujoqanngitsoq = navianaateqannginnerusoq”; aammalu pujortartartut snusinut aalajangersimasunut (Camel) nuukkaangamik puakkut kræfteqalernissaminnut allatigullu puallulernissaminnut navianaatigisaat annikinnerulingaatsiassasoq, taannalu snusit aalajangersimasut (Camel) pillugit ilisimatuussutsikkut misissuinermit taperserreqarpoq.

Akuersissut amerikami FDA-meersoq malillugu FDA-mit naqissuserneqarpoq snusit EU-mi atorneqarsinnaannginneri naapertuutinngitsaq, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut taamaattumik atuutilersitseqqunagit. Imaanngilaq snusit ulorianaateqarmata inerteqqutaassasut. Naalakkersuisoqarfimmit snusit tupanit ulorianaateqannginneruneri, tupamiillu ajoqutaalersinnaasunit annikinneruneri tunngavigalugit taarsiutigeqquneqarsinnaagaluarput. Snusit "gateway-effekt"-imik taasartakkamik sunniuteqarneri, tassa pujortarnerulernermik sunniuteqarneri pillugit massakkumut paasissutissanik tutsuiginartunik pigisaqartoqanngilaq. Den Europæiske Unionip peqqissutsimut navianaataasinnaasut nutaat pillugit ilisimatuussutsikkut ataatsimiititaliaat 6. februar 2008-mi oqaatigaat "Sverigemi paasissutissat pigineqartut aallaavigalugit, snusitortarneq (sverigemi snusit) siunissami pujortartalernissamut aallarniutaanngillat" (issuaaneq nutsigaq). Maluginiagassaavortaaq amerikami FDA-p navianaataasinnaasut annikinnerulerneri pillugit oqaaseqarsinnaanermut akuersissutaa aallaavigalugu nittarsaassinissamut piseqqusaaruteqarnissamullu nittarsaassinissamik killilersuisimani, tassunga ilanngullugu inersimasunut nittarsaassinissamut killilersuinerit – taamaalilluni aamma inuusuttut atuisuulernissaanut ernummatinut paasinninnermik takutitsisoqarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut periarfissaqarput EU-mi politikki amigartaq maliinnarnagu, ilisimatuussutsikkut tunngaveqarluni aalajangersaanissamut, taannalu US FDA-p paasisaat aallaavigalugu inuit peqqissusaannut iluaqutaasinnaavoq.

Puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut

Puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut, tupanut kissattakkanut, soorlu cigaretinut aammalu snusinut tupatalinnut sanilliullugit toqunartutai annikinnerujussuupput. Tamannalu BAT-imi ilisimatuussutsikkut misissuinnermit paasisanit naqissuserneqarpoq, taakkuami paasisaat aallaavigalugu, NRT-mik misissuinnermit, puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut toqunartutai tupanut snusinullu sanilliullugit annikinneerarsuusut. Bishop et al., (2016)-ittaaq prækliniskimik misissuinnera malillugu Puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut tupanut snusinullu sanilliullugit cellulærimik tosikologiskimillu sunniutaat annikinnerupput.

Puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut tupanut sanilliullugit navianaataasa annikinnerunerat peqqinnissaq pillugu pisortaqarfinnit akuerineqarpoq. Assersuutigalugu:

- Tysklandimi inuusutissat inuusutissanilu isumannaallisaaneq kiisalu akuutissat tunisassiallu isumannaallisaaneri pillugit immikkut ilisimasalittut nalunaarusiorlutillu oqaaseqartartut ,BfR, 2022-mi puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut pillugit peqqissutsimut nalilersuinerit saqqummiuppaat. BfR-mi navianaataasinnaasut annikinneruneri tunngavigalugit naggasiutigaat "...tupanit puussiaaqqanut oqummiartakkanut nikotinitalinnut tupataqanngitsunut nuukkaanni peqqissutsimut navianaataasut pujortartartumut sanilliullugit annikinnerusinnaapput". (issuaaneq nutsigaq)

- Hollandimi innuttaasut peqqissusaat avatangiisillu pillugit nuna tamakkerlugu intsituttip (RIVM) 2021-mi nalunaarussiaq "Tunisassiat nikotinitallit tupataqanngitsut eqqissisaatit atorneri" saqqummiunneqarpoq, tassanilu ilaatigut allassimavoq "nikotini mutageniusoq imaluunniit kræfteqalernartuusoq uppersarsarneqarnikuunngilaq," "tupanik atuisut puussiaaqqanik nikotinitalinnik atuisunut sanilliukkaanni, navianaataasut annikinnerupput," aammalu "puussiaaqqat nikotinitallit nikotinimik pinngitsuuisinnaajunnaarnikunut atuiunnaarnissamut pingaarutilittut inissisimasinnaapput." (issuaaneq nutsigaq)

Uppersarsaatit pissarsiarineqarsinnaasut malillugit takuneqarsinnaavoq nunat eqaannerusumik inatsisiliuunneqarsimasut qiviraanni RRP-t pujortartarnermut annikillisaataasimasut.

BAT-p RRP-vi pujortartarunnaarnissamut atugassiatut akuerineqarnikuunngikkaluartut, taamatullu nittarsanneqarneq ajoraluartut, niuerfinni paasisat aallaavigalugit RRP-t nunani eqaannerusumik inatsiseqartuni pujortartarnerup annikillisarinnissannut atorneqartarsimapput, tassami atuisut pissarsiarisinnaasaminnut imarisaannullu ilisimasaat annertunerugami. Assersuutigalugu:

- Tului Nunaanni naalakkersuisut peqqinnissaqarfillu pillugu pisorta qarfiit tupanut sanilliullugu e-cigaretinik atuinissaq tapersorsorpaat, taakkunanilu e-cigaretit atorneqalernerannit pujortartarneq annikillingaatsiarsimavoq. Tului Nunaanni ukiumut innuttaasunik misissuinermi 2022-meersumi takuneqarsinnaavoq innuttaasut 12,9 %-ii pujortartartuusut, kisitsisillu takutippaat 2011-miit (innuttaasut 20,2 %-ii) pujortartartut 7,2 %-imik appariaateqarsimasut. UK Annual Population Survey 2021-meersumi maluginiagassaavoq "Tului Nunaanni pujortartartut annikillieriaateqarnerannut [v]apingit soorlu e-cigaretit sunniuteqangaatsiarsimapput." (issuaaneq nutsigaq)
- Public Health Englands 2021 e-cigaretit pillugit uppersarsaatinik nutarterineq:
 - Misissuinermi paasineqarpoq ukiut siuliini naatsorsuutigineqartut malillugit 2017-imi aalamik atuilernermit pujortartartut titusindilikkaat pujortassaarsimasut.
 - 2018-imi paasissutissanik misissuinermit nalunaarussiaasumi nikotinit aalartillugit atorneqartartut pujortassaarnissamut pujortannginnerunissamullu iluaqutaasut uppersarsaatitaanik takusaqartoqarsimavoq.
 - Uppersarsaataasinnaasunik misissuinerit siulii malillugit siunnersuutigineqarpoq pujortassaarusuttunut vapinginik (pujortassaarusuttartut pujortassaarnissaminnut atornerpaasaat (iluaqutaanerpaasoq) atuisinnaaneq periarfissaasariaqartoq. (Aamma takukkit West et al. (2014), Beard et al. (2016), Jackson et al. (2023)).

- EU-mi Eurobarometeri immikkuullarissiq, tupat cigaretillu elektroniskiusut pillugit 506 nalunaarusiami, takuneqarsinnaavoq nunat e-cigaretinik atuinerpaasut (Østrig 4 %; Frankrig 6 %; Irland 7 % aammalu Tuluut Nunaat 4 %) qiviaraanni pujortartarneq 2009-mit 2020-mut appariaateqarsimasoq (9 procentpoint; 11 procentpoint, aammalu 13 procentpoint aamma 16 procentpoint), taakkualu EU 27 + UK-mut sanilliuikkaanni agguaqatigiissillugu annertunerujussuupput, taakkunanimi piffissami pineqartumi 6 procentpointiusimagami. Paasissutissanittaaq takuneqarsinnaavoq e-cigaretinik atuisut affai sinnerlugit (57%) aalamik pisalersimasut pujortartarunnaarniarlutik imaluunniit pujortartakkatik annikillisinniarlugit; pujortartartullu imaluunniit pujortartarnikuusullu 57 %-ii e-cigaretinik imaluunniit/aamma THP-nik atuisarnertik imaluunniit atuisimanertik pujortassaarnissaminnut pujortarnikillinissaminnullu iluaqutigisimallugu oqaatigaat (aamma takuuk Farsalinos et al., (2020)).
- USA-mi pujortartartut rekordimik annikilleriarneranut atatillugu e-cigaretinik atuneq annikilleriaateqarsimavoq. Pujortartartut 2005-imi 20,9 %-ioriarlutik 2021-mi 11,5 %-iinnangorsimapput, kisitsisillu Centers for Disease Control and Prevention (“CDC”) National Center for Health Statistics naapertorlugu 1965-imi pigineqartalermtali aatsaat taamak appasitsigaat. USA-mi inersimasut tupanik atuineri (e-cigaretit ilanngullugit) 2019-imi 20,8 % imit 2021-mi 18,7 %-imut appariaateqarput. Inuusuttutaaq pujortartarnerat aatsaat taamak appasitsigivoq, tassami CDC 2022 National Youth Tobacco Survey (“NYTS”)-mi nalunaarusiat aallaavigalugit mellemskolemi (atuarfimmi angajullit) ilinniarnertuunngorniarfinnilu atuurtut taamaallaat 1,6 %-ii massakkumut (ullut 30-t kingulliit) tupanik atuisuupput. (aamma takukkit Levy et al., (2018) Glasser et al., (2021), Kalkhoran et al., (2019), Zhu et al., (2017), Kasza et al., (2022)). Wissman et al., (2021)-imi misissuinermini USA-mi e-cigaretinik atuinerup peqqissutsimut sunniutai naatsorsueriaatsit atorlugit misissorpaa. Misissuinermit paasisat aallaavigalugit oqaatigineqarpoq USA-mi e-cigaretinik pissarsiassaqaqarnera peqqutaalluni pujortartartut annikilleriaateqarnissaat aammalu ukioq 2100 tikitsinnagu inuit 2,5 millionit amerlassusillit toqujaartussaagaluit pinngitsoortinneqassasut ilimagineqartoq. Taamaattumik ataatsimut isigalugu amerikami innuttaasut e-cigaretit pissarsiassaqaqarneri peqqissutsimut annertuumik iluaqutaassaaq.
- Misissuineq Levy et al., (2023)-mit ingerlanneqartup takutippaa canadami e-cigaretinik pisiniarsinnaanerup, ingammik 2018-imi niuerniarfinni e-cigaretisisinnaalernerup kingunerisaanik pujortartarneq annikilleriaateqarsimangitsiq. Misissuinerulli takutippaa e-cigaretinik atuneq tunngavigalugu toqqaannangikkaluamik pujortartarneq annikilleriaaseqarsimasoq, ingammik pujortartartut inuusunnerusut akornanni. Misissuineq aallaavigalugu “Innuttaasut peqqissusaat NVP-mit sunnerneqarsinnaavoq tupanik atuinerup annikillineranit, ingammik ukiukinnerit akornanni.” (issuaaneq nutsigaq)

- BAT-ip RRP-vi pujortassaarnissamut atugassiatut akuerisaanngikkaluartut, taamatullu nittarsaanneqartanngikkaluartut, immikkut ilisimasallit imminnut attuumassuteqanngitsut arlallit paasisimavaat, e-cigaretit pujortassaarnissamut iluaqutaasinnaasut. 2024-mi januaarimi Cochrane Collaborationip pujortartartut pujortarnaveersaarnissaannut e-cigaretimik atuisarneri pillugit sunniutinik isumannaallisaaanermillu nalunaarusiaq saqqummiuppa. Nalunaarusiami misissuinerit 88-t aallaavigineqarput, taakkunanilu katillugit inuit 27.235-t peqataasimapput. Misissuinerit 47-t nakkutilliinermi aallaaveqarlutik misissuinerupput. Taakkunani misissuisut paasisimavaat ”nikotinitallit [e-cigaretter] NRT-nut sanilliullugit pujortassaarniarnermut iluaqutaapput, atuisuusullu unittartut annertussusaat elektronisk cigaretinut nikotinitaqanngitsunut sanilliullugu annertunerupput. (issuaaneq nutsigaq) Misissuisuttaaq oqaatigaat misissuinerimi e-cigaretinik atuisut sunniutaannik navianaatitalinnik nassaartoqarsimanngitsoq (aamma takukkit Hajek et al., (2019) , Myers-Smith (2021) , Chan et al (2021) ; Chambers (2022) , Levett et al (2023), Ashour (2023), Lindson N. et al. (2023), Auer et al., (2024)).

BAT-ip professor Casey Mulligan immikkut ilisimasalittut nalunaarusioqqusimavaa, pineqartoq University of Chicagomi aningaasaqarnerup iluani professoriuvoq, siusinnerusukkullu Det Hvide Hus Council of Economic Advisersimi aningaasaqarnerup iluani pisortaasimalluni. Nalunaarusiaani imartoorujussuuvoq, pitsaasuulluni aammalu pujortartarnerup annikillinissaannut nioqqutissat atorineqarsinnaasut navianaataasa sunniutai uppersaataannik misissuisimalluni. Professor Mulligan peqqissutsip atuisullu toqqartagai pillugit aningaasaqarnermi aammalu naalakkersuisut politikkiisa økonometriskimik uuttortarnissaannut periutsinut siuttutut inissisimavoq. Pineqartoq allagassianik atuakkanillu arlalinnik saqqummersitsinikuuvoq, aammalu National Bureau of Economic Research, George J. Stigler Center for the Study of the Economy and the State og Population Research Centerimut attuumassuteqarluni. **Akissuteqaammut matumunnga professor Mulliganip ilisimatuussutsikkut nalunaarusiaa kakkiussatut nassaarineqarsinnaavoq.**

Professor Mulliganip paasissutissat europameersut 2014-imit 2020-mut (tunisassiorfinneersuunngitsut) tamanit nassaarineqarsinnaasut misissorsimavai. Pingaarnertut ”Europamiut tupanut cigaretinullu elektroniskiusunut isiginnittaasii” Eurobarometerimit misissuinermit paasisat aallaaviupput, taakkualu Europami ataatsimiititaliap, Europami-parlamentip kiisalu EU-mi suliffeqarfiit allat pingaarutillit malittaraat. Professor Mulliganip aningaasaqarnermi misissueriaatsit assigiinngitsut ingerlappai, paasillugulu RRP-nik atuneq atuneruleriartuaarnerlu ataatsimut isigalugit innuttaasuni pujortarnermik annikillisitsisartut, ingammik innuttaasut 24-nik appasinnerusulluunniit ukiullit akornanni, nunallu akileraartarnikkut allatigullu inatsisitigut RRP-nik atuinissamut killilersuiffiusuni pujortartarneq annertunerusoq. Allatut oqaatigalugu RRP-t cigaretillu nalinginnaasumik taarsiutaapput.

Professor Mulliganip regressionanalyse multivatiati atorlugu e-cigaretinut ajorinneruleriartornerup pujortarnikinneruleralluttuinnarnermut sunniutaa misissorpaa. Professor

Mulliganillu paasivaa "...inatsisitigut e-cigaretinut akeqqersimaarnerup ilutigisaanik pujortartarneq annerulertarpoq, akeralianiillu inatsisitigut e-cigaretinut akeqqersimaarnerup annikilliarternani pujortartarneq annikinneruleriartortarluni." (nutsigaq). Kisitsisit takutippaat Europami inatsisitigut killilersuineq peqqutaalluni e-cigaretinik atuisinnaanginnerulernerup kingunerisaanik pujortartarneq 0.39 %-imik qaffariaateqartartoq (misissueriaatsimi matumani). Qaffariaat pineqartoq Europami innuttaasunut tutsissagaanni inunnik 1,7 millioninik naleqarpoq, taakkulu pujortartartussaangikkaluarlutik pujortartarlertuusarput. Professor Mulliganip misissuineratattaq takutippaa tupat akiinut kisitsisitigut nikisitsineq pujortartarnerup annikillieriaasissaanut sunniuteqanngitsut, aatsaallu e-cigaretinik (RRP-nillu allanik) atuineq, inatsisitigullu kiffaanngissuseqarnerup kingunerisaanik nioqqutissat amerlaneruneri peqqutaallutik pujortartarneq annikillisarpoq.

Niuerfinni tupanik pujoqanngitsunik piffissami sivisuumi pisiassaqarfiusuni niuernermi misilittakkat aallaavigalugit takuneqarsinnaavoq pujortartartut nikotinik allanik pissarsiffigisinnaasaminnik atuilertartut, taakkualu pujortartartut annikillieriaateqarnerannut sunniuteqartartut.

Sverigemut sanilliussissagutta, pujortartarneq eqqarsaatigalugu nuna Naalakkersuisut sanilliussiffigisartagaat, nunarsuarmi nunani pujortarfiunngitsut siullersaattut inissikkiartuaarpoq, nuna pujortarfiunngitsoq tassaavoq innuttaasut inersimasut 5 %-imit ikinnerusut pujortartartut. Eurobarometerimi misissuineq 2021-meersumi, europami innuttaasut tupanut cigaretinullu elektroniskiusunut isiginnittaaseq misissorneqarsimavoq, tassanilu Sverigemiut akissuteqaataat qiviaraanni maannakkumut pujortartartut 7 %-iinnaapput, taannalu nuna ataatsimut qiviassagaanni nunaavoq pujortartarneq eqqarsaatigalugu appasinnerpaamik inissisimasoq. EU tamakkiisumik qiviassagaanni pujortartartut 23 %-imi inissisimapput. Sverigemi paasissutissat 2022-miittut qiviaraanni ulluinnarni pujortartartut 5,6 %-imi inissisimapput. Sverigermiullu 16-init 29-nut ukiullit qiviaraanni pujortartartut 3 %-iinnaapput, EU-lu qiviaraanni pujortartartut 15-init 24-nut ukiullit 29 %-iupput. Europamittaaq inuusuttut pujortartartut ikinnerpaapput Sverigemiupput. Aamma takuuk Ramström L. (2016).

Kisitsisit 2018-imi WHO-mit saqqummersinneqartumi takuneqarsinnaavoq Sverigemi tupanik toqquteqartartut annikinnerpaamiittut, aammalu Europamut sanilliullugu angutit puakut kræfteqalersartut ikinnerpaasut (Ferlay et al., (2020)). Ramstrom (2020)-ip kisitsisit Global Burden of Disease Study (2019)-imeersut misissornerani paasivaa, EU-mi angutit tupat peqqutigalugit toqquteqartartut amerlassusaat eqqarsaatigalugu, Sverigemi angutit tupanik toqquteqartartut ikinnerpaasut, aammalu "tassunga inissisimanermut pujortarnermit snusertarneq peqqutaanerpaasoq". Naggasiutigaaalu "nikotinik pissarsiniarnermi snusinek atuineq innuttaasut peqqissusaannut sunniuteqarsinnaasoq, tassami tupanik toqquteqartut ikinnerusinnaammata." (Issuaaneq nutsigaq)

The Royal College of Physicians nalunaarusiaa Nicotine without smoke: Tobacco harm reduction 2016-imi saqqummersumi naqissuserneqarpoq, Sverigemi snusunik atuisinnaaneq atuinerlu ”pujortartartut innuttaasut akornanni akuerisaasumik atuisunullu atorneqarsinnaasunik allanik periarfissaqartilluni, pujortagassaangitsunik allanik atilernikkut peqqissutsimut navianaataasinnaasunut apparsaataasartoq uppersaataasooq. Ingammik Sverigemi angutit pujortaratik snusertarput, taamaattumik pujortartartut ikinnerussuteqartorujussuupput, Europamilu ikinnerpaamik inissisimallutik. Tupamik akiuniarnermi suliniutit nalinginnaasut saniatigut snusunik pissarsisinnaanerup sunniutai naatsorsoruminaatsorujussuupput. Finlandip Sverigillu EU-mi ilaasortanngornerisa kingunerisaanik killilersuisoqalerneranit Finlandimi 1995-imiit snusunik atuisinnaajunnaanerup kingunerisaanik sunniutaanik misissuinerup nutaap takutippaa, Sverigemi snusunik atuisoqaannarsinnaanerisa kingunerisaanik pujortartartut ukiut qulit ingerlanerini 3,7 procentpointimik qaavatigut appariaateqartut.” (nutsigaq)

Qulaani oqaatigineqartut malillugit, nikotinimik atuinermi nioqutissat tupamik akoqanngitsut eqqarsaatigalugit, tupamik kissattartumut sanilliukkaanni navianaataat annikinnerunissaa naatsorsuutigineqarpoq, snusinillu nioqutissat eqqarsaatigalugit navianaataasinnaasut suli annikinnerullutik. Taamaattumik innuttaasut peqqissusaat eqqarsaatigalugu snusit atorneratigut iluaqutaasinnaasut annertunerupput.

Japanimi pujortartarnerup annertussusaasa annikillinissaanut sakkussatut THP atorneqaleqqammerpoq. Cummings et al. (2020)-p misissuineri aallaavigalugu aamma paasineqarpoq Japanimi tupat tunisat ukiumut procentinngorlugu annertussusaat 2015-ip naanerani THP-nik atuisinnaalernerup kingorna, kisitsimmut ukiumut appariaataasartoq tallimariaammik qaffariarsimasooq. Misissuisut oqaatigaat ” ukioq 2011-mit 2015-imut Japanimi tupanik pisisarnerup appariartornera arriitsumik annikilliarporpoq. 2016-imiillu tupanik tunisat annertuumik appariaateqarsimapput, piffissamilu pineqartumi niuerfinni [THP-t] pissarsiarineqarsinnaangorsimapput. ” (nutsigaq)

Caponnetto et al., (2023)-mi misissuineq tamanoortoq nakkutillinertalik ingerlanneqarpoq, tassanilu pujortartartut pujortassaarusunngitsut THP-nik e-cigaretinillu atuisut pujortassaartut annertussusaat misissorneqarpoq. Misissuinerup takutippaa THP-nik atuisut ”annertuumik pujortartarneri annikillisut, 40 %-ingajaallu misissuinerup naammassinerani pujortartarsimannngitsut” (nutsigaq). Misissuisuttaaq paasivaat ”EC-nik [e-cigaretit] atuneq tupanut taarsiutaasooq pujortassaartitsisarlanilu, aammalu THP-nik [tupat kissatsitat] atuneq saniatigut kajumissaarneqarnikkut pujortarunnaarnermik kinguneqarsinnaasooq. HTP-nik atuneq RC-mi nalaatanut sanilliunneqarsinnaapput.” (Nutsigaq)

Fagerstrom (2022) -mi nassuiarpaa nikotininut taarsiutaasinnaasunik atuiffiungaatsiartuni, soorlu e-cigaretit, tupat kissattakkat kiisalu snusit, pujortartarunnaarnerup annertusiartortartoq, sanilliussiffiusimappullu nunat eqqarlerineqartut, tunisassianik taarsiutaasinnaasunik

atuinikinnerusut. Paasissutissanilu maluginiarsimavaa, nunat nikotinalinnik allaanerusunik atuisuusut pujortarneri annikinnerusut aammalu ”nikotinalinnik allanik atuinikkut pujortarneq nalinginnaasunut – tassa pinaveersaartitsinernut pujortassaartitsiniarnernullu - sanilliullugu sukkanerusumik appariartortartoq.” (nutsigaq)

WHO-p e-cigaretinut isiginnittaasia Naalakkersuisunit malinniarneqartoq paatsoornermit aallaaveqarpoq, innuttaasullu peqqissusaannut immikkut ilisimasalinnit isornartorsiorneqartarsimalluni.

e-cigaretit pillugit inatsisitigut aalajangersaasoqarnissaanut siunnersuuteqarnikkut WHO-mi kukkusumik oqaatigineqarsimavoq, WHI-mi tupanik nakkutilliinermut (“FCTC”) sinaakkutissatut isumaqatigiissusiorneq tunngavigalugu RRP-nut aalajangersaasoqarsinnaasoq. FCTC-li malillugu tunisassiat pujutaqanngitsut tupataqanngitsullu nutaaliaasut pillugit inatsisiliortoqarsinnaanngilaq. FCTC “tunisassiat tupatallit”-nut attuumassuteqarpoq. RRP-t “tunisassiat tupatallit”-liunngillat, tupammi atorlugit tunisassiaanngimmata (e-cigaretit puussiaaqqallu oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut eqqarsaatigalugit), pujortartagaanatillu (e-cigaretit, puussiaaqqat oqummiartakkat nikotinitallit tupataqanngitsut THP-llu eqqarsaatigalugit). Taamaattumik FCTP tunngavigalugu tunisassianut pineqartunuta aalajangersaasoqarsinnaanngilaq.

Innuttaasut peqqissusaat pillugu periusissiami inuit pujortannginnerunissaannik tupallu pujuannik najuussuinnginnissaannik annikillisaaneq FCTC-mi anguniagaavoq. FCTC-p siullermeerneqarnerani nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit malillugit peqqissutsimut pisinnaatitaaffik eqqaaneqarpoq, allassimallunilu ilaasortat “tupanik akiuiniarnermi iliuusissat massakkut atorneqarsinnaasut naapertuuttullu, ilisimatuussutsikkut tunngavillit, teknikkigitigut aningaasatigullu eqqarsaatigineqarsimasut atorneqassasut” (nutsigaq). FCTC-mi artikel 1 (d)-mi tupanik nakkutilliiniarneq ima nassuiarneqarsimavoq ”tupanik nakkutilliineq tupanik aalajangersimasunik tunisassiornermut pissarsiniarnermullu attuumassuteqaannanngitsoq” aammali ” ajornartorsiuteqalersinnaanermut annikillisaanissamut periusissiaq atorlugu innuttaasut peqqissusaannik pitsanngorsaataasussamik tupat atorlugit tunisassianik atuisut atuinikinnerulernissaat tupallu pujuannik najuussisartut annikinnerulernissaat anguniarneqarpoq.” (nutsigaq). FCTC eqqortumik atoraanni, RRP-nillu atuisinnaagaanni, taava oqimaqatigiissaakkamik naleqquttumillu inatsisiliortoqartariaqassaaq, tassanilu tunisassiat assigiinngitsut eqqarsaatigineqartariaqarput, aammalu pujortarneq peqqutigalugu peqqissutsimut sunniutaasunut RRP-t annikillisaataaneri isiginiarneqartariaqarlutik, taakkualu saniatigut aamma pujortarneq ajortunik atuinnginnissaq (inuusuttu ilanngullugit) anguniarneqassalluni.

WHO-p tupanit ajoqutaasartunik annikillisitsiniarnermut aammalu tupanut nikotinanullu teknologinut nutaanut isiginnittaasiat innuttaasut peqqissusaat pillugit immikkut ilisimasalinnit arlalinnit isornartorsiorneqartarsimavoq. Assersuutigalugu:

- 2018-imi oktobarimi nikotinimik ilisimatusarnermi, politikkami aammalu ingerlatsinermi immikkut ilisimasallit 72-it imminnut attuumassuteqanngitsut WHO-mut kaammattuisimapput pujortarnermit nappaataasartunut akiuiniarnermut teknologiimik nutaalianut akuersaassasut, tassungalu atatillugu oqaatigaat: ”tupanik nakkutilliinermut innuttaasullu peqqissusaannut tunngatillugu, 2003-mi tupat pillugit sinaakktissatut isumaqatigiissusiortoqarnerata kingorna nunarsuaq ineriartungaatsiarnikuusoq. Maannakkullu nikotinimik pissarsissutaasinnaasut (ANDS) allaaneruset isiginngitsuusaarneqarnissaat itigartitsissutigineqarnissaallu ajornarsisoq. Atorneqalereerput teknologiilu nutaaq atorlugu atuisut nikotinimik tupamik ikumatitsinngikkaluarlutik pujumillu najuussinngikkaluarlutik pissarsisinnaalernikuupput. Teknologii nutaat ”tupat ajoqutaannik annikilliiniarnermi” innuttaasut peqqissusaannut malunnaatilimmik sunniuteqarsinnaallutillu pilertortumik malunniutaasinnaapput.” (issuaaneq nutsigaq)
- Immikkut ilisimasallit attuumassuteqanngitsut cigaretit elektroniskiusut pillugit WHO-p 2020-mi apeqqutigisaanut akissuteqaataanullu isorinnipput, kukkunaallutillu nalornisitsineraallutiik – immikkullu ilisimasalik oqarpoq: ”Allakkiamik matuminnga allassimasut, kukkusumik allassimasut pillugit, akisussaaffimmik tiguisariaqarput, tassami pujortartartut navianaateqannginnerusunut nuussinnaanannut aporfilersuigamik.” (issuaaneq nutsigaq)
- 2021-mi oktobarimi nikotinimik ilisimatusarnermi, politikkami aammalu ingerlatsinermi nunat tamalaat akoranni immikkut ilisimasallit 100-rujut nuimasuusut Nunarsuaq tamakkerlugu peqqissutsimut kattuffimmut kaammattuipput “pujortartarnerup kingunerisaanik peqqissutsimut ajoqutaasunik annikillisaaniarneq nunarsuaq tamakkerlugu periusissiuunneqassasoq, tassanilu peqqissutsip piujuartitsinermik tunngaveqarluni ineriartortinneqarnissaa anguniarneqassasoq.” (issuaaneq nutsigaq)
- Nunarsuaq tamakkerlugu peqqissutsimut kattuffimmi pisortaanerusimasut marluk The Landetimi allapput, WHO-mi pujortartarnerup kingunerisaanik peqqissutsimut ajoqutaasunik annikillisitsiniaanermut periuitsinik akuersissuteqartoqannginnera, nunarsuarmi innuttaasut pujortartartut 1,3 milliardinik amerlassusillit, siusinaarlutillu toqunissamat navianaateqartuusut, peqqinnarnerusunik toqqagassaqarnissaannut killilersuisut. Allattut oqaatigaat WHO-p e-cigaretinut tunisassianullu nikotinalinnut allanut isiginnittaaserisaa tupanut isiginnittaasiusup assigisaasut isiginnittoqarnissamat ilisimatuussutsikkut tunngavissaqartoqanngitsoq. Isiginnittaaseq pineqartoq navianaataasinnaasunut attuumassusilinnut isiginiaanngitsoq allaatigineqarpoq. Allattullu oqaatigaat “WHO-mi nikotinimik pissarsissutaasinnaasut nutaaliaasut akuerineqartariaqartut. Nunat pujortarnerup kingunerisaanik ajoqusernernik annikillisaanermut iluaquteqartut, soorlu New Zealand, Sverige, Norge, Tuluit Nunaat Japanilu COP10-mi ilaasortaasunut allanut siunnersuummut taperseeqquneqarput, taamaaliornikkut pujortartartut sukkasuumik

ikileriaateqarsinnaammata. Nunarsuarmi innuttaasut 1,3 milliardit pujortartarsuusut, taakkunanngalu affaat toqujaartuusussaasut, allatut aqutsisoqarnissaanik pisariaqartitsipput.” (issuaaneq nutsigaq)

Uteqqiineq

RRP-t ulorianarsinnaanerini isiginnittaatsip annertusiartuaarnera eqqarsaatigalugu, tunisassiat pineqartut pillugit naalackersuisut Kalaallit Nunaanni malittarisassiornissaminut uppernarsaatiniq tunngaveqarsinnaapput, taamaalillutik tunisassiat inerteqqutaanngitsumik pissarsiarineqarsinnaassallutik. Malittarisassat naleqquttut, tunisassiallu navianaatigisinnaasaannit aallaavillit atorveqartariaqarput. Sillimaniarneq pitsaassuseq meeqqat ukiukitsullu eqqarsaatigalugit ernummatit, tunisassiat pillugit aalajangersaanikkut aaqqiiffiqarsinnaapput. Naalackersuisut pujortartartorpassuit inuunerannut iluaqutaasinnaasumik allanngoriartornermut ingerlatsisinnaassuseqarput.

Naalackersuisut aalajangiinissaminut ataatsimut isigalugu innuttaasut peqqissusaat nalilersuiffigisimangilaat. Nalilersuisoqannginnera tunngavigalugu siunertaq ajunngitsuunersoq naapertuuttuunersorluunniit Naalackersuisut uppernarsarsinnaangilaat. Innuttaasut peqqissusaat pillugu politikki eqqarsaatigalugu tunisassiat tupatallit nikotinitallillu, annikinnerusumik navianaatillit pillugit inerteqquteqarneq kukkuneruvoq. Inerteqquteqarnermi aallaavigalugu pujortartartut ulorianarnerusunik ingerlatsiinnassagamik.

Malittarisassanik ingasappallaanik malittarisassiornikkut ulorianartoqarsinnaasoq Royal College of Physicianup 2016-imi nalunaarusiaminni ilalerpaa allallutillu:

“ e-cigaretinit ajoqutaasinnaasut annikillisinniarlugit, soorlu e-cigaretini aalap toqunartortai, nalinginnaasunngortitsineq, pujortartaqqittalerneq imaluunniit navianaataasinnaasut allat tunngavigalugit malittarisassiorqassappat, taava tamanna navianaataasinnaasut aallaavigalugit mianersortumillu malittarisassiorfigalugu pisinnaavoq. Kisiannili e-cigaretit pissarsiarineqarsinnaaneri, mamaqannginnerunissaat imaluunniit akuerisaaneruneri, akisunerunissaat, atoruminarneruneri imaluunniit famakologiskimik tunngaveqarluni imaluunniit tunisassiat nutaaliaanerusut ineriartortitat pitsaanerusullu siuarsarneqannginnissaat anguniarlugu inatsisiliortoqassappat, taava tamanna ajoqutaassaaq pujortartartullu pujortaannartassallutik.” (issuaaneq nutsigaq)

Uani erseqqissassavarput tunisassiat pillugit malittarisassiorqarnissaa akerlerinnginnatsigu, isumaqataavugulli. Malittarisassiornissarli akisussaassuseqartumik ineriartornissamut pujortartartullu allanut ikaarsaarsinnaanissaannut qulakkeerinnittumik ingerlanneqartariaqarpoq. Anguniagarput tassaavoq illuatungeriittumik, asuliinnaanngitsumik kukkusumillu tunngaveqartumik malittarisassiorqannginnissaa, kisiannili navianaataasinnaasut eqqarsaatigalugit

malittarisassiortoqarnissaa. Malittarisassiornermilu tunisassiat tupanut nalinginnaasutut ajornerusutulluunniit isigineqassanngillat.

Tupat mentolitalit inerteqqutaalernissaanut siunnersuuteqarneq paatsoorneruvoq tunngavissaqaranilu.

Uagut paasinnittaaserput aallaavigalugu siunnersuummi tupanik mentolitalinnik inerteqquteqarniarmi mamassutsit akui inuusuttunit soqutigineqarsinnaasut (soorlu tunguarnikkut mamakujutorsunnittulluunniit) immikkoortinneqanngillat. Mentoli tupani tunisassiaasuni ilisimaneqarluareerpoq, pujortartalernermullu arlaannaatigut peqquataasortoq uppernarsaatissaqarani.

Mentolisunnittunik pujortarsinnaanermik inerteqquteqarneq tunngavigalugu pujortartartut pujortassaartassasut uppernarsaatit aallaavigalugit oqartoqarsinnaanngilaq, taamaattoqarneralu innuttaasut peqqissusaanni anguniarneqartup angunissaannut naammassinnissinnaannginnermut tamanna ersersitsivoq.

Amerikami British American Tobaccop ataani suliffeqarfiup Reynolds American Inc. (" **RAI** ") -ip professor Jonathan Klickimit, Charles A. Heimboldillu, University of Pennsylvania Carey Law Schoolimi aammalu Erasmus University Rotterdamimi Erasmus Chair of Empirical Legal Studiesimi inatsisilerinermi Jr. professori nalunaarusioqquneqarsimavoq. Professor Klickip nalunaarusiamini europami mentolinik inerteqquteqarni misilittakkat misissorsimavai, misissuinerminilu paasissutissat annertuut EU-mi niuerfinit sisamaneersut longitudinelit aallaavigisimavai, tassanilu inersimasut pujortartartut mentolimik inerteqquteqarnerup siorna kingornalu pujortariaasiinik misissuinermeersuupput. Sanilliusiffissaqarnissaq anguniarlugu assinganik amerikami inunnik misissuisoqarsimavoq. **Professor Klickip immikkut ilisimasalinnut nalunaarusiaa, akissuteqaammut matumunnga ilanngussat aappaattut kopiiganngorlugu ilanngunneqarsimavoq.**

Professor Klickip EU-mi mentolinik atuisinnaanermut inerteqquteqarnerata kinguneri ataani allassimasut ilaatigut paasisimavai:

- EU-mi mentolimik akulinnik inerteqquteqalernerata kingorna EU-mi pujortartartut misissuiffigineqartut ikileriaateqarnerisa kisitsisitaat qivaraanni, amerikami misissorneqartut ikileriaataasut annertutigipput, tamatumalu takutippaa mentolinik inerteqquteqarnerup kingunerisaanik inuit pujortartarunnaarsimanissaat ilimanaateqanngitsaq.
- EU-mi tupanik mentolitalinnik inerteqquteqarnerup kingorna EU-mi pujortartartut misissukkat akornanni ulluinnarni pujortartartuuneq qaffariaateqarpoq, amerikamilu

misissorneqartut ulluinnarni pujortartartuunerat annikinnerulluni, tamatumalu takutippaa mentolimik inerteqquteqarneq Innuttaasut peqqissusaannut iluaqutaanngitsumik kingunerluuteqartoq.

- EU-mi tupanik mentolitalinnik inerteqquteqarnermi, pujortartartut misissorneqartut akornanni ullormut tupat pujortarneqartartut, amerikami apersorneqartut ullormut pujortartagaannit allaanerunngillat, tamatumalu takutippaa EU-mi mentolimik inerteqquteqarneq tupanik atuinermit sunniuteqanngitsoq.
- Misissuinermit inuit EU-p tupanik mentolitalinnik inerteqquteqannginnerini mentolitalinnik pujortartartuinnaat misissorneqarsimasuuppata, misissuinermit paasisat taamaaginnassapput. Tassungalu ilaapput kisitsisitigut ilimanaateqarmat EU-mi nunani mentolitalinnik pujortartartut EU-mi mentolitalinnik pujortarnissamut inerteqquteqarnerup kingorna ulluinnarni pujortartartut 7 %-imik qaffariaateqarneri, tamatumalu naqissuseqqiinnarpaa mentolitalinnik pujortarnissamut inerteqquteqarneq killormut sunniuteqartoq.
- Naak EU-mi mentolitalinnik pujortartartut inerteqquteqarnerup kingorna pujortassaarnissartik arlallit oqaatigisimagaluaaraat, ikitsuinaat pujortassaarsimapput. EU-mi mentolitalinnik pujortarsinnaanermik inerteqquteqarnerup nalaani pujortassaartut amerlassusaat USA-mi mentolitalinnik pujortartartut pujortassaartut amerlassusaannut sanilliullugu assigiinnanngikkunik, ikinnerupput. Kisitsisit pineqartut aallaavigalugit oqaatigineqarsinnaanngilaq mentolitalinnik inerteqquteqarnermit pujortassaarnianut naatsorsuussattut sunniuteqarsimanera uppersarsarneqarsinnaasoq.
- EU-mi mentolitalinnik pujortarnissamut inerteqquteqalernerup nalaani, mentolitalinnik pujortartartut 12 %-ii pujortagassanik mentolitalinnik sulii pisisarput – pujortagassat mentolitalinnik pisiarineqartartut inerteqqutaasimassapput. Qaammatit arfinillit qaangiuppata kisitsisit 15 %-imut qaffariaateqarput, ukiorlu ataaseq qaangiuppata kisitsisit 14 %-imi inissisimalerlutik.

Professor Klickip naggasiutigalugu oqaatigaa ”ataatsimut isigalugu kisitsisit takutippaat EU-mi mentolitalinnik pujortagassanik inerteqquteqarnerup kingorna pujortartartut, ingammik mentolitalinnik pujortartartut, ikilisinnissaannut anguniagaqarneq naammassineqarsimanngitsoq, akerlianilli EU-mi mentolitalinnut inerteqquteqarnerup kingunerisaanik killormut sunniuteqartoqarsimanera uppersarsaatissartaqarpoq, tassami EU-p nunataani ulluinnarni pujortartartut amerleriaateqarsimagamik.” (issuaaneq nutsigaq)

Professor Klickip misissuinermini paasisani misissoqqinniarlugit Nielsenip tunisanit paasisutissaataat – niuerfinni pineqartuni (Finlandi minillugu – taakkunani Nielsenip tunisinermit paasisutissaatai pissarsiarineqarsinnaanngimmata) misissoqqissimavai. Tunisanit paasisutissat

misissorneqarnerani, misissuinermini paasisat uppersarneqarqippit, professor Klickilu ima naggasiivoq "Nielsenip tunisanit paasisutissaataat qiviaraanni, periutsinik misissueriaatsini kisitsisitigut takuneqarsinnaangilaq EU-mi mentolitalinnik inerteqquteqarnerup sunniuteqarsimanissaa... Tassa imaappoq EU-mi mentolitalinnik inerteqquteqarnermit pujortartartut ikileriaateqarsimaneranut uppersaatissaqanngilaq." (issuaaneq nutsigaq)

Professor Klickip tunisanit paasisutissat misissugaat Liber et al (2022)-imi suliaq assigivaat, taakkualu mentolitalinnik inerteqquteqarnerup kingunerani Polenimi tupanik tunisat allanguuteqarnerinik takussutissartaqanngillat. Misissuineq pineqartoq amerikami FDA-mit aningaasaleeqataaffigineqarsimavoq, misissuinermilu EU-mi mentolitalinnik inerteqquteqarnerup Polenimut qanoq sunniuteqarsimansoq misissorneqarsimavoq, misissuisullu allapput "Mentolitalinnik inerteqquteqarnerup malitsigisaanik Polenimi cigaretinik tunisineq allanguuteqarsimangilaq ", aammalu "cigaretinik mentolitalinnik tunisineq 97 %-imik appariaateqarpoq, taakkuali cigaretinik nalinginnaasunik taarserneqaannarput," (issuaaneq nutsigaq). Paasisutissat aallaavigalugit misissuisut oqaatigaat "Polenimi uppersaatit takutippaat cigaretinik mentolitalinnik inerteqquteqarnermi, cigaretinik pisisarneq malunnaatilimmik appariaateqartoqanngitsoq," aammalu "mentolitalinnik inerteqquteqarniartut allat, politikkimik anguniarneqartoq anguniarlugu, mianersortumik ingerlasariaqarput," (issuaaneq nutsigaq).

Carpenter og Nguyen (2021)-ip misissuinermini canadami provinsini mentolitalinnik inerteqquteqarnerup nalilersorneqarpoq, tassanittaaq pujortartartut pujortassaarnerannut takussutissanik nassaartoqanngilaq. Misissuisut paasivaat provinsini mentolitalinnik inerteqquteqarnermi, inuusuttut akornanni mentolitaqanngitsunik pujortartartut annertunerulertut, ataatsimullu isigalugu inuusuttut pujortartarnerannut sunniuteqanngitsoq. Aammattaaq misissuinermini paasineqarsimavoq provinsini mentolitalinnik inerteqquteqarfiusuni pujortartartut tupasiniaaraangamik pisiniarfiit tankeqarfiillu nalinginnaasut pisiniarfiginagit First Nations reservatinut pisiniartalersimasut (taakkununga inerteqquteqarnerup atuutinnginnami).

Mentolinut inerteqquteqarnerup tunngavigalugu inerteqqutinik niuernerup annertunerulersinnaavoq, taakkunanilu inersimasut pujortarusunnerusaat pissarsiarineqarsinnaassallutik. Tamassumalu EU-mi mentolitalinnik inerteqquteqarnerup kingorna inerteqqutinik niuertoqalernissaa takutippaa, tassami misissuinerup takutereerpaa misissuinermini apersorneqartuni 14 %-it mentolitalinnik inerteqqutinut niuerfiit aqqutigalugit pisisoqartartoq; aammattaaq pujortartartut namminneerlutik mentolitalinnik sananiartartut takussutissaqarpoq, angerlarsimaffimmilu mentolitalersuisinnaanissamut videuliortoqarlunilu nittartakkatigut siunnersuutitsialannik siammarterisoqartartoq paasineqarluni.

Akissuteqaat: Siullertut maluginiaqquneqarpoq Naalakkersuisut aaqqiissuteqarnerup kingunerisaanik pissutsinik atuuttunik ingerlatsiinnarnermik kinguneqartumik unioqqutitsisoqarsinnaaneranik kinguneqarsinnaanera pillugu pineqartuni aaqqiissuteqanngiinnarsinnaanngimmata.

Mentol tassaavoq susunnissaat, tupap sakkortuumik mamassusaanik annikillisisartooq, tupap mamassusaanik nuannarinningittunut tunngatinneqarsinnaasoq, taamaammat inerteqquteqartitsinissaq nalilernerqarpoq pingaaruteqartutut pisariaqartutullu. Taamatuttaaq aalajangersakkap ataqatigiinneranut, mamassutsinik tamanik aniatitsinernullu akuliunneqartartunik inerteqquteqarneq isiginiarneqassaaq, taamaasilluni mentolinik inerteqquteqannginnerup nikotinik tunisassianut taarsiutaasinnaasutut tunngatinneqalernissaa, taamaasilluni siunnersuutip anguniangaanut atuinerup annikillisinneqarnissaanut akerliinnerussalluni.

Tupanik tuniniaanermi pisiniarfinni saqqummersitsisarnermik inerteqquteqarnissamut siunnersuut (“RDB”) pissutissaqanngilaq

Inatsisissatut siunnersuummi pisiniarfinni tupanik saqqummersitsisarnermik inerteqquteqartoqarniarpoq. Europami nunat assigiinngitsut, Danmarkilannullu, tamanna atuutilersinnikuuaat. Pujortartartulli ikilinissaannut arlaatigut uuttorneqarsinnaasumik sunniuteqarnikuunngilaq, taamaattumik pisiniarfinnut asuliinnaq suliaqartutut tamanna isigineqarsinnaavoq. Taamatut siunnersuusiornikkut meeqqat inuusuttullu tupanik pissarsisinaanerat sunnerneqarsinnaanissaa naatsorsuutigineqanngilaq. Taamaattumik BAT-ip isumaa naaportorlugi inatsisissatut siunnersuummik suliaqartoqarneranut atatillugu tamanna peerneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Nunat assigiinngitsut RDB-mik atuutilersitsinikut paasissutissaataat malillugit inerteqquteqarneq arlaatigut sunniuteqarsimaneranik takussutissaateqanngillat tapersersuinatillu. Saqqummersitsisinaanermullu inerteqquteqarfiusut qiviaraanni, taamatut inatsiseqalernikkut inuusuttut innuttaasullumi ataatsimut isigalugit pujortarnikinnerulersimangillat. Assersuutigalugu:

- 2017-imi Tului Nunaanni RDB-t pisiniarfinnut annernut sunniutaat misissorneqarmat, paasineqarpoq ”Tului Nunaanni pisiniarfinni angisuuni PoS [Point of Sale]-mik tupanik saqqummersitsinissamut inerteqquteqarnerup kingunerisaanik inuusuttut ikinnerusut pisiniarfinni minnerusuni annerusunilu tupanik takusannginnertik oqaatigaat, taamaakkaluartoq peersineq inuusuttut akornanni pujortannginnerunermik kinguneqanngilaq.” (nutsigaq)
- 2013-imi Canadami RDB-nik misissuisoqarneratigut aamma RDB pujortartarnermut, pujortassaarniarnermut pujortassaarusussuseqarnermullu sunniuteqartarnera takussutissaqanngilaq. Misissuisulli akerlianik nalunaarusiami erseqqissarpaat misissuinermi inernerusut RDB-t pillugit teoriinut, tassa pujortangaatsiartartunut pilertortumik sunniuteqartarneraasunut, naapertuutinngitsut. Taamaalilluni RDB-p sunniuteqannginnera oqaatigalugu. (nutsigaq)

- Irlandimi saqqummersimatitsinissamut inatsiseqalernerata kingorna siulianilu pujortartarnerup inissisimanera pillugu misissuinerup takutippaa, inerteqquteqarneq inuusuttut pujortartarnerannut sunniuteqanngitsoq (“inatsisip atuutilersinneqannginnerani inuusuttut 10 %-it pujortartarnermik nalunaaruteqarsimapput, inatsisillu atuutilernerata kingorna inuusuttut 10,5 %-it nalinginnaasumik pujortartarnermikk nalunaaruteqarlutik...”). Misissuisullu inersimasut pillugit misissuigamik aamma assinganik paasisaqarput “Inatsimmik atuutilersitsinerup kingunerisaanik pilertortumik pujortartarnerup malunnaatilimmik annikinnerulernermik takussutissaqanngilaq”. (nutsigaq)
- 2001-imi Islandimi pisiniarfinni saqqummersitsivimmiittoqarnissaanut inerteqquteqartoqarnera pillugu misissuinerup takutippaa, saqqummersitsivimmiisitsinissamut inerteqquteqarnera pujortartartut ikileriaateqarneranik kinguneqanngitsoq. JTI-p inassuteqarneratigut Europe Economicsip 2009-mi nalunaarusaani paasineqarpoq ”saqqummersitsivimmiisitsinissamut inerteqquteqarnerup kingorna Islandimi pisiortortarnerup atuisarnerullu allannguuteqarneri pillugit kisitsisitigut tunngavissartaqanngilaq. Taassumalu saniatigut saqqummersitsivimmiisitsinissamut inerteqquteqarnerup kingorna innuttaasut akornanni imaluunniit 15.it 19-inillu akornanni pujortartarnermut sunniuteqartoqanngilaq.” (nutsigaq)

RDB-ttaaq pisiniarfinnut minnerusunut annertuumik naapertuutinngitsumilli sunniuteqarsinnaavoq. RDB siunnersuutigineqartutut atuutilersinneqassappat, pisiniarfiit mikinerusut inatsimmut malinninniarlutik, pisiniarfimmi allanngortiterinissamut, aningaasartuutigisassanut matussusiiniarnissaat killeqarsinnaavoq. Pisiniarfiittaaq mikinerusut tunisassaraluminnik pisiniarfinnut annerusunut annaasaqassapput, tassami tunisassianik takutitsinnaanerup kingunerissammagu pisiniat isumaqalissasut pisiniarfinni takutitsiviusinnaasuni pisiarinqarsinnaasut assigiinngitsut amerlanerusut. Pisiniarfiit minnerusut pujortartartut pisiarikkajuttagaannik (pisiniat pisiniarfinnut minnerusunut kioskinullu tupanik pisiniartillutik saniatigut pisiarisartagaat, soorlu iffiat, immuit, chokolaatit assigisaallu) pisisoqartarnissaa aningaasatigut pisariaqartinneqarpoq, taamaattumik pisiniarfiit minnerusut tupanik pisisartunik annaasaqarunik isertitatigut malugilluarsinnaavaat.

Naatsumik oqaatigalugu paasissutissat tutsuiginartut, misissuinermit pissarsiarineqartut, imaluunniit pujortartarneq pillugu misissuinermit paasisatigut oqaatigineqarsinnaanngilaq RDB pujortartarnermut sunniuteqartartoq, taamaattumik aamma oqartoqarsinnaanngilaq RDB-mik atuutsitsilernikkut Kalaallit Nunaanni pujortartarneq annikilleriaateqassasoq.

Akissuteqaat: Takussaatsineq maluginiartitsilersarpoq, maluginiartitsinerlu soqutiginnitsilersarluni, soqutiginninnerullu kingunerisarpaa tunisaqarneq, taakkuuppullu niuernikkut iliuusissiarineqartartunut tunngaviusartut, atuinermut pissutsinik ilimagisaasuni takutinneqartut. Tupanik tunisassiat tarrisinnerisigut piserusussusermik pissusilersorneq

annikillisinneqassaaq, pingaartumik inuusuttut akornanni, isigisaminnik aalassatsinneqartunik aalajangiikkajuttuni. Inuit pujortarunnaarniarsarisut tupap ingalassimanissaa ajornannginnerutittarpaat tunisassianik pisiniarfinni eqqaasinneqannginnikkut. Tupanik takussaatitsinnginnerunermi inuiaqatigiinni pujortarnermut pissutsinik allanngueqataasinnaapput, taamaasilluni ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit akornanni pujortartarnej annikillisissinnaallugu. Aammattaaq meeqqat inuusuttullu tupanit neqerooritinit tunisassianiillu sunnerneqarsinnaanerat annikillisissavaa, pujortartalernissaannik kinguartitsinermik pujortartalinnginnermilluunniit kinguneqarsinnaalluni.

Naalakkersuisut naatsorsuutiginnilaat siunnersuummi taannarpiaq ingerlaannartumik tupanik nioqquteqarnermut allannguissasoq, siunnersuummili tassani ungasissumik isigisumik pilersaarusiornervoq pitsaasumik kinguneqartussatut ilimagineqartoq.

Inatsisissatut siunnersuutit inatsisinik unioqqutitsipput.

Inatsisissatut siunnersuutit EU-mi inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisummut (“EMRK”) naapertuutinnngillat. Uani ilaatigut atuisut nioqqutissanik namminneerlutik toqqaasinnaanerat, peqqissutsimut pisinnaatitaaffiinut kiisalu niuerfinnut assigiimmik periarfissaqarnissamut pisinnaatitaaffiinut unioqqutitsipput, aammalu tupanik tunisassiortut piginnittuusinnaanermut pisinnaatitaaffiinut, tassunga ilanngullugu meqqinut pisinnaatitaaffiinut Danmarkimi tunngaviusumik inatsimmi EMRK-imilu illersorneqartunik ukioqqutitsipput. Naalakkersuisulli qulaani pisinnaatitaaffiit taakkartorneqartut innuttaasut peqqissusaannik illersuinissartik anguniarlugu killilersuiinnaapput, taamaaliornissamulli naligiissitaanermik misissuineramik sukumiisumik ingerlatsisoqaqqaartariaqarpoq. Inatsisilli pissarsiarineqarsinnaasut takutippaat, siunnersuutit inuit peqqissusaannut iluaqutaanatik ajoqutaasinnaasut, taamaattumik tamanna inatsisiliornissamut siunnersuuteqarnermut tunngavigineqarsinnaanngilaq.

Mentholimik akulinnik inerteqquteqarnissamut tupanik tunisassiortut suliffeqarfiutaannut annaasaqaataangaatsiassaaq, naak innuttaasut peqqissusaannut uppernarsaatitalimmik takussutissaqanngikkaluartoq. Inersimasullu atuisuusut toqqaasinnaanissaminnut killilersorneqassapput, niuerfimmi unammilleqatigiinneq equtinneqassaaq inerteqqutaasumillu niuertoqarnissaanut periarfissiisoqassalluni.

RDN-ttaaqq tunngaviusumik pisinnaatitaaffinnik, nuna tamakkerlugu aammalu nunat tamalaat akornanni tunngaviusumik oqaaseqarsinnaatitaanermut pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsivoq, tassunga ilanngullugu IP-nut pisinnaatitaaffiit saniatigut unammillersinnaanermut pisinnaatitaaffiit.

Akissut: Naalakkersuisut siunnersuutip inerteqqutaaneranik oqaatigineqartut ilisarisinnaanngilaat. Akissuteqaammi arlaleriarluni oqaatigineqartutut siunnersuutikkut inatsisitigut allanngortinniarneqartuni allannguuteqanngilaq nunani allani misilinneqarsimanngittunik,

taamatuttaa eqqartuussisarnikkut assigisaannilluunniit aaliangiisoqarsimangilaq inatsisitigut iliuuseriniarneqartut inerteqqutaanerini takussutissiisunik, oqaatigineqartunik tapersiisunik.

Siunnersuutit Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffinut unioqqutitsipput.

Inatsisissatut siunnersuutit WHO-mi isumaqatigiissutit malillugit nunat tamalaat akornanni pisussaaffinnik unioqqutitsissapput, ilaatigut niuernermi teknikkikkut killilersuinerit pillugit isumaqatigiissut aamma akitsuutit niuernerlu pillugit isumaqatigiissut unioqqutinneqassapput.

Akissut; Qulaani allassimasut akissuteqarfiginiarlugit WHO-mit tupat pillugit nalunaarusiaq aammalu "WHO report on the global tobacco epidemic, 2021" innersuunneqarput, taakkunani ilaatigut allassimavoq nioqqutissat nikotinitallit tupataqanngitsulli atorneratigut nioqqutissanik tupatalinnik atuisoqalersinnaasoq kiisalu nioqqutissat nikotinitallit tupataqanngitsulli peqqissutsimut navianaataat annikinnerunngitsut.

Periarfissat taarsiutaasinnaasut arlaqarput.

Uppernarsaasikkat taarsiutaasinnaasutu arlaqarput, taakkualu naapertuuttuupput, pitsaasuupput, atornerarsinnaapput innuttaasullu peqqissusaannut tunngatillugu anguniakkanut naammassinnissutaasinnaallutik. Taakkualu ilaatigut imaraat:

- RRP-t pitsaassusaat qularnaatsuunissaallu anguniarlugu inatsisitigut sinaakkutissanik atuutilersitsineq aammalu inuusuttunut nittarsaanneqannginnissaat, inersimasunullu pujortartartunut pissarsiarineqarsinnaanissaat;

Akissuteqaat: ilanngunneqanngilaq.

- Inuusuttunut naleqqussakkamik tupanik mamarsaatitalinnik nittarsaasoqarnissamut inerteqqussut. Taamatut iliuuseqarnermi siunertaavoq tunisassiat mamassusillit inuusuttunut nittarsaanneqartartut iliuuseqarfiginissaat, uanili inersimasut pujortartagaat nalinginnaasumik mamallit, soorlu menthol, pineqanngillat;

Akissuteqaat: ilanngunneqanngilaq.

- Inuusuttut ilinniarfiinut tunngassuteqarnerusumik anguniagaqarnissamik atuutilersitsineq;

Akissuteqaat: Pujortarunnaarnissamut neqeroorutiniq pilersitsisoqassaaq oqaaseqaammut ilanngunneqarsinnaasumik.

- Inatsisit atuuttut, ukiukitsunut tuniseqqusaannginnermut attuumassusillit, erseqqissaassutigineqarnissaat aammalu/imaluunniit ukiunik uppersaateqarnissamut iliuusissanik allaanerusunik atuutilersitsineq; aamma

Akissuteqaat: Ukiunik uppersaanermi iliuutsinut pioreersunut allannguinnessamut pissutissiingilaq.

- Inersimasut ukiukitsunut tupanik pisitsitsisarnerinut inerteqqummik atuutilersitsineq.

Akissuteqaat: ilanngunneqanngilaq.

Inerteqqutinut niuerfik

Tupat saniatigut tunisassiat nikotinitallit tuniniaqqusaajunnaassappata naatsorsuutigineqarpoq inerteqqutinut niuerfik annertusingaatsiassoq, tassami tunisassiat inerteqqutaasut, nakkutilliinerit inatsisillu atuuttut avataatigut tuniniarneqalissammata.

Inerteqqutinut niuerfiup annertusiartornera assigiinngitsutigut unamminartorsiortitsissaaq:

- Siullertut inerteqqutinut niuerfiup annertunerulerneratigut meeqqat ukiukitsullu nikotinik tupanillu pissarsisinnaanissaat periarfissaalissaaq. Meeqqat ukiukitsullu nikotinik tupanillu pissarsisinnaaneri, inerteqqutaanngitsumik niuerfik aqqutigalugu inatsisit atuuttut malillugit nakkutigineqarsinnaavoq, Australiami e-cigaretit nakorsamit taamaallaat tunniunneqarsinnaapput, naalakkersuisoqarfiannili paasissutissat qiviaraanni, takuneqarsinnaavoq inuusuttut 14-iniit qummut ukiullit e-cigaretinik atuineq 2019-imit (2,5 %) 2022-2023-mut (7,0 %) pingasoriaatingajammik qaffariaateqarsimasoq, inuillu 18-init 24-nut ukiullit qiviaraanni, takuneqarsinnaavoq kisitsisit sisamariaatinngorsimasut (5,3 %-mit 21 %-mut), inuusuttullu 14-init 17-inut ukiullit qiviaraanni, kisitsisit tallimariaataat sinnerlugu qaffariarsimapput (1,8 %-imit 9,7 %-imut). Paasisallu aallaavigalugit oqaatigineqartariaqarpoq inatsisit siunertaat, tassa meeqqat inuusuttullu nikotinik tupanillu killilersugaanngitsumik pissarsisinnaanissaannut, anguniagaq naapertuutinningsoq.
- Nikotininut tupanullu inerteqqutaasumik niuerfeqalerneratiguttaaq atuisut nioqqutissanik pitsaavallaanngitsunik pissarsisinnaalersinnaapput. Inerteqqutaasunik nioqquteqartarfimmi nioqqutissat imarisaat pitsaassusaalluunniit nakkutigineqarneq ajorput, taamaattumik atuisut nioqqutissanik allassimasut saniatigut akorineqartunik pisarsinnaapput, taamaallitutik atuisut aannajaarniutinit ulorianarnerungaatsiartunik pisalersinnaallutik.

Piffissaq atuutilersitsiffiusoq

Inatsisissatut siunnersuutip suliarineqarnerani suliap inatsisitigut suliarinissaanut piffissaq annikitsuinnaq atorneqartussaavoq, taassumalu kingorna atuutilersitsinissamut piffissaq aamma sivikitsuaraalluni. Tamannalu assigiinngitsutigut ernummatissartaqarpoq.

Siullertut inatsisissatut siunnersuut siammasissorujussuuvoq, taamaattumik inatsisip suliarineqarnissaanut piffissaq annertoq sukumiisumillu suliaqartoqarnissaa pisariaqarpoq, taamaaliornikkut qulakkeerniarneqassagami tupanut nikotininullu inerteqquteqarneq pujortagassanut nalinginnaasunut ajoqutaanngitsumik suliarineqarnissaa.

Taakkua saniatigut naqissuserneqartariaqarpoq tuniniaanissamut inerteqquteqarnissamut ulloq atuuttuulfissaq imm. 2-mi allassimasoq malillugu inerteqqutaanngitsumik niuerfiit inatsimmut nutaamut naleqqussarnissaannut piffissaliussaq sivikippallaartoq. Inatsisip atuutilersinneqarneratigut BAT-ip nunarsuaq tamakkerlugu tunisassiornertik pilersuinertillu aaqqissuussiffigisussaavaat, tamannalu minnerpaamik qaammatini 12-ini atuutilersikkiartuaarneqassaaq. Tassunga atatillugu pingaaruteqarpoq naqissusissallugu, tunisassiornitsinnut attuumassuteqartut aaqqissuussiffigineqarnissaat aatsaat pisinnaamat inatsisissatut siunnersuutip akuerineqarnerata kingorna.

Kalaallit Nunaannittaag attaveqaasersuinnikkut siammasissumik inissisimaneq eqqarsaatigalugu atuutilersitsiartuaarnissamut piffissaliussaq aamma naleqqussarneqartariaqarpoq, tassami massakkumut inatsisissatut siunnersuutaasumi allassimasut malillugit Kalaallit Nunaanni nioqqutissanik ilisivimmiisitsinissamut attuumassusillit naammassineqarsinnaanngimmata.

Atuutilersitsinissamut piffissaliussaq naleqquttoq tunniunneqanngippat, inerteqqutaanngitsunik nioqqutaasunik atuisut, inerteqqutaasunut niuerfimmu nuussapput, qulaanilu sunniutaasinnaasut nassuiarneri atorneqassallutik.

Akissut: Politikikkut kissaatigineqarpoq aaqqiissuteqarneq sukkanerpaamik atuutsilerneqassasoq politikikkut siunnersuutip akuerineqarneraniik, tassuunakkut peqqissutsikkut kingunerisassai pitsaasut sukkanerpaamik kinguneqartikkumallugit. Kinguartitseqqinnissaq tunisassiornikkut pilersuinikkullu pisariaqartutut nalilerneqanngilaq, Nunatsinnimi tunisassianik pineqartunik tunisassiortoqanngimmat.

Inatsisissatut siunnersuutip suliaralugu ingerlateqqilinnginnerani inatsisitigut aalajangersaaneq pillugu sunniutaasinnaasut sukumiisumik misissorneqartariaqarput.

Innuttaasut peqqissusaannut anguniakkat anguneqarnissaannut, aammalu Kalaallit Nunaata inatsisitigut sinaakkutigisaannut nunallu tamalaat akornanni pisussaaffinnut ataqinnittumik inatsisiliornissaq uppersaatit tunngaveqartumik, ersarissumik malinneqarsinnaasunillu inatsisiliornissamut pingaaruteqarpoq. Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuutit suliarineqarnerini attuumassuteqanngitsumik uppersaatillu tunngavigalugit inatsisitigut sunniutaasinnaasunik sukumiisumik misissuisimangillat, misissorsimanagillu inatsisissatut siunnersuutit inatsisinik

ukioqqutitsinersut, pisariaqarnersut Kalaallit Nunaannullu naleqqunnersut, naleqqussarneqarsimanersullu. Inatsisiliormi uppenarsaatiniq tunngaveqanngitsumik ingerlatsisimanerup takutippaa, Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuusioramik iluamik misissuisimannngitsut.

Qulaani tunngavilersuutit pissutigaligit BAT Danmarkip siunnersuutit sukannersumik akerlerai.

Naalakkersuisunut sukannersumik kajumissaarutigaarput inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatigut isumaliutersuutigineqarnissaat, kiisalu tamanna pillugu Naalakkersuisut sulinerup ingerlaqqinnissaanut periarfissaq sunaluunniit atussagaat.

Grønlands Erhverv

Grønlands Erhverv engrosmi aamma niuertarfinni Brancheni ataatsimiititaliat tassaasut Brugseni, Arctic Import aamma Pisiffik suleqatigalugit tusarniaanermi akissuteqaateqarput, tamatumalu saniatigut Pilersuisup tusarniaanermi akissuteqaat isumaqatigaa.

Tupanit nioqqutissat aamma tupanut taarsiunneqarsinnaasut pillugit Inatsisartut inatsisaannut siunnersuutip imarisaata annersaa tapersorneqarpoq, kisianni niuertarfinni sunoorsinik tuniniaanermut inerteqquteqarnissamut tunngatillugu ernumanartoqarpoq.

Nioqqutissanik inerteqquteqalersitsineq unioqqutitsilluni niuerfimmik aqunneqanngitsumik pilersitsisinnaavoq. Tamatuma nassatarisinnaavaa kinguneqaatissat kissaatiginngisat, matuma ataani peqqissutsimut aarlerinaataasinnaasut aamma sunoorsinik il.il. tuniniaanerup akiisalu aqunnissaannut ajornakusoortitsineq.

Branche isumaqarpoq, ajornartorsiummik taassuminnga iliuuseqarfiginninniaaraanni niuerfik malittarisassalik tulluarnersinnaasoq.

Pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu, niuerfik malittarisassalik inuiaqatigiit peqqissusaat qulakkeerniarlugu ilusilersorneqartariaqartoq kiisalu sunoorsinik atuinerup pitsaanngitsumik kingunerisassai annikillisassallugit. Tamatuma imarisinnaavaa tuniniaanermik nakkutiginninneq, sunoorsinik atuinerup aarlerinaatai pillugit paasitsitsiniaaneq kiisalu ukiukitsunut pissarsiassaannnginnissaannik iliuuseqarneq sunniuteqarnerusoq.

Taamaattumik kajumissaatigaarput, sunoorsinik niuerfimmik malittarisassiuussinerup iluaqutigisinnaasaasa ajoqutigisinnaasaasalu misissoqqissaarneqarnissaat, taamaaliormilulu soqutigisaqatigiit attuumassuteqartut peqataatinneqarnissaat.

Grønlands Erhverv aamma/imaluunniit brancheni ataatsimiititalianut ilaasortat siunnersuisoqatigiinniikutsoorsinnaapput, niuertarfiit aamma neriniartarfiit paasitsiniaanerit qanoq

tapersorsornerusinnaaneraat pillugu suliniarnermi. Upperaarput, paasititsiniaaneq aamma pinaveersaartitsilluni suliniuteqarneq aqutissaasut.

Akissuteqaat: Paasititsiniaanermik suliaqarnerit Paarisap akisussaaffiisa ataaniipput. Paarisa kajumissaarneqarpoq, innuttaasunut tamanut saaffiginnittunik paasititsiniaanernik suliaqarnissaanut. Tassunga atatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup Paarisamut ilisimatitsissutigissavaa, Grønlands Erhverv aamma brancheni ataatsimiititalianut ilaasortat paasititsiniaanernut tapersersuimasut.

Kalaallit Nunaanni Politiit

Nalilinnik arsaarinnissinnaaneq kissaatigineqarpat Kalaallit Nunaanni Politiit siunnersuutigissavaat, inatsisissamut missingiummi § 21, imm. 2 peerneqassasoq, taarsiullugulu § 21, imm. 1-imi akiligassiisinnaalersitsillunilu arsaarinnissinnaalersitsisoqassasoq, ima oqaasertalerneqarsinnaasumik “[...] unioqutitsisoqartillugu akiligassamik arsaarinninnermillu Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsimmi maleruagassat malillugit pineqaatissiissuteqartoqarsinnaavoq”

Akissuteqaat: Ilanngunneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Politiit kajumissaarutigaa, inatsimmi imaluunniit iliuousissatut pilersaarummi erseqqissarneqassasoq, innuttaasunut pujortarunnaarusuttunut ikiuutit suut neqeroorutigineqassanersut, matuma ataani oqartussaasoq sorleq/oqartussaasut sorliit, neqeroorutinut taakkununga akisussaasuussanersut.

Akissuteqaat: Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat (3.2) ataanni immikkut oqaaseqaatsini ilanngunneqarpoq, pujortarunnaarnissamut neqeroorutit pilersinneqassasut.

Ilanngullugu isumaliutersuutigineqarsinnaavoq, inatsisissatut siunnersuummi kapitali 4 ima oqaasertalerneqassanersooq, aallaavittut pisortat suliffeqarfiutaanni pujortarneq akuerisaassanngitsoq, suliffeqarfiup sulinerup nalaani pujortarneq akuerisaassasoq kissaatiginngippagu.

Akissuteqaat: Ilanngunneqanngikaq.

Naggataagut Kalaallit Nunaanni Politiit oqaatigissavaat, inatsisissatut siunnersuummi § 13, imm. 3, tamanna pillugu Justitsministeriet isumaqatiginninniarfigisariaqartoq, tassani Naalackersuisut isumaqatiginninniariinngikkaanni naalagaaffimmi pisortat akisussaaffinnik suliassanillu tunniussisinnaanngimmata, soorlu Naalackersuisut isumaqatiginninniareertinnani pinerluttunik isumaginnittoqarfiup aamma politiit sumiiffii sukumiinerusumik malittarisassiorfigissallugit piginnaasaqanngitsut. Taarsiullugu siunnersuutigineqarpoq, aalajangersagaq ima

oqaasertalerneqassasoq, § 13 politiit isertitsiviinut aamma pinerluttunik isumaginnittoqarfiup pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfiinut assigisaannullu atuutinngitsoq.

Akissuteqaat: Ilanngunneqarpoq. Nassuiaatinili aalajangersagaq attatiinnarneqarpoq, Pillaatissinneqarsimasut tigummigallagaasullu politiit isertitsiviiniittut, pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfinniittut aamma eqqarsartaatsimikkut nappaatillit napparsimavinnut unitsinneqarsimasut mattussaasut illup iluani pujortarsinnaaneratt pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 29. september 2010-mut tunngavigisaa paariinnarniarlugu.

Kommuneqarfik Sermersooq

Pitsaaliuineritut Ataatsimiititaliaq:

Nuummi Pitsaaliuineritut Ataatsimiititaliap inatsisissatut siunnersuummi § 2-mi allassimasut sunoorsinik, tupanik tamuasakkanik aamma e-cigarettinik eqqussinissamut tuniniaanissamullu inerteqquteqarneq tapersersorpaa. Tamatumani immikkut eqqarsaatigalugu meeqqat inuusuttullu akornanni sunoorsinik atuisarnerup ineriartornerata unitsinnissaa.

Tupanik tamuasakkanik atuineq meeqqani inuusuttunilu qanermi ajoqusiisinnaavoq, tamatumalu saniatigut misissuinerit tikkuarpaat, nikotini meeqqani inuusuttunilu paasinnissinnaassutsimut ajoqusiisartoq kiisalu ukkassisinnaanermi akornuteqarnermut aamma annilaangasarnermut aarlerinaammik annertusaasartoq.

Tusarniaanermi akissut taamaalillugu nassiunneqarpoq inatsisissatut siunnersuutip akuerineqarnissaanut tapersersuisoqarnissaa neriutugalugu.

Akissuteqaat: Tusarniaanermi akissut siunnersuummi allannguinnissamut pissutissiinnigilaq.

Meeqqanut Atuarfeqarnermullu Ingerlatsivik:

Kommuneqarfik Sermersuumi Meeqqanut Atuarfeqarnermullu Ingerlatsivik Tupanit nioqqutissat aamma tupanut taarsiunneqarsinnaasut pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut pillugu tusarniaanermi akissuteqarsinnaaneq pillugu qujavoq. Aamma qujarusuppugut inatsisissatut siunnersuutip ilusilersorneqarnissaa sioqqullugu, oqaloqatigiinnermi peqataasinnaanitsinnut. Ersarippoq, Politiit, Peqqinnissaqarfik, Kommunit aamma inuusutissarsiorlut peqatigalugit sioqqullugu oqaloqatigiinnermi ilanngussat saqqummiunneqartut tusarnaarneqarsimanerat. Pujortarneq pillugu aqqissuussamik pinaveersaartitsinerup nukittorsarnissaa, kiisalu nioqqutissanik tupanik eqqussuineq tuniniaanerlu pillugit pisariaqartumik killilersuinernik eqqussisoqarnissaa, pillugu inatsisissatut siunnersuummik pingaarnertut anguniarneqartut akueralugillu tapersersorpavut.

Meeqqanut Atuarfeqarnermullu Ingerlatsiviup pingaarnertut tapersorsorpai inerteqqutit § 2-mi saqqummiunneqartut, matuma ataani sunoorsinik, tupanik tamuasakkanik aamma E-cigarettinik tuniniaanissamut inerteqqutit.

Ukiuni kingullerni Kommuneqarfik Sermersuup meeqqat aamma inuusuttut akornanni sunoorsinik tupanillu tamuasakkanik atuinerat unammillernartutut misigaa. 2022-mi meeqqat atuarfianni atuartut pillugit misissuinermi (HSBC) paasissutissat naapertorlugit 7.-8. Klassimi atuartut 20%-ii aamma 9.-10. Klassimi atuartut 37%-ii ulluni 30-ni kingullerni sunoorsinik atuisimapput. Peqatigitillugu atuartut akornanni ulluinnarni pujortartartut ikileriarsimangillat; 2018-imi 9.-10. Klassimi atuartut 26%-ii ulluinnarni pujortartarput, kisitsit taanna 2022-mi 31%-imut qaffariarsimasoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi kisitsisit taakku appartinnissat anguniarlugu sulissutigiuarparput, ilaatigut aanngajaarniutinik pinaveersaartitsinermi assigiinngitsunik suliniuteqarnikkut, atuarfinni, klubbinu aamma sunngiffimmi neqeroorutini meeqqat inuusuttullu akornanni pujortartalernissamik pinaveersaartitsinikkut. Kommunitut kommunimi suliffeqarfinni sinaakkutit, ileqqut aamma pissusilersuutsit sunnersinnaavagut, aammali immikkoortuni allani, meeqqat inuusuttullu angallaffiini, soorlu silami aqqissuussamik pinaveersaartitsineq annertuumik ukkatarinissaa pisariaqartipparput.

Taamaattumik Meeqqanut Atuarfeqarnermullu Ingerlatsiviup pitsaasumik isigaa, inatsisissatut siunnersuut aalajangersakkanik imaqarmat, meeqqanik inuusuttunillu illersuisunik. §7-imi allassimavoq, meeqqat 18-it ataallugit ukiullit tupamik nioqqutissanik tuniniaanermik suliaqassanngitsut, aamma §12-imi, tupamik nioqqutit sullitanut ersarissanngitsut. Akuersaarparput tapersorsorlugulu, meeqqat inuusuttullu inatsisissatut siunnersuummi pingaarnertut sammiviummata, ilisimatusarnerulli takutippaa, inersimasut pujortartartut amerlassusaasa sunnertaraat, inuusuttut qanoq amerlatigisut pujortartalertarnersut. Taamaattumik nalinginnaasumik tamat pujortartarunnaarnissaasa ukkatarinissaa pingaaruteqarpoq, inuusuttuinnaanngitsut. Cigarettinik tuniniaanermut atatillugu iluaqutaasumik killilersuutit ukkatarineqarnerusinnaapput, matuma ataani tupamik nioqqutinik tuniniaanissamut akuersissuteqarnissamut piumasaqaateqarneq, inatsisissatut siunnersuummi matumani ilanngunneqanngitsoq.

§20, imm. 4-mut atatillugu, sulisitsisut pujortarunnaarnissamut pikkorissaanermut innersuusseqqusinermi, tikkuassavarput, maannakkut sulisitsisut innersuusiffigisinnaasaanik Paarisap, Allorfiup imaluunniit peqqinnissaqarfiup ataani pikkorissaanernik taamaattumik peqanngimmat. Pingaaruteqarpoq, pujortarunnaarnissamut pikkorissarnerit naammassinissaannut atugassarititaasoaqarnissaa, kiisalu kommunit suliniarnermi tamatumani tapersorsorneqarnissaat. Suliaq kommunini taamaallaat naammassinineqassappat, siunertamut tassunga aningaasanik iluaqutissanillu immikkoortitsisoqartariaqarpoq.

Akissuteqaat: Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat (3.2) ataanni immikkut oqaaseqaatsini ilanngunneqarpoq, pujortarunnaarnissamut neqeroorutit pilersinneqassasut. Tupanik nioqqutinik tuniniaanissamut akuersissuteqarnissaaq pillugu piumasaqaat aqutsisunut allattoqarfik

aalakoornartumik tuniniaanissamut akuersissutinik suliaqartartut peqatigalugu oqallisigineqarpoq. Aqutsisunut allattoqarfiup nalilerpaa, suliarinninnissamut atortussanik soqanngitsoq.

Qeqqata Kommunia

Ilinniartitaanermut Ataatsimiititaliaq:

Qeqqata Kommuniani ilisimasaqarfigaarput, inuusuttut amerlanerujartuinnartut ulluinnarminni ajoraluartumik sunoorsinik atuisalersimasut. Sunoorsinut inerteqqut atulersinneqassappat, ernumanartuuvoq inuusuttut sunoorsinut pujortarneq taarsiutigissagaat, tamanna inuiaqatigiinnut ersarinneruvoq. Taamaattumik Qeqqata Kommuniata inatsisissatut siunnersuut tapersersunngilaa, ukkatarineqassasorli atuarfinni aamma inuiaqatigiit akornanni sunoorsit pujortartarnerlu pinaveersaartinneqassasut. Taamaattumik sunoorsinik aamma tupamik atuineq pinaveersaartinniarlugit pujortarunnaarniarnermut ilitersuisunut amerlanerusunut aningaasanik illuartitsisoqartariaqarpoq.

Akissuteqaat: Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat (3.2) ataanni immikkut oqaaseqaatsini ilanngunneqarpoq, pujortarunnaarnissamut neqeroorutit pilersinneqassasut.

Pujortarneq aamma sunoorsit qanoq ulorianartigisut, aamma ilaqtutanut, aningaasaqarnermut peqqissutsimullu tunngatillugu pujortartarnerup sunoorsertarnerullu qanoq inuuniarnikkut sunniuteqartarnerusut pillugit inuiaqatigiit paasisutissanik amerlanerusunik ingerlajuartumillu paasisutissanik pisariaqartitsipput.

Paasititsiniaanernik suliaqarnermik akisussaaffik Paarisap ataaniippoq. Paarisa kajumissaarneqassaaq paasititsiniaanernik innuttaasunut tamanut sammivilimmik suliaqarnissamut.

Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

Siunnersuut isumaqatigaa.

Allorfik

Siunnersuut isumaqatigaa

Allorfiup inatsisissatut siunnersuut sapiisernertut pisarialittullu isigaa. Pingaartumik nioqqutissanut nikotinilinnut soorlu sunoorsinut aamma e-cigarettinut inerteqquteqarnermut atatillugu inatsisissami sukasaaneq pingaaruteqarpoq, taakku nioqqutissat qalipaatigissaakkajummata tipigillutillu, kiisalu nikotinimik amiilaarnaannartumik annertussusilimmik imaqartarmata, nioqqutillu taakku pingaartumik meeqqanik inuusuttunillu atorneqartarlutik.

Ilisimavarput Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni, kitaani nunanut ass. Nunanut avannarlernut sanilliullugu kinguaariinni arlalinni nalaassimasanik annertuumik kingunerlutsitsisoqartoq. Nalaassimasanik kingunerlutsitsinermik ingerlatitseqqiinissaq meeqqanik inuusuttunillu sumiginnaanikkut annertusarneqartarpoq, kiisalu aalakoornartumik aamma aangajaarniutinik allanik atuinnikkut kingunerlutsitsinerit annertusarnissaat ilimanaateqartarpoq. Tamatuma tupamik aamma pinngitsuuisinnaannginnerup ukkatarineqarnissaa inuiaqatigiinni suliassat pingaarutillit ilagilersippaat. Pinngitsuuisinnaajunnaarneq pilersoq siulleq tassaakkajuppoq tupamik nioqqutinik pinngitsuuisinnaannginneq, pinngitsuuisinnaannginnerlu taama ittoq pinngitsuuisinnaannginnermik allanik ineriartortitsinermik aallartitsisinnaavoq.

Inatsilli qulaani allassimasut naapertorlugit, ima ilaneqartariaqarpoq:

- ass. 2050-imi tupamik aamma tupamut taarsiissutitut eqqussinissamut inerteqquteqarneq, ass. Nunani allani arlalinni soorlu taamaattoq.
- killiliussa, inuusuttut qaqugukkut tupamik nioqqutinik pisisinnaanerit 21-nik ukioqalernerannut inissinneqassasoq.
- Ukiukinnerusunut tapanik tunisinermik aamma tupamik nioqqutinik ukiukinnerusunut tuniniaaqqinnermik imaluunniit ingerlatitseqqiinnermik imaluunniit pingaartumik 21-t ataallugit ukiulinnut inerteqqummik unioqqutitsinermi kingunerititanik sakkortusiineq.

Inatsisissatut siunnersuummi suliniutinut ilaareersunut tapersersuinitinnut tunngaviuvoq:

- Tupamik pinngitsuuisinnaajunnaarsimasunik toqusoqakulanerusarpoq, pingaartumik puakktu kræftimik, uummatip taqarsuaatigut nappaammik aamma anigorneqarsinnaanngitsumik puakktu napparsimanermik, taamaattumik pujortartartut pujortarneq ajortunut sanilliullutik sivikinnerusumik inuusarlutillu ukiuni amerlanerusuni anigorneqarsinnaanngitsumik nappaateqartarput.
- Tupamik nioqqutit nutaanerusut aamma nioqqutit tupamut taarsiutaasinnaasut pujortarnertut uummatip taqarsuini nappaateqalernissamut aarlerinaateqarsorineqarput.
- Ersersinneqartoq nioqqutinik nikotinalinnik atuneq meeqqat inuusuttullu qarasaanut ajoqusiinnaasoq, qarasaq aatsaat 25-inik ukioqalernerup nalaani tamakkiisumik inerissimasarmat.
- meeqqat inuusuttullu tupamik nioqqutinik atuisut amerlasoorujussuupput, aamma meeqqat inuusuttullu sinoorsinik e-cigaretinillu annertunerusumik atuilersimapput.
- 2022-mi HBSC-p misissuinerata takutippaa 16-inik ukiullit (10. klassimi atuartut) 62%-ii qaammatip kingulliup ingerlanerani minnerpaamik ataasiarlutik sunoorsimik atuisimasut imaluunniit pujortarsimasut.
- 2024-mi HBSC-p misissuinerani inuusuttuni 10. klassini, qaammatip kingulliup ingerlanerani minnerpaamik ataasiarlutik pujortarsimasut 47%-iupput, 48%-it sunoorsimik atuisimallutik kiisalu 25%-it e-cigaretinik atuisimallutik. 10. klassimi atuartut katillugit 64 %-ii qaammatip kingulliup ingerlanerani nikotinimik nioqqummik minnerpaamik ataasimik atuisimapput. 2022 assigalugu

kisitsisit takutippaat sunoorsit aamma e-cigarettit amerlasuunut nioqquataasut, inuusuttut nikotinimik ataatsimut atuinerannut annertusaasut.

Akissuteqaat: Peqqissutsimut Naalackersuisup isumassarsiaq itigartinngilaa.

Ilanngunneqanngilarli, Naalackersuisup nalilermagu, siunnersuut

kinguarsarneqaqqittariaqanngitsoq. Kingusinnerusukkut allannguutissatut siunnersuummut isumaliutersuutigineqassaaq.